

Ms 127509

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐาน
วิชาประวัติศาสตร์ไทย เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

นางสาวกฤติยา นิพรัมย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

พ.ศ. 2562

สงวนลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ใบอนุญาตวิทยานิพนธ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

เรื่อง : การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐานวิชาประวัติศาสตร์ไทย
เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
ผู้วิจัย : นางสาวกฤติยา นิพรัมย์

ได้รับอนุมัติเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสังคมศึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ ร.ท.ดร.ณัฐชัย จันทชุม)
คณบดีคณะครุศาสตร์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล วรคำ)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประสาท เนืองเฉลิม)

กรรมการ

(อาจารย์ ดร.ทัชชววัฒน์ เหล่าสุวรรณ)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ธีรชัย บุญมาธรรม)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ ร.ท.ดร.ณัฐชัย จันทชุม)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ ร.ต.ดร.อรัญ ชูยกระเดื่อง)

ชื่อเรื่อง : การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐาน
วิชาประวัติศาสตร์ไทย เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ผู้วิจัย : นางสาวกฤติยา นิพรัมย์

ปริญญา : ครุศาสตรมหาบัณฑิต (สังคมศึกษา)
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อาจารย์ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยโท ดร.ณัฐชัย จันทชุม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.อริญ ชูกระเดื่อง

ปีการศึกษา : 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐานให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน 3) เพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน และ 4) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังได้รับกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐาน กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/11 โรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย จังหวัดขอนแก่น ปีการศึกษา 2561 จำนวน 40 คน โดยได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐาน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ และแบบสอบถามความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t-test (Dependent)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐานมีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.03/82.56 2) คะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐานสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) คะแนนเฉลี่ยของทักษะการคิดวิเคราะห์หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐานสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐานมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐาน, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน,
และภูมิปัญญาท้องถิ่น

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

Title : The Development of Learning Activities By Using Project-Based Learning of Thai history on local wisdom of Matthayom Sueksa 5 Students.

Author : Ms. Krittiya Nipronram

Degree : Master of Education (Social Studies)
Rajabhat Maha Sarakham University

Advisors : Assistant Professor Acting Sub. Lt. Dr. Nattachai Juntachum
Assistant Professor Acting Sub. Lt. Dr. Arun Suikraduang

Year : 2019

ABSTRACT

The purposes of this research study were to : 1) to develop of learning activities by using Project-Based instructional lesson plans with the efficiency at the determining criteria as 80/80, 2) to compare students' learning achievement of their post assessing test 3) to compare students' the analytical thinking skill of their post assessing test, and 4) to study the satisfaction of the student on the learning activities by using Project-Based learning. Research administrations with a sample size consisted of 40 lower secondary education students at the Matthayom Sueksa 5 students from Kaennakhon Witthayalai School of Khonkaen with the cluster random sampling technique was selected. The research instruments were determined with a main Project-Based learning's lesson plans, the Learning Achievement Assessing Test, a learning achievement test, an analytical thinking process test and satisfaction questionnaire. The analysis was accomplished by percentage, mean, standard deviation and t-test (Dependent).

The research results were as follows : 1) The results have found that the efficiency of the processing performance and the performance results of the Project-Based indicated that of 84.03/82.56, with was higher than standardized criteria of 80/80. 2) Average mean score of learning achievements of their post-test was higher than criteria with the Project-Based learning were differentiated that evidence of statistically significant at the .05 level, 3) Average mean score of analytical thinking skill their post-test was higher than criteria with the Project-Based method were

differentiated that evidence of statistically significant at the .05 level, 4) The satisfaction of the students in the learning activities Project-Based technique were at the good level.

Keywords : Instructional Approaching Project-Based Learning, Learning Achievement, and local wisdom.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

(Handwritten signature)

Major Advisor

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ ร.ท.ดร.ณัฐชัย จันทชุม อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ ร.ต.ดร.อรรณู ชูยกระเดื่อง อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้กรุณาให้คำชี้แนะ และแนวทางแก้ไขข้อบกพร่อง ต่าง ๆ จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ ดร.วีระเดช ซาดา ผู้อำนวยการโรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย ที่เอื้อเฟื้อ สถานที่ในการวิจัย นางพจนา สานุสสัย ครูพี่เลี้ยง โรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย รวมถึงผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยทุกท่าน ที่ได้กรุณาตรวจสอบปรับปรุงข้อบกพร่องต่าง ๆ และแนะนำการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ให้สำเร็จได้ด้วยดี คณะครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ทุกท่านที่คอยให้คำปรึกษาแนะนำและขอขอบใจนักเรียนที่เป็น กลุ่มตัวอย่างทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณ นายเสริม นิพธรรมย์ นางพิกุล นิพธรรมย์ บิตามารดา ที่ให้การเกื้อหนุน ส่งเสริมทุนในการศึกษา และทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และท้ายที่สุดขอขอบคุณ สมาชิก ในครอบครัวทุกคน เพื่อน ๆ สาขาวิชาสังคมศึกษา รหัส 60 ทุกคนที่ให้กำลังใจและช่วยเหลือด้วยดี เสมอมา

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องมือบูชา พระคุณบิดา มารดา บุรพคณาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ให้ชีวิต ให้สติปัญญา ให้ความรัก ให้กำลังใจ ในการทำงานและการดำรงชีวิตที่มีส่วนช่วยในการสร้างพื้นฐานการศึกษาแก่ผู้วิจัย

นางสาวกฤติยา นิพธรรมย์

สารบัญ

หัวเรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ.....	ค
ABSTRACT.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย.....	4
1.3 สมมติฐานการวิจัย.....	4
1.4 ขอบเขตการวิจัย.....	4
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
1.6 ประโยชน์ที่ได้รับ.....	7
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม.....	8
2.1 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551.....	8
2.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐาน.....	12
2.3 ภูมิปัญญาท้องถิ่น.....	19
2.4 แผนการจัดการเรียนรู้.....	22
2.5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	27
2.6 ทักษะการคิดวิเคราะห์.....	30
2.7 การหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้.....	36
2.8 ความพึงพอใจในการเรียนรู้.....	39
2.9 บริบทโรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น.....	40
2.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	46
2.11 กรอบแนวคิดวิจัย.....	53
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	54
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	54
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	55
3.3 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย.....	55
3.4 รูปแบบการวิจัย.....	62
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	63

หัวเรื่อง	หน้า
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
3.7 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	69
4.1 ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็น ฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ตามเกณฑ์80/80.....	69
4.2 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลัง ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐาน.....	70
4.3 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการคิดวิเคราะห์หลัง ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐาน.....	70
4.4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ รูปแบบโครงงานเป็นฐาน.....	71
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	73
5.1 สรุปผล.....	73
5.2 อภิปรายผล.....	73
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	77
บรรณานุกรม.....	78
ภาคผนวก.....	86
ภาคผนวก ก ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ โครงงานเป็นฐาน.....	87
ภาคผนวก ข แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและ แบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์.....	113
ภาคผนวก ค ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	129
ภาคผนวก ง หนังสือเรียนเชิญผู้เชี่ยวชาญประเมินเครื่องมือวิจัย.....	145
ประวัติผู้วิจัย.....	151

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
3.1	วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสาระการเรียนรู้ สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ และเวลาเรียน เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น 56
3.2	แสดงจำนวนข้อของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาประวัติศาสตร์ไทย เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ชนิดปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวนข้อสอบที่ต้องการสร้าง 59
3.3	แสดงจำนวนของแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ วิชาประวัติศาสตร์ไทยและจำนวนข้อสอบที่ต้องการสร้าง 60
4.1	ประสิทธิภาพของแผนกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐาน วิชาประวัติศาสตร์ไทย เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ตามเกณฑ์ 80/80 69
4.2	ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน วิชาประวัติศาสตร์ไทย เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 70
4.3	ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการคิดวิเคราะห์ก่อนเรียนและหลังเรียน วิชาประวัติศาสตร์ไทย เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 70
4.4	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังได้รับกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐาน วิชาประวัติศาสตร์ไทย เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นในองค์ประกอบต่าง ๆ 71
ค.1	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ โครงงานเป็นฐาน เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น คำนวณจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน 130
ค.2	ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน 132
ค.3	ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 30 ข้อ 134
ค.4	ค่าเฉลี่ยในระหว่างกระบวนการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐาน (E ₁) เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 6 แผนการจัดการเรียนรู้ 135
ค.5	คะแนนแบบทดสอบหลังเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐาน (E ₁) เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 138

ตารางที่	หน้า
ค.6 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน	140
ค.7 ค่าความยาก (p) ค่าอำนาจ (B) และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดทักษะคิด วิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 20 ข้อ	147
ค.8 คะแนนแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์หลังได้รับกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ รูปแบบโครงงานเป็นฐาน เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	148
ค.9 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามความพึงพอใจโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน	144

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
ก.1 ภูมิปัญญาไทยผลิตภัณฑ์ในชุมชน	94
ก.2 ลักษณะภูมิปัญญาไทยการผลิตสินค้าจากวัสดุธรรมชาติ	95
ก.3 ภูมิปัญญาไทยความเชื่อแบบโบราณ	95
ก.4 ภูมิปัญญาประเภทบุคคล (สุนทรภู่)	96
ก.5 อาหารไทย สี่ ภาค	96
ก.6 สมุนไพรไทย	97
ก.7 องค์ความรู้ที่สังคมถ่ายทอดกันมาแต่โบราณ	98
ก.8 ภูมิปัญญาท้องถิ่นผลิตในชุมชน	99
ก.9 ครูภูมิปัญญาไทย	99
ก.10 สาขาการเกษตร	101
ก.11 สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม	101
ก.12 ภูมิปัญญาสาขาการแพทย์แผนไทย	102
ก.13 ภูมิปัญญาสาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	102
ก.14 ภูมิปัญญาสาขากองทุนและธุรกิจชุมชน	103
ก.15 ภูมิปัญญาสาขาสวัสดิการ	103
ก.16 ภูมิปัญญาสาขานาฏศิลป์	103
ก.17 ภูมิปัญญาสาขาการจัดการ	104
ก.18 ภูมิปัญญาสาขาวรรณกรรม	104
ก.19 ภูมิปัญญาสาขาศาสนาและประเพณี	104

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดกรอบทิศทางการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคนในระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพด้านความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่มี การเปลี่ยนแปลง และแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ซึ่งการพัฒนา ผู้เรียน ให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ นั้น จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น. 1-8) เป้าหมายการเรียนรู้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไข เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ สร้างโอกาสให้คน ไทยคิด เป็นทำเป็นมีเหตุผล สามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ให้ผู้เรียนมีกระบวนการคิด และ มาตรฐานการเรียนรู้ที่ 4 กำหนดให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มี วิจารณ์ญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ การจัดการ การเผชิญ สถานการณ์ และการประยุกต์นำความรู้มาใช้ในการเลือกคิดตัดสินใจที่เหมาะสมการประยุกต์ ความรู้ มาเพื่อใช้ป้องกันและแก้ไขปัญหา และพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มความสามารถ โดยการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543) ซึ่งสอดคล้องกับแผนการศึกษา ศาสนา ศิลปะและ วัฒนธรรมแห่งชาติที่เน้นการพัฒนาผู้เรียนตามธรรมชาติแลเต็มตามศักยภาพ ด้วยการ ปฏิรูป ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวกับการคิดและการตัดสินใจเพื่อ ปรับ เปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น ทำให้ผู้เรียนมีโอกาสได้เลือกเรียนในสิ่งที่สอดคล้องกับ ความสนใจ ความถนัด สามารถแสวงหาความรู้ และฝึกการปฏิบัติในสภาพที่เป็นจริงรู้จักคิดเลือก ตัดสินใจด้วยเหตุผลที่ถูกต้อง วิเคราะห์ และแก้ปัญหาด้วยตนเอง (คณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ, 2548)

การที่จะทำให้เด็กหรือคนในประเทศเป็นคนที่มีคุณภาพ คือ ดี เก่ง และมีสุขนั้นควรเริ่มปลูกฝังตั้งแต่เด็ก การศึกษาจึงมีส่วนสำคัญในการดำเนินการเกี่ยวกับการคิด การคิดจึงได้ถูกระบุเป็นสาระสำคัญในพระราชบัญญัติการศึกษาดำเนินการฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการเผชิญสถานการณ์ ประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา นอกจากนี้การคิดยังระบุไว้ในกฎกระทรวงการปฏิรูปการเรียนรู้ โดยกำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มีจุดหมายข้อ 4 คือ ผู้เรียนมีทักษะและกระบวนการโดยเฉพาะทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ทักษะการคิด การสร้างปัญหา ทักษะการดำรงชีวิตและยังกำหนดไว้ในเกณฑ์มาตรฐานการประเมินไว้ว่า ผู้เรียนต้องผ่านเกณฑ์การประเมินการอ่านคิดวิเคราะห์ เขียนให้ได้ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดซึ่งกำหนดการคิดไว้ในมาตรฐานการศึกษาเพื่อใช้ในการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา มาตรฐานด้านผู้เรียน ในมาตรฐานที่ 4 กำหนดว่า ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ การประเมินคุณภาพภายนอกจากสำนักรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ., 2551, น. 32-33)

จากรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาโรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย (Self Assessment Report : SAR) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 25 ปีการศึกษา 2560 มีจุดที่ควรพัฒนาของแต่ละมาตรฐานคือด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 1) ครูควรจัดกิจกรรมเน้นให้ผู้เรียนได้มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์อย่างหลากหลายและใช้แหล่งเรียนรู้ในการพัฒนาตนเอง 2) ครูควรจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการที่หลากหลาย สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและฝึกให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์หาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ สื่อเทคโนโลยีให้มากขึ้นและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ จัดเตรียมห้องปฏิบัติการให้อยู่ในสภาพดี และพร้อมใช้งานเสมอ 3) ครูควรนำภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้เรียนรู้ (รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาโรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย, 2560, น. 45-46)

จากการศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย พบว่า นักเรียนส่วนมากขาดการคิดวิเคราะห์ สาเหตุส่วนหนึ่งคือครูใช้วิธีการสอนแบบบรรยายตามหนังสือเรียนเน้นเพียงให้นักเรียนทำข้อสอบของครูได้ นอกจากนี้ยังขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ และขาดความกระตือรือร้นในการเรียน อันเนื่องมาจากการสอนโดยเน้นกิจกรรมในเนื้อหาวิชาอย่างเดียวไม่เน้นกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ ส่งผลให้นักเรียนมีประสบการณ์ในการคิดวิเคราะห์ไม่เต็มที่เท่าที่ควร ทั้งการวัดผล และประเมินผลก็นับผล

ที่ความรู้ ความจำ หากไม่รีบดำเนินการแก้ไขอาจส่งผลกระทบต่อระดับสติปัญญาของนักเรียนในโอกาสต่อไป

จากสภาพปัญหาดังกล่าว เมื่อพิจารณาแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังนั้นคือผู้สอนจะต้องมีความรู้ ความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อาทิ การเรียนแบบร่วมมือ การเรียนรู้แบบประสบการณ์ การเรียนรู้แบบส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และการเรียนรู้แบบโครงงาน เป็นต้น โดยเฉพาะการเรียนรู้แบบโครงงาน (Project-Based Learning) ซึ่งเป็นรูปแบบการสอนหนึ่ง ที่นักการศึกษายอมรับว่าสามารถตอบสนองต่อกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้เป็นอย่างดี เพราะวิธีการแบบโครงงานเป็นการเรียนที่ผู้เรียนต้องแสวงหาความรู้ด้วยตนเองเพื่อเลือกทำโครงงานตรงกับความสนใจ ความถนัด ความสามารถของตนเองและกลุ่มอย่างแท้จริง รวมถึงกระบวนการทำงานเป็นกลุ่มเป็นส่วนส่งเสริมพฤติกรรมของนักเรียนให้สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ (กรมวิชาการ, 2540, น. 28) โดยมีขั้นตอนในการดำเนินงาน มี 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การคิดและเลือกหัวเรื่อง ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนงาน ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินงาน ขั้นตอนที่ 4 การเขียนรายงาน และขั้นตอนที่ 5 การนำเสนอผลงาน (วิโรจน์ ศรีโสภาและคณะ, 2544, น. 11) การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐานนั้นเน้นให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง ตอบสนองแนวคิดที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญได้ด้วยการส่งเสริมพัฒนานักเรียนได้เต็มตามศักยภาพของตน ตามแนวคิดที่ตนสนใจ การเรียนรู้ด้วยโครงงานจะเป็นไปตามความสนใจของนักเรียน การออกแบบโครงงานที่ดีจะกระตุ้นให้เกิดการค้นคว้าอย่างกระตือรือร้นและใช้ทักษะการคิดขั้นสูง (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, 2549, น. คำนำ) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นการเรียนรู้ที่นักเรียนจะเรียนผ่านโครงงาน โครงงานเป็นงานที่สลับซับซ้อนซึ่งวางอยู่บนพื้นฐานของคำถามหรือประเด็นปัญหาที่มากมายซึ่งนำนักเรียนเข้าสู่กระบวนการออกแบบแก้ปัญหา การตัดสินใจ การสืบเสาะหาคำตอบ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทำงานด้วยตนเองในช่วงเวลาหนึ่ง และสุดท้ายได้คำตอบของปัญหาจากนั้นเป็นการนำเสนอ ซึ่งจะต้องใช้เทคนิคหลากหลายรูปแบบนำมาผสมผสานกัน ได้แก่ กระบวนการกลุ่ม การฝึกคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การเน้นกระบวนการ (Thomas, 2000, p. 43, อ้างถึงใน ประเมศวร์ วงศ์ชาชม, 2559, น.2)

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐาน วิชาประวัติศาสตร์ไทย เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เพื่อฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ และแก้ปัญหาอย่างมีทักษะกระบวนการ อีกทั้งยังสอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ได้ และนำผลที่ได้ไปพัฒนาการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา

ศาสนา และวัฒนธรรม ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพตลอดจนพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.2.1 เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐาน วิชาประวัติศาสตร์ไทย เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐาน วิชาประวัติศาสตร์ไทย เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

1.2.3 เพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐาน วิชาประวัติศาสตร์ไทย ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

1.2.4 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐาน วิชาประวัติศาสตร์ไทย เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น

1.3 สมมติฐานการวิจัย

1.3.1 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐาน วิชาประวัติศาสตร์ไทย มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

1.3.2 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐาน วิชาประวัติศาสตร์ไทย มีทักษะการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

1.4 ขอบเขตการวิจัย

1.4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.4.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 18 ห้องเรียน มีนักเรียนทั้งหมด 726 คน

1.4.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/11 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัด ขอนแก่น จำนวน 40 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

1.4.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1.4.2.1 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงการเป็นฐาน

1.4.2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

- 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 2) ทักษะการคิดวิเคราะห์
- 3) ความพึงพอใจ

1.4.3 เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ อยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 วิชาประวัติศาสตร์ไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น

1.4.4 ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ทำการวิจัยในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ระหว่างช่วงเดือนธันวาคม 2561 ถึง มกราคม 2562 โดยแบ่งการสอนสัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง จำนวน 4 สัปดาห์ รวมเวลา 12 ชั่วโมง โรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

“การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงการเป็นฐาน” หมายถึง กิจกรรมการเรียนรู้ที่มีผู้สอนเป็นผู้กระตุ้นเพื่อนำความสนใจที่เกิดจากตัวผู้เรียนมาใช้ในการทำกิจกรรมร่วมกันตามความสามารถ ความถนัด ความสนใจ เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่ต้องการ เน้นกระบวนการคิด การตัดสินใจ การวางแผนงาน ด้วยวิธีการปฏิบัติจริง โดยมีครูผู้สอนคอยกระตุ้นแนะนำและให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนอย่างใกล้ชิด ประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐาน 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การคิดและเลือกหัวเรื่อง เป็นขั้นที่ผู้เรียนกำหนดหัวเรื่องของโครงการที่ตนสนใจ หรือเป็นหัวเรื่องที่ตกลงร่วมกันกับผู้สอน หัวเรื่องโครงการมีความเฉพาะเจาะจง ชัดเจน สามารถสื่อความหมายได้ถึงเนื้อหาของโครงการที่จัดทำ

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนงาน จะรวมถึงการเขียนเค้าโครงของโครงการ โดยผู้เรียนเป็นผู้ร่วมกันวางแผนโดยระดมความคิด ซึ่งต้องมีการวางแผนไว้ล่วงหน้า เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างรัดกุมและรอบคอบ แล้วนำเสนอต่อผู้สอนหรือครูที่ปรึกษา เพื่อขอความเห็นชอบก่อนดำเนินการขั้นต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินงาน การปฏิบัติตามขั้นตอนที่ระบุไว้ทุกขั้นตอนของกระบวนการ พร้อมทั้งร่วมมือกันปฏิบัติกิจกรรมตลอดจนการบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ว่าได้ทำอะไรไปบ้าง ได้ผลอย่างไร มีปัญหาและข้อคิดเห็นอย่างไร โดยขอคำปรึกษาจากผู้สอนเป็นระยะเมื่อมีข้อสงสัย

ขั้นตอนที่ 4 การเขียนรายงาน เป็นการอธิบายผลที่เกิดขึ้นจากการทำโครงการ เป็นวิธีสื่อความหมายที่จะให้ผู้อื่นเข้าใจถึงแนวคิด วิธีการดำเนินงาน ผลที่ได้รับ ข้อสรุป ข้อเสนอแนะ และใช้ภาษาที่อ่านและเข้าใจง่าย ครอบคลุมประเด็นสำคัญ ๆ ทั้งหมดของโครงการ

ขั้นตอนที่ 5 การนำเสนอผลงาน ผู้สอนให้ผู้เรียนนำเสนอผลงาน เป็นขั้นตอนการเผยแพร่ผลงานที่เกิดขึ้น ตั้งแต่เริ่มดำเนินงานจนบรรลุวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติกิจกรรมโครงการแก่บุคคลอื่น โดยเน้นการประเมินตามสภาพจริง

“ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน” หมายถึง ความรู้ความสามารถของผู้เรียนในการเรียนรู้วิชา สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม วิชาประวัติศาสตร์ไทย เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งจะประเมินได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

“ทักษะการคิดวิเคราะห์” หมายถึง ความสามารถในการแยกแยะ เรื่องราว สถานการณ์ ออกเป็นส่วนย่อย ๆ ว่าสิ่งเหล่านั้นมีองค์ประกอบเช่นไร เป็นการคิดพิจารณาตรรกะอย่างละเอียดรอบคอบในเรื่องต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล ซึ่งทักษะการคิดวิเคราะห์ที่ผู้วิจัยนำมาใช้เป็นแนวทางในการประเมินผู้เรียน ประกอบด้วย 3 หลักการ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ความสำคัญ เป็นความสามารถในการจำแนกแยกแยะหรือการจัดหมวดหมู่ จัดลำดับอย่างมีหลักเกณฑ์
2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ เป็นความสามารถในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูลต่าง ๆ แบ่งแยกสิ่งที่ตรงและไม่ตรงกับข้อมูลและแยกรายละเอียดที่สำคัญและไม่สำคัญได้ ทั้งความสัมพันธ์ของสมมติฐานและความสัมพันธ์ระหว่างข้อสรุป
3. วิเคราะห์หลักการ เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์วัตถุประสงค์ของผู้เรียน นำความรู้หลักการและทฤษฎีมาใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ หลักการนี้จะต้องวิเคราะห์แนวคิด จุดประสงค์และมโนทัศน์

“ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้” หมายถึง คุณภาพของการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงการเป็นฐานด้านความสำเร็จที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนเมื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามผลการเรียนรู้ที่กำหนดโดยพิจารณาจากเกณฑ์ 80/80 ดังนี้

“80 ตัวแรก” หมายถึง ประสิทธิภาพของกระบวนการได้จากค่าเฉลี่ยผลรวมของคะแนนทั้งหมด ในการทำกิจกรรมของผู้เรียนทุกกิจกรรม โดยการวิจัยครั้งนี้ประเมินจากแบบทดสอบย่อยท้ายแผน จำนวน 6 แผน แผนละ 10 ข้อ รวม 60 คะแนน ใบงานกลุ่ม จำนวน 6 ใบงาน ซึ่งเป็นแบบอัตนัย รวม 60 คะแนน และได้จากแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม จำนวน 6 ใบงาน ซึ่งเป็นแบบอัตนัย รวม 60 คะแนน สรุปคะแนนจากการหาค่าประสิทธิภาพของกระบวนการทั้งหมด 180 คะแนน โดยนำคะแนนมารวมกันและคิดเฉลี่ยแล้วไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

“80 ตัวหลัง” หมายถึง ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ที่ได้จากค่าเฉลี่ยของผลรวมของคะแนนทั้งหมดที่ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยมีค่าเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

“ความพึงพอใจ” หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลในทางบวก ความรู้สึกชอบ ความสนุกสนาน สุขใจต่อสภาพแวดล้อมในด้านต่าง ๆ หรือความรู้สึกพอใจต่อสิ่งทำให้เกิดความชอบ และเป็นความรู้สึกที่บรรลุถึงความต้องการของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงการเป็นฐาน เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น วิชาประวัติศาสตร์ไทย ซึ่งได้จากการตอบแบบสอบถามวัดความพึงพอใจในการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับคือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

1.6 ประโยชน์ที่ได้รับ

1.6.1 เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงการเป็นฐาน ในสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และสาระการเรียนรู้อื่น ๆ

1.6.2 เป็นแนวทางในการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่องการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐาน วิชาประวัติศาสตร์ไทย เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐาน
3. ภูมิปัญญาท้องถิ่น
4. แผนการจัดการเรียนรู้
5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
6. ทักษะการคิดวิเคราะห์
7. การหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้
8. ความพึงพอใจในการเรียนรู้
9. บริบทโรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
10. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
11. กรอบแนวคิดวิจัย

2.1 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น. 4-7) มีสาระสำคัญดังนี้

2.1.1 วิสัยทัศน์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติ ให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย และเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ

และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

2.1.2 หลักการ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

2.1.2.1 เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐาน ของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล

2.1.2.2 เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาค และมีคุณภาพ

2.1.2.3 เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น

2.1.2.4 เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลา และการจัดการเรียนรู้

2.1.2.5 เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.1.2.6 เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้และประสบการณ์

2.1.3 จุดหมาย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดีมีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

2.1.3.1 มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตน ตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.1.3.2 มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะ ชีวิต

2.1.3.3 มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย

2.1.3.4 มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและ การปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2.1.3.5 มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

2.1.4 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการดังนี้

2.1.4.1 ความสามารถในการสื่อสารเป็นความสามารถในการรับและส่งสารมีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจความรู้สึก และทัศนะของตนเอง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเอง และสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัด และลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับ ข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

2.1.4.2 ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือ สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

2.1.4.3 ความสามารถในการแก้ปัญหาเป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

2.1.4.4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงานและการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จัก หลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

2.1.4.5 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือกและใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

2.1.5 คุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้

2.1.5.1 รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

2.1.5.2 ซื่อสัตย์สุจริต

2.1.5.3 มีวินัย

2.1.5.4 ใฝ่เรียนรู้

2.1.5.5 อยู่อย่างพอเพียง

2.1.5.6 มุ่งมั่นในการทำงาน

2.1.5.7 รักความเป็นไทย

2.1.5.8 มีจิตสาธารณะ

นอกจากนี้ สถานศึกษาสามารถกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มเติมให้สอดคล้องตามบริบทและจุดเน้นของตนเอง

2.1.6 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ประกอบจากหลายแขนง วิชา จึงมีลักษณะเป็นสหวิทยาการโดยการนำวิทยาการจากแขนงวิชาต่าง ๆ ในสาขาวิชา สังคมศาสตร์ มาหลอมรวมเข้าด้วยกันได้แก่ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ นิติศาสตร์ จริยธรรม ประชากรศึกษา สิ่งแวดล้อมศึกษา รัฐศาสตร์ สังคมวิทยา ปรัชญาและศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมจึงเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ออกแบบมาเพื่อส่งเสริมศักยภาพการเป็นพลเมืองดีให้แก่ผู้เรียนโดยมีเป้าหมายของการพัฒนาความเป็นพลเมืองดีตั้งนั้น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมจึงเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ ออกแบบมา เพื่อส่งเสริมศักยภาพการเป็น พลเมืองดีให้แก่ผู้เรียน โดยมีเป้าหมายของการพัฒนาความเป็น พลเมืองดีตั้งนั้น กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรมจึงมีความจำเป็นที่ จะต้องพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความเจริญอกงามในด้านต่าง ๆ

2.1.6.1 ด้านความรู้จะให้ความรู้แก่ผู้เรียนในเนื้อหาสาระความคิดรวบยอด และหลักการสำคัญของวิชาต่าง ๆ ในสาขาสังคมศึกษาตามขอบเขตที่กำหนดไว้ในแต่ละระดับ ชั้นในลักษณะการบูรณาการ

2.1.6.2 ด้านทักษะกระบวนการผู้เรียนจะได้รับการพัฒนาให้เกิดทักษะและกระบวนการต่าง ๆ เช่นทักษะทางวิชาการและทักษะทางสังคม

2.1.6.3 ด้านเจตคติและค่านิยมกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมจะ ช่วยพัฒนาเจตคติและค่านิยมเกี่ยวกับประชาธิปไตยและความเป็นมนุษย์ เช่น รู้จักตนเองพึ่งตน เองชื่อสัตย์สุจริตมีวินัยมีความกตัญญูรักเกียรติภูมิแห่งตน มีนิสัยในการเป็นผู้ผลิตที่ดีมีความพอดี ในการบริโภคเห็นคุณค่าของการทำงานรู้จักคิดวิเคราะห์รู้จักการทำงานเป็นกลุ่มเคารพสิทธิ์ของผู้อื่นและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมีความสำคัญกับท้องถิ่นและ รักประเทศชาติเห็นคุณค่าอนุรักษ์ และพัฒนาศิลปะวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมศรัทธาในหลักธรรมของศาสนา และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขสังคมศึกษาเป็นวิชาที่วาดด้วยความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทางสังคมและธรรมชาติมุ่งส่งเสริมทางการแสวงหาความรู้ให้รู้จักคิดหาเหตุผลและดุลยพินิจฝึกให้ศึกษาเป็นอิสระฝึกทักษะและนิสัยพร้อมทั้งอบรมพฤติกรรมที่พึงปรารถนา

สรุปได้ว่า สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ประกอบจากหลายแขนง วิชาจึงมีลักษณะเป็นสหวิทยาการโดยการนำวิทยาการจากแขนงวิชาต่าง ๆ ในสาขาวิชาสังคมศาสตร์มาหลอมรวมเข้าด้วยกัน ดังนั้นกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมจึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความเจริญงอกงามในด้านต่าง ๆ

2.2 การจัดการกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐาน

2.2.1 ความหมายการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐาน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หมวด 4 มาตรา 22 ได้ในประเด็น การจัดการศึกษาที่ให้ความสำคัญแก่นักเรียนส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยยึดหลักว่านักเรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ทั้งนี้การจัดการ เรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพนั้นมีหลายรูปแบบรูปแบบหนึ่งที่กล่าวไว้ในมาตรา 4 (5) กล่าวว่า ให้นักเรียนสามารถใช้วิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการ สื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการต่าง ๆ ที่แสดงให้เห็นว่าผู้สอนสามารถส่งเสริมนักเรียนให้ เกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ด้วยการจัดการเรียนการสอนโดยให้ ซึ่งการเรียนรู้จากการ วิจัยครั้งนี้ คือการเรียนรู้จากการทำโครงงาน ซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่านรวมทั้งสถาบันหลายแห่ง ได้ให้ความหมายคำว่าโครงงานไว้ดังนี้

จิราภรณ์ ศิริทวี (2542, น. 34) กล่าวว่า การสอนแบบโครงงานเป็นการสอนให้นักเรียนรู้จักวิธีการทำโครงงานวิจัยเล็ก ๆ นักเรียนลงมือปฏิบัติเพื่อพัฒนาความรู้ทักษะและสร้างผลผลิตที่มีคุณภาพระเบียบวิธีดำเนินการเป็นระเบียบวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ต้องการกระตุ้นให้นักเรียนรู้จักสังเกต รู้จักตั้งคำถาม รู้จักตั้งสมมติฐาน รู้จักวิธีแสวงหาความรู้ด้วย ตนเองเพื่อตอบคำถามสิ่งที่ตนอยากรู้จักสรุปและทำความเข้าใจกับสิ่งที่ค้นพบ

วัฒนาพร ระวังบุทช์ (2545, น. 59) กล่าวว่า โครงงานเป็นวิถีจัดการเรียนรู้รูปแบบหนึ่ง ที่ส่งเสริมให้นักเรียนให้เรียนรู้ด้วยตนเองจากการลงมือปฏิบัติใช้กระบวนการแสวงหาความรู้หรือค้นคว้าหาคำตอบในสิ่งที่นักเรียนอยากรู้หรือสงสัยด้วยวิธีการต่าง ๆ อย่างหลากหลาย

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550) ให้ความหมายของโครงงานว่าเป็นกระบวนการแสวงหาความรู้หรือการค้นคว้าหาคำตอบในสิ่งที่ผู้เรียนอยากรู้หรือสงสัยด้วยวิธีการต่าง ๆ เป็นวิธีการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้เลือกคำตอบตามความสนใจของตนเองหรือของกลุ่มเป็นการตัดสินใจร่วมกัน จนได้ชิ้นงานที่สามารถนำผลการศึกษาไปใช้ได้ในชีวิตจริง

ดุขุฎิ โยเหลาและคณะ (2557, น. 19-20) ให้ความหมายว่า การจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่มีครูเป็นผู้กระตุ้นเพื่อนำความสนใจที่เกิดจากตัวนักเรียนมาใช้ในการทำกิจกรรมค้นคว้าหาความรู้ด้วยตัวนักเรียนเอง นำไปสู่การเพิ่มความรู้ที่ได้จากการลงมือปฏิบัติ การฟังและการสังเกตจากผู้เชี่ยวชาญ โดยนักเรียนมีการเรียนรู้ผ่านกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม ที่จะนำมาสู่การสรุปความรู้ใหม่ มีการเขียนกระบวนการจัดทำโครงงานและได้ผลการจัดกิจกรรมเป็นผลงานแบบรูปธรรม

สรุปได้ว่ากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงงาน หมายถึง กิจกรรมการเรียนรู้ที่มีผู้สอนเป็นผู้กระตุ้นเพื่อนำความสนใจที่เกิดจากตัวผู้เรียนมาใช้ในการทำกิจกรรมร่วมกันตามความสามารถ ความถนัด ความสนใจ เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่ต้องการ เน้นกระบวนการคิด การตัดสินใจ การวางแผนงาน ด้วยวิธีการปฏิบัติจริง โดยมีครูผู้สอนคอยกระตุ้นแนะนำและให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนอย่างใกล้ชิด

2.2.2 ประเภทของโครงงาน

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2544) แบ่งประเภทของโครงงานเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. โครงงานประเภททดลอง เป็นโครงงานที่ทดลอง เปรียบเทียบ เพื่อให้ทราบผลตัวแปรที่ศึกษา
2. โครงงานประเภทสิ่งประดิษฐ์ เป็นโครงงานประเภทสร้าง หรือประดิษฐ์ สิ่งของที่จะนำมาใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์

3. โครงการประเภทสำรวจ เป็นการหาข้อมูลที่มีอยู่แล้วในชีวิตจริง และจัดทำข้อมูลนั้น ๆ ตามวัตถุประสงค์

4. โครงการประเภททฤษฎี เป็นโครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอความรู้หลักการ แนวคิด หรือทฤษฎีใหม่ ๆ

จิราภรณ์ ศิริทวี (2541, น. 35-38) แบ่งโครงการออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. ประเภทสำรวจ โครงการประเภทนี้ไม่กำหนดตัวแปรการเก็บ รวบรวม ข้อมูล เป็นการสำรวจภาคสนามหรือในธรรมชาติหรือนำมาศึกษาในห้องปฏิบัติการนอกจากนั้นการสำรวจข้อมูลบ่งชี้ที่มาของปัญหาเพื่อนำไปศึกษาทดลองต่อ

2. ประเภททดลองเป็นโครงการที่มีลักษณะการออกแบบทดลองเพื่อศึกษาผลของตัวแปรหนึ่งโดยควบคุมตัวแปรอื่น ๆ โครงการประเภทนี้นักเรียนจะเริ่มตั้งแต่กำหนดคำถามที่ต้องการคำตอบตั้งสมมติฐานกำหนดแหล่งข้อมูลที่จะศึกษาปฏิบัติการหาข้อมูลเพื่อตอบคำถาม รวบรวมข้อมูลนำมาสรุปเป็นองค์ความรู้ ขั้นตอนปฏิบัติเป็นกระบวนการวิทยาศาสตร์อย่างสมบูรณ์

3. ประเภทสิ่งประดิษฐ์โครงการประเภทนี้เป็นการประดิษฐ์สิ่งใดสิ่งหนึ่ง เครื่องมือเครื่องใช้หรืออุปกรณ์เพื่อใช้สอยต่าง ๆ สิ่งประดิษฐ์นี้อาจคิดค้นขึ้นมาใหม่หรือปรับปรุงจากของเดิมมีการกำหนดตัวแปรที่จะศึกษาและทดลองประสิทธิภาพของชิ้นงานด้วย

4. ประเภทพัฒนาผลงานโครงการประเภทนี้เป็นการศึกษาเพื่อคิดค้นหรือพัฒนาชิ้นงานให้สามารถใช้ประโยชน์ได้มากขึ้นหรือมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

2.2.3 ประโยชน์ของการทำโครงการ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550) ได้กล่าวถึงประโยชน์ที่ผู้เรียนได้รับการทำโครงการมีดังนี้

1. ทำให้ได้เรียนรู้เกี่ยวกับการทำงาน ประสานงาน และติดต่อกับหน่วยงานต่าง ๆ พร้อมทั้งมีการวางแผนการทำงาน

2. ทำให้กล้าคิด กล้าแสดงออก มากขึ้น

3. ทำให้รู้จักหน้าที่ และมีความรับผิดชอบมากขึ้น

4. ทำให้รู้จักการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ

5. ทำให้รู้จักการเป็นผู้นำ และผู้ตามที่ดี

6. ทำให้เกิดการพัฒนาความคิด และรู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

7. ทำให้รู้จักการแบ่งเวลา และการตรงต่อเวลา

8. ทำให้รู้จักการแก้ปัญหาต่าง ๆ โดยเฉพาะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

9. ทำให้รู้วิธีการทำงานต่าง ๆ ของเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ช่วยในการทำงาน

10. ทำให้เข้าใจวัตถุประสงค์ของการเรียนวิชามนุษย์กับหลักจิตวิทยาศาสตร์เพื่อ

คุณภาพชีวิต

กระทรวงศึกษาธิการ (2540) ได้สรุปประโยชน์ของการทำโครงการของผู้เรียนมีดังต่อไปนี้

1. การทำงานตามความถนัดความสนใจของตน
2. ฝึกทักษะกระบวนการทำงานด้วยตนเอง หรือร่วมกันทำงานเป็นกลุ่ม ทำให้รู้จักหน้าที่และมีความรับผิดชอบมากขึ้น รู้จักการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ
3. สามารถวางแผนการทำงานเป็นระบบทำให้ได้เรียนรู้เกี่ยวกับการทำงานประสานงาน และติดต่อกับหน่วยงานต่าง ๆ รู้จักแบ่งเวลา และการตรงเวลา
4. พัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทำให้เกิดการพัฒนาความคิด และรู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รู้จักการเป็นผู้นำ และผู้ตามที่ดี
5. ศึกษา ค้นคว้า และแก้ปัญหาเฉพาะหน้าจากการทำงาน
6. เป็นที่ยืนยันว่าผู้เรียนเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในการทำโครงการจริง สามารถรายงานผลต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง กล้าแสดงออกต่อที่ชุมชนมากขึ้น

สรุป ประโยชน์ของการทำโครงการช่วยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงฝึกฝนทักษะต่าง ๆ และประเมินตนเอง อย่างเป็นระบบ มีการวางแผนมีขั้นตอน ผู้ศึกษาค้นคว้าและเรียนรู้วิธีการต่าง ๆ จากการทำงานทำให้เป็นผู้รู้และผู้ตามที่ดี

2.2.4 ลักษณะการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550) กล่าวถึงลักษณะการจัดการเรียนรู้แบบโครงการมี 2 แนวทางคือ

1. การจัดกิจกรรมตามความสนใจเป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนเลือกศึกษาโครงการจากสิ่งที่สนใจอยากรู้ที่มีอยู่ในชีวิตประจำวัน สิ่งแวดล้อมในสังคม หรือจากประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ยังต้องการหาคำตอบ ข้อสรุป ซึ่งอาจจะอยู่นอกเหนือจากสาระการเรียนรู้ในบทเรียนของหลักสูตรมีขั้นตอนดังนี้

- 1.1 ตรวจสอบ วิเคราะห์ รวบรวมความสนใจแก่ผู้เรียน
- 1.2 กำหนดประเด็นปัญหา/หัวข้อเรื่อง
- 1.3 กำหนดวัตถุประสงค์
- 1.4 ตั้งสมมติฐาน
- 1.5 กำหนดวิธีการศึกษาและแหล่งความรู้

1.6 กำหนดเค้าโครงของโครงการ

1.7 ตรวจสอบสมมติฐาน

1.8 สรุปผลการศึกษาและการนำไปใช้

1.9 เขียนรายงานเชิงวิจัยง่ายๆ

1.10 จัดแสดงผลงาน

2. การจัดกิจกรรมตามสาระการเรียนรู้ เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เนื้อหาสาระตามที่หลักสูตรกำหนด ผู้เรียนเลือกทำโครงการตามสาระการเรียนรู้ จากหน่วยเนื้อหาที่เรียนในชั้นเรียน นำมาเป็นหัวข้อโครงการ มีขั้นตอนที่ผู้สอนดำเนินการดังต่อไปนี้

2.1 เริ่มจากศึกษาเอกสารหลักสูตร คู่มือครู

2.2 วิเคราะห์หลักสูตร

2.3 วิเคราะห์คำอธิบายรายวิชาเพื่อแยกเนื้อหา จุดประสงค์และกิจกรรมให้

เด่นชัด

2.4 จะทำกำหนดการสอน

2.5 เขียนแผนการจัดการเรียนรู้

2.6 ผลิตสื่อ จัดหาแหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

2.7 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ดังนี้

2.7.1 แจกจุดประสงค์ เนื้อหาของหลักสูตรให้ผู้เรียนทราบ

2.7.2 กระตุ้นความสนใจของผู้เรียนในขอบเขตของเนื้อหาและจุดประสงค์

ในหลักสูตร

2.7.3 จัดกลุ่มผู้เรียนตามความสนใจ

2.7.4 ผู้สอนใช้คำถามเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่นทำไมผู้เรียนจึงสนใจอยากเรียนเรื่องนี้ (แนวคิด/แรงตลใจ)

2.7.4.1 ผู้สนใจเกี่ยวกับอะไรบ้าง (กำหนดเนื้อหา)

2.7.4.2 ผู้เรียนอยากเรียนรู้เรื่องนี้เพื่ออะไร (กำหนดจุดประสงค์)

2.7.4.3. ผู้เรียนจะอย่างไรจึงจะเรียนรู้ได้ในเรื่องนี้ (กำหนดวิธี

ศึกษา/กิจกรรม

2.7.4.4. ผู้เรียนจะใช้เครื่องมืออะไรบ้างในการศึกษาครั้งนี้ (กำหนด

สื่ออุปกรณ์)

2.7.4.5 ผู้เรียนจะไปศึกษาที่ใดบ้าง (กำหนดแหล่งความรู้ แหล่ง

ข้อมูล)

2.7.4.6 ผลที่ผู้เรียนคาดว่าจะได้รับคืออะไรบ้าง (สรุปความรู้/สมมติฐาน)

2.7.4.7 ผู้เรียนจะทำอย่างไรจึงจะรู้ว่าผลงานของผู้เรียนดีหรือไม่ดีอย่างไร จะให้ใครเป็นผู้ประเมิน (กำหนดการวัดและประเมินผล)

2.7.4.8 ผู้เรียนจะเผยแพร่ผลงานให้ผู้อื่นรู้ได้อย่างไร (นำเสนอผลงาน รายงาน)

2.7.5 ผู้เรียนแต่ละกลุ่มศึกษาตามที่ตกลงกันไว้ (จากคำถามที่ผู้สอนซักถาม) ภายใต้อุปสรรคในแต่ละครั้ง ถ้ายังไม่สำเร็จให้ ศึกษาต่อในคาบต่อไป

2.7.6 ผู้เรียนทุกคนต้องสรุปองค์ความรู้ได้ด้วยการเรียนของผู้เรียนและความสามารถนำเสนอความรู้ที่ได้แก่เพื่อนๆ และครูผู้สอนได้

2.7.7 ผู้เรียนเขียนรายงานเชิงวิจัยแบบง่ายๆ และแสดงแผนโครงการ

2.7.8 ผู้สอนเขียนบันทึกผลการเรียนรู้

2.2.5 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงการ

วิโรจน์ ศรีโกศาและคณะ (2544, น. 11) การจัดทำโครงการ เป็นส่วนหนึ่งของการสร้างความเข้าใจ และการเรียนรู้วิธีการทำงานอย่างมีระบบ เป็นการทำงานที่ต่อเนื่องตลอดกระบวนการ มีวัตถุประสงค์ของงานชัดเจน มีจุดเริ่มต้นของงานและจุดสิ้นสุดงาน สามารถสอกลับผลของการกระทำได้ อาจสรุปขั้นตอนในการจัดทำโครงการได้ 5 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การคิดและเลือกหัวเรื่อง

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนงาน

ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 4 การเขียนรายงาน

ขั้นตอนที่ 5 การนำเสนอผลงาน

โดยมีรายละเอียดของขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การคิดและเลือกหัวเรื่อง

1. ผู้จัดทำโครงการต้องคิดเลือกหัวเรื่องของโครงการด้วยตนเอง

2. หัวเรื่องของโครงการมีความเฉพาะเจาะจง ชัดเจน สามารถสื่อความ

ได้ถึงเนื้อหาของโครงการที่จัดทำ

3. หัวเรื่องของโครงการมีความเจาะจง ชัดเจน สามารถสื่อความได้ถึง

เนื้อหาของโครงการที่จัดทำ

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนงาน

1. ชื่อโครงการงาน
2. ที่มาและความสำคัญของการศึกษา
3. วัตถุประสงค์ของการศึกษา
4. สมมติฐานของการศึกษา (ถ้ามี)
5. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา (ถ้ามี)
6. ขอบเขตของการศึกษา
7. นิยามศัพท์เฉพาะ
8. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา
9. การดำเนินการศึกษา
10. ผลการศึกษา
11. สรุปและอภิปรายผลการศึกษา
12. ประโยชน์ที่ได้รับ
13. ข้อเสนอแนะ

ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินงาน ผู้จัดทำโครงการ ปฏิบัติงานตามขั้นตอนที่ระบุไว้ทุกขั้นตอนของกระบวนการ เป็นหน้าที่ของคุณครูที่ปรึกษาโครงการจะต้องให้คำปรึกษา ให้ข้อเสนอแนะ ชี้แนวทาง กระตุ้นและเสริมสร้างขวัญ กำลังใจ ในช่วงเวลาที่เหมาะสม รวมถึงติดตามผลทุกระยะตามขั้นตอนที่กำหนดเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้จัดทำโครงการ

ขั้นตอนที่ 4 การเขียนรายงาน การเขียนรายงานเป็นการอธิบายผลที่เกิดขึ้นจากการทำโครงการ เป็นวิธีสื่อความหมายที่ทำให้ผู้อื่นได้เข้าใจแนวคิด วิธีดำเนินงาน ผลที่ได้รับ ข้อสรุป ข้อเสนอแนะ ในการจัดทำโครงการตลอดกระบวนการ

ขั้นตอนที่ 5 การนำเสนอผลงาน การนำเสนอผลงานเป็นขั้นตอนของการเผยแพร่ผลงานที่เกิดขึ้น ตั้งแต่เริ่มดำเนินงานจนบรรลุวัตถุประสงค์ วิธีการนำเสนอเผยแพร่ผลงาน อาจจัดทำได้หลายรูปแบบ เช่น

1. การจัดทำเป็นเอกสาร ได้แก่ การเขียนรายงาน การเสนอผลงานในวารสาร การทำแผ่นพับ ฯลฯ
2. การจัดนิทรรศการ มีการนำเสนอผลงานที่เป็นรูปธรรมอย่างเป็นระบบ โดยมีเอกสารประกอบ เช่น แผนภูมิขั้นตอนการดำเนินงาน วิธีการจัดทำ ผลที่ได้ เป็นต้น
3. การนำเสนอโดย วิดิทัศน์ สไลด์ ประกอบการนำเสนอหรือประกอบการบรรยาย

4. การนำเสนอที่เป็นรายงานด้วยวาจา

5. การนำเสนอ Multimedia Computer/Homepage

สุวิทย์ มูลคำและอรทัย มูลคำ (2545, น. 86) กล่าวถึงขั้นตอนการทำ
โครงการว่า การจัดการเรียนรู้แบบโครงการมีขั้นตอนสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. การเลือกหัวข้อเรื่องหรือปัญหาที่จะศึกษา

2. การวางแผน ประกอบด้วย การกำหนดจุดประสงค์ การตั้ง
สมมติฐาน และการกำหนดวิธีการศึกษา

3. การลงมือปฏิบัติ

4. การเขียนรายงาน

5. การนำเสนอผลงาน

สรุปได้ว่า ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงการเป็นฐาน มี
5 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 คือ การเลือกหัวข้อเรื่องหรือปัญหาที่จะศึกษา ขั้นตอนที่ 2 คือ การ
วางแผน ประกอบด้วย การกำหนดจุดประสงค์ การตั้งสมมติฐาน และการกำหนดวิธีการศึกษา
ขั้นตอนที่ 3 คือ การลงมือปฏิบัติ ขั้นตอนที่ 4 คือ การเขียนรายงาน และขั้นตอนที่ 5 คือ การ
นำเสนอผลงาน อาจมีการนำเสนอด้วยวิธีการที่หลากหลาย

2.3 ภูมิปัญญาท้องถิ่น

2.3.1 ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นสิ่งที่คนไทยได้มีการสั่งสมความรู้ในลักษณะที่เป็นองค์รวม
เป็นการสั่งสมความรู้ของชาวบ้านที่สืบทอดต่อกันมาด้วยประสบการณ์ของตนเอง และความรู้ที่
สะสมสืบทอดกันมา ซึ่งเป็นลักษณะที่เชื่อมโยงกันทุกสาขาวิชา ภูมิปัญญา (Wisdom) หรือ ภูมิปัญญา
ท้องถิ่น (Local Wisdom) หรือภูมิปัญญาชาวบ้าน (Popular Wisdom) หรือภูมิปัญญาไทย
(Thai Wisdom) ได้มีนักวิชาการศึกษาให้ความหมายของภูมิปัญญาไว้แตกต่างกัน ดังนี้

ประเวศ วะสี (2534, น. 40) ให้ความหมายภูมิปัญญาท้องถิ่นว่าเป็นการสะสมการ
เรียนรู้มาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน มีลักษณะโยงกันไปหมดทุกสาขาวิชา ไม่แยกเป็นวิชาแบบเรียนที่เรา
เรียน แต่เป็นการเชื่อมโยงกันไปหมดในทุกสาขาวิชาทั้งที่เป็นเศรษฐกิจ ความเป็นอยู่ การศึกษา
และวัฒนธรรมจะผสมกลมกลืนเข้าด้วยกันหมด

สุทธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ (2543, น. 21) ให้ความหมาย ภูมิปัญญาชาวบ้าน หมายถึง วิธีการจัดการ วิธีการขึ้นน้ำ และการริเริ่มเสริมต่อของนักปราชญ์ในท้องถิ่นหรือในกลุ่มชน ภูมิปัญญาชาวบ้าน ล้วนสั่งสมงอกงามขึ้นจาก ความรอบรู้ ประสบการณ์ ผนวกด้วยญาณทัศนะ (ความเฉียบคมในการหยั่งเห็นหยั่งรู้ที่ลุ่มลึกกว่าวิสัยทัศน์) เป็นรากฐาน

เอกวิทย์ ณ ถลาง (2544, น. 6) กล่าวว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น ไม่ใช่ลักษณะของท้องถิ่นเท่านั้น แต่จะต้องเป็นภูมิปัญญาที่มีการแลกเปลี่ยน ลอกเลียนกันได้ ถ้าพิจารณาแล้วว่าเป็นสิ่งดีเป็นวัฒนธรรมที่สามารถข้ามชาติ ข้ามภาษา ข้ามสังคม และเป็นวัฒนธรรมที่สำคัญที่ทำให้ชุมชน สังคมมีความเติบโตไม่สิ้นสุด อีกทั้งเป็นวัฒนธรรมที่สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามกาลสมัย

สรุปได้ว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง มวลความรู้และประสบการณ์ ผ่านกระบวนการศึกษา สังเกต คิดวิเคราะห์ จนเกิดปัญญา และตกผลึกมาเป็นองค์ความรู้ที่ประกอบกันขึ้นมาจากความรู้โดยภูมิปัญญาท้องถิ่น

2.3.2 ลักษณะสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ประเวศ วะสี (2534, น. 81) ได้กล่าวถึงลักษณะของภูมิปัญญาชาวบ้านไว้ว่า ภูมิปัญญาเกิดจากการสะสมการเรียนรู้มาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน มีลักษณะเชื่อมโยงกันไปหมดทุกสาขาวิชา ไม่แยกเป็นวิชาต่าง ๆ แบบที่เราเรียนมา ฉะนั้นวิชาเกี่ยวกับเศรษฐกิจ อาชีพ ความเป็นอยู่เกี่ยวกับค่าใช้จ่าย เกี่ยวกับการศึกษาวัฒนธรรม นั้นจะผสมผสานกลมกลืนเชื่อมโยงกันหมด ซึ่งมีลักษณะสำคัญบางประการ คือ

1. มีความจำเพาะกับท้องถิ่น เนื่องจากภูมิปัญญาท้องถิ่นสะสมขึ้นมาจากประสบการณ์หรือความชัดเจนจากชีวิตและสังคมในท้องถิ่นหนึ่ง ๆ เพราะฉะนั้น ภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงมีความสอดคล้องกับเรื่องท้องถิ่นมากกว่าที่จะเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มาจากข้างนอก
2. มีความเชื่อมโยงหรือบูรณาการสูง เนื่องจากภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นภูมิปัญญาที่มาจากประสบการณ์จริง จึงมีความบูรณาการสูง ทั้งในเรื่องของกาย ใจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เช่นความเชื่อเรื่องแม่ธรณี แม่คงคา แม่โพสพ ฯลฯ ทำให้เกิดพิธีกรรมต่าง ๆ ขึ้น เช่น พิธีลอยกระทง พิธีแรกนาขวัญ ฯลฯ พิธีดังกล่าวเป็นตัวอย่างของภูมิปัญญาในการนำเอาธรรมชาติมาสร้างให้เกิดความศักดิ์สิทธิ์เพื่อให้คนเคารพธรรมชาติไม่ทำลายธรรมชาติ
3. มีความเคารพผู้อาวุโส เนื่องจากภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ความสำคัญแก่ผู้มีประสบการณ์จึงมีความเคารพผู้อาวุโส เพราะถือว่าผู้อาวุโสเป็นผู้มีประสบการณ์มากกว่า

2.3.3 ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2538, น. 36-41) ได้กำหนดภูมิปัญญาชาวบ้านเป็น 5 สาขา คือ

1. ภูมิปัญญาชาวบ้านด้านการเกษตร เช่น การทำเกษตรแบบผสมผสานการแก้ไขปัญหาด้านการเกษตร เช่น การแก้ไขโรคและแมลง การแก้ไขปัญหาด้านการผลิตและรู้จักปรับใช้เทคโนโลยี ฯลฯ
2. ภูมิปัญญาชาวบ้านด้านสิ่งแวดล้อม เช่น การอนุรักษ์ป่าไม้ ต้นน้ำลำธาร การรักษา การถ่ายทอดความรู้ดั้งเดิมเพื่อการอนุรักษ์ เช่น การเคารพแม่น้ำ แผ่นดิน พืชพันธุ์ธัญญาหาร และโบราณสถานวัตถุ ฯลฯ
3. ภูมิปัญญาชาวบ้านด้านการจัดการ สวัสดิการชุมชนและธุรกิจชุมชน เช่น กองทุนต่าง ๆ ในชุมชน ธนาคารข้าว กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเยาวชน ฯลฯ
4. ภูมิปัญญาชาวบ้านด้านการรักษาโรคและการป้องกัน เช่น หมอพื้นบ้าน หมอธรรมและผู้รอบรู้เรื่องสมุนไพร
5. ภูมิปัญญาชาวบ้านด้านการผลิตและการบริโภค เช่น การแปรรูปผลผลิต การเกษตร ให้สามารถบริโภคได้โดยตรง เช่น การใช้เครื่องสีข้าวด้วยมือ และครกตำข้าว การรู้จักประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการแปรรูปผลผลิตเพื่อชะลอการนำเข้า

2.3.4 ความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น

สามารถ จันทร์สุรย์ (2536, น. 157-159) ได้กล่าวว่า ความสำคัญของภูมิปัญญาชาวบ้าน มีความสำคัญเพราะทำให้ชาวบ้านดำรงชีพอยู่ได้ พึ่งพาตนเองได้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมด้วยความคิดความสามารถของชาวบ้าน สภาวะการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ภูมิปัญญาชาวบ้านที่เป็นรากฐานของวัฒนธรรมชุมชน การพัฒนาใด ๆ ก็ตามจึงควรคำนึงถึงความสามารถของชาวบ้าน ให้มีความสำคัญกับภูมิปัญญาชาวบ้านในการพัฒนา จึงทำให้การพัฒนาสอดคล้องกับความเป็นอยู่ของชาวบ้านในชุมชนนั้น ๆ ได้อย่างเหมาะสม

สุเชษฐ เวชพิทักษ์ (2534, น. 88-89) ได้กล่าวว่า ความสำคัญของภูมิปัญญาชาวบ้านมีความเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมเนื่องจากวัฒนธรรมเป็นความเจริญงอกงามของหมู่ชน การพัฒนาเป็นการทำให้ดีขึ้นเจริญงอกงามขึ้น ดังนั้น การดำเนินงานด้านวัฒนธรรมกับการพัฒนา จึงต้องใช้ปัญญาค้นหาสิ่งที่มีอยู่แล้ว ฟันฟูประยุกต์และเสริมสร้างสิ่งใหม่บนรากฐานเท่าที่ค้นพบนั้น ซึ่งภูมิปัญญาจะเป็นพื้นฐานของการพัฒนา

สรุปได้ว่า ความสำคัญของภูมิปัญญาชาวบ้าน คือการพึ่งพาตนเองได้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ความสามารถของชาวบ้าน สอดคล้องกับความเป็นอยู่ของชาวบ้านในชุมชนนั้น ๆ และการพัฒนาทำให้ดีขึ้นการพัฒนาให้เจริญงอกงามขึ้น

2.4 แผนการจัดการเรียนรู้

2.4.1 ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้

การจัดทำแผนการจัดการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นภารกิจสำคัญของครูที่ทำให้ครูทราบล่วงหน้าว่าจะสอนอะไร เพื่อจุดประสงค์ใด สอนอย่างไร ใช้สื่ออะไร และวัดผลอย่างไร เป็นการเตรียมตัวก่อนสอนทำให้ผู้สอนเกิดความมั่นใจในการสอน ดังนั้น ผู้สอนจึงจำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับความหมาย ความสำคัญ ลักษณะขั้นตอนการจัดทำ และหลักการวางแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งผลให้การเรียนการสอนบรรลุตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพความหมายของแผนการจัดการจัดการเรียนรู้อื่นนักการศึกษาให้ความหมายของแผนการจัดการจัดการเรียนรู้อื่นต่าง ๆ ดังนี้

วัฒนาพร รัชชบุทกซ์ (2542, น. 1) ได้ให้ความหมายของแผนการสอนว่า หมายถึงแผนการหรือโครงการที่จะทำเป็นสายลักษณะอักษร เพื่อใช้ในการปฏิบัติการสอนในรายวิชาใดวิชาหนึ่งเป็นการเตรียมการสอนอย่างเป็นระบบ และเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ครูพัฒนาการจัดการเรียนการสอนไปสู่จุดประสงค์การเรียนรู้และจุดหมายของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สุวิทย์ มูลคำ และคณะ (2549, น. 58) ให้ความหมายไว้ว่า แผนการจัดการจัดการเรียนรู้อื่นคือการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นระบบและจัดทำไว้เป็นสายลักษณะ อักษร โดยมีการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ มากำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนบรรลุจุดหมายที่กำหนด โดยเริ่มจากการกำหนดจุดประสงค์จะให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านใด (สติปัญญา/เจตคติ/ทักษะ) จะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิธีใดใช้สื่อการสอนหรือแหล่งการเรียนรู้ใด และจะประเมินผลอย่างไร

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2553, น. 305-306) ให้ความหมายไว้ว่าแผนการจัดการจัดการเรียนรู้อื่นคือ แผนการจัดการจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอนการวัดผลประเมินผลให้สอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

สรุปได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง แผนการหรือโครงการที่จะทำเพื่อใช้ในการปฏิบัติการสอนในรายวิชาใดวิชาหนึ่งเป็นการเตรียมการสอนอย่างเป็นระบบ และจะช่วยให้ครูพัฒนาการจัดการเรียนการสอนไปสู่จุดประสงค์และจุดหมายของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.4.2 ความสำคัญของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

มีหน่วยงานทางการศึกษา และนักวิชาการได้ให้ความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2554, น. 109) ได้กล่าวถึงความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. ทำให้เกิดการวางแผนวิธีสอนวิธีเรียนที่มีความหมายยิ่งขึ้น เพราะเป็นการจัดทำอย่างมีหลักการที่ถูกต้อง

2. ช่วยให้ครูมีสื่อการสอนที่ทำด้วยตนเอง ทำให้เกิดความสะดวกต่อการจัดการเรียนการสอน ทำให้สอนได้ครบถ้วนตรงตามหลักสูตร และสอนได้ทันเวลา

3. เป็นผลงานวิชาการที่สามารถเผยแพร่เป็นตัวอย่างได้

4. ช่วยให้ความสะดวกแก่ครูผู้สอนแทน ในกรณีที่ผู้สอนไม่สามารถเข้าสอนได้

สุวิทย์ มูลคำ และคณะ (2549, น. 58) กล่าวว่าไว้ว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เปรียบได้กับพิมพ์เขียวของวิศวกรหรือสถาปนิกที่ใช้เป็นหลักในการควบคุมงานก่อสร้าง วิศวกรหรือสถาปนิกจะขาดพิมพ์เขียวไม่ได้ฉันใดผู้เป็นครูก็ขาดแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่ได้ฉันนั้น ผลดีของการทำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สรุปดังนี้

1. ทำให้เกิดการวางแผนวิธีสอนวิธีเรียนที่มีความหมายยิ่งขึ้น เพราะเป็นการจัดทำอย่างมีหลักการที่ถูกต้อง

2. ช่วยให้ครูมีคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ทำไว้ล่วงหน้าด้วยตนเองและทำให้ครูมีความมั่นใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ตามเป้าหมาย

3. ช่วยให้ครูผู้สอนทราบว่าการสอนของตนได้เดินทางไปทิศทางใด หรือทราบว่าสอนอะไร ด้วยวิธีใด สอนทำไม สอนอย่างไร จะใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้อะไร และจะวัดและประเมินผลอย่างไร

4. ส่งเสริมให้ครูผู้สอนไม่ศึกษาหาความรู้ ทั้งเรื่องหลักสูตรวิธีจัดการเรียนรู้จะจัดและใช้สื่อแหล่งเรียนรู้ ตลอดจนการวัดและประเมินผล

5. ใช้เป็นคู่มือสำหรับครูที่มาสอน (จัดการเรียนรู้) แทนได้

6. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่นำไปใช้และพัฒนาแล้วจะเกิดประโยชน์ต่อวงการศึกษา

7. เป็นผลงานทางวิชาการที่แสดงถึงความชำนาญและความเชี่ยวชาญของครูผู้สอน สำหรับประกอบการประเมินเพื่อขอเลื่อนตำแหน่งและวิทยฐานะครูให้สูงขึ้นสามารถเผยแพร่เป็นตัวอย่างได้

2.4.3 องค์ประกอบของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2554, น. 109 - 110) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ว่าเกิดขึ้นจากการตั้งคำถามดังต่อไปนี้

1. สอนอะไร (หน่วย หัวเรื่อง ความคิดรวบยอด หรือสาระสำคัญ)
2. เพื่อจุดประสงค์อะไร (จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม)
3. ตัวสาระอะไร (โครงร่าง)
4. ใช้วิธีการใด (กิจกรรมการเรียนการสอน)
5. ใช้เครื่องมืออะไร (สื่อการเรียนการสอน)
6. ทราบได้อย่างไรว่าประสบความสำเร็จหรือไม่ (วัดประเมินผล) เพื่อตอบ

คำถามดังกล่าว จึงกำหนด ให้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีองค์ประกอบดังนี้

- 6.1 วิชา หน่วยที่สอนและสาระสำคัญ (ความคิดรวบยอด) ของเรื่อง
- 6.2 จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
- 6.3 เนื้อหา
- 6.4 กิจกรรมการเรียนการสอน
- 6.5 สื่อการเรียนการสอน
- 6.6 วัดผลประเมินผล

สุวิทย์ มูลคำ และคณะ (2549, น. 60 - 62) กำหนดให้แผนการจัดการเรียนรู้มีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

1. สาระ
2. มาตรฐานการเรียนรู้
3. มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น
4. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
5. สาระสำคัญ
6. จุดประสงค์การเรียนรู้ ประกอบด้วย

- 6.1 จุดประสงค์ปลายทาง
- 6.2 จุดประสงค์นำทาง
7. สารการเรียนรู้/เนื้อหา
8. กิจกรรม/กระบวนการเรียนรู้
9. สื่อ/นวัตกรรม/แหล่งเรียนรู้
10. การวัดและประเมินผล ประกอบด้วย
  - 10.1 วิธีการประเมิน
  - 10.2 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน
  - 10.3 เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน
11. เอกสารประกอบการจัดการเรียนรู้
12. บันทึกผลหลังการจัดการเรียนรู้

ดังนั้นในการเขียนแผนการสอน จึงต้องเขียนไว้ให้ครบทุกหัวข้อที่กล่าวมา องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้เป็นการวางแนวทางแสดงถึงการจัดการเรียนการสอนที่จะจัดขึ้นตามบทเรียน ซึ่งได้ศึกษาค้นคว้ารายละเอียดต่าง ๆ จัดเตรียมไว้ใช้ในการดำเนินการเรียนการสอนตามรายวิชาที่ตนเป็นผู้สอน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.4.4 รูปแบบของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

รูปแบบของแผนการจัดการเรียนรู้ มีลักษณะที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปคำบรรยาย รูปแบบตาราง หรือรูปแบบผสมผสาน ซึ่งมีผู้กล่าวไว้ต่าง ๆ ดังนี้

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2554, น. 110 - 113) ได้กล่าวว่า รูปแบบของแผนการเรียนรู้ ไม่มีรูปแบบตายตัว ขึ้นอยู่กับหน่วยงานหรือสถานศึกษาแต่ละแห่งจะกำหนด อย่างไรก็ตามลักษณะ ส่วนใหญ่ของแผนการสอนจะคล้ายคลึงกัน ซึ่งสรุปได้ 3 รูปแบบ ดังนี้

1. แบบเรียงหัวข้อรูปแบบนี้จะเรียงตามลำดับก่อนหลังโดยไม่ต้องติดตาราง รูปแบบนี้ให้ความสะดวกในการเขียนเพราะไม่ต้องติดตาราง แต่มีส่วนเสียคือยากต่อการดูให้สัมพันธ์กันในแต่ละข้อ
2. แผนการจัดการเรียนรู้แบบบรรยายหรือเรียงหัวข้อ เป็นรูปแบบที่เขียนลำดับกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นเชิงบรรยายกิจกรรมที่ครูจัดเตรียมไว้ โดยไม่ระบุชัดเจนว่านักเรียนทำอะไร

3. แบบกึ่งตาราง รูปแบบนี้จะเขียนเป็นช่องๆ ตามหัวข้อที่กำหนด แม้ว่าต้องใช้เวลาในการตีตารางแต่ก็สะดวกต่อการอ่าน ทำให้เห็นความสัมพันธ์ของแต่ละหัวข้อชัดเจน

ชวลิต ชูกำแหง (2551, น. 99-100) ได้กล่าวว่า รูปแบบของแผนการจัดการเรียนรู้มีลักษณะที่แตกต่างกันออกไปซึ่งอาจจะอยู่ในรูปของคำบรรยาย รูปแบบผสมผสานซึ่งครูผู้สอนสามารถใช้ได้ตามความเหมาะสม อย่างไรก็ตาม รูปแบบการสอนต่าง ๆ

2.4.5 ลักษณะของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ดี

สุวิทย์ มูลคำ และคณะ (2549, น. 59) ได้ถึงแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีควรมีลักษณะดังนี้

1. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ไว้ชัดเจน (ในการสอนเรื่องนั้น ๆ ต้องการให้ผู้เรียนเกิดคุณสมบัติอะไรหรือด้านใด)
2. กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนไว้ชัดเจน และนำไปสู่ผลการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ได้จริง (ระบุบทบาทของครูผู้สอนและผู้เรียนไว้อย่างชัดเจนว่าจะต้องทำอะไรจึงจะทำให้การเรียนการสอนบรรลุผล)
3. กำหนดสื่ออุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ไว้ชัดเจน (จะใช้สื่อ อุปกรณ์หรือแหล่งเรียนรู้อะไรช่วยบ้าง และจะใช้อย่างไร)
4. กำหนดวิธีวัดและประเมินผลไว้ชัดเจน (จะใช้วิธีการและเครื่องมือในการวัดและประเมินผลใด เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้)
5. ยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนได้ (ในกรณีที่มีปัญหาเมื่อมีการนำไปใช้ หรือไม่สามารถกำหนดการจัดการเรียนรู้ตามแผนนั้นได้ก็สามารถปรับเปลี่ยนเป็นอย่างอื่นได้โดยไม่กระทบต่อการเรียนการสอนและผลการเรียนรู้)
6. มีความทันสมัย ทันท่วงที เหตุการณ์ ความเคลื่อนไหวต่าง ๆ และสอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริงที่ผู้เรียนดำเนินชีวิตอยู่
7. แปลความได้ตรงกัน แผนการจัดการเรียนรู้ที่เขียนขึ้นจะต้องสื่อความหมายได้ตรงกัน เขียนให้อ่านเข้าใจง่าย กรณีมีการสอนแทนหรือเผยแพร่ ผู้นำไปใช้สามารถเข้าใจและใช้ได้ตรงตามจุดประสงค์ของผู้เขียนแผนการจัดการเรียนรู้
8. มีการบูรณาการ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี จะสะท้อนให้เห็นการบูรณาการแบบองค์รวมของเนื้อหาสาระความรู้และวิธีการจัดการเรียนรู้เข้าด้วยกัน
9. มีการเชื่อมโยงความรู้ไปใช้อย่างต่อเนื่อง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้นำความรู้และประสบการณ์เดิมมาเชื่อมโยงกับความรู้และประสบการณ์ใหม่ และนำไปใช้ในชีวิตจริงกับการเรียนในเรื่องต่อไป

2.5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.5.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ไพศาล หวังพานิช (2526, น. 9) กล่าวถึง ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Learning Achievement) หมายถึง คุณลักษณะและความสามารถ ของบุคคลอันเกิดจากการเรียนการสอนเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ ที่เกิดจากการฝึกฝนอบรมหรือการสอน การวัดผลสัมฤทธิ์ (Accomplishment Assessment) ของบุคคลว่าเรียนรู้เท่าไร มีความสามารถชนิดใด

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2529, น. 29) ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คุณลักษณะรวมถึงความรู้ความสามารถของบุคคลอันเป็นผลมาจากการเรียนการสอน หรือคือมวลประสบการณ์ทั้งปวงที่บุคคลได้รับจากการเรียนการสอน ทำให้บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในด้านต่าง ๆ ซึ่งสามารถตรวจสอบได้จากการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

สรุปได้ว่า ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมายถึง ผลที่เกิดขึ้นจากเรียน การสอน การฝึกฝน หรือประสบการณ์ต่าง ๆ รวมถึงคุณลักษณะความสามารถของบุคคลที่ พัฒนาขึ้นจากผลของการเรียนการสอน การฝึกฝน อบรมและประสบความสำเร็จในด้านความรู้ ทักษะ และสมรรถภาพด้านต่าง ๆ

2.5.2 องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

มีผู้กล่าวถึงองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ต่าง ๆ กัน ดังนี้

พีระยุทธ์ สันติวัน (2533, น. 38) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของผู้เรียนว่า ได้แก่ องค์ประกอบทางด้านตัวผู้เรียน เช่น ความรู้สึนึกคิดกับตนเอง สุขภาพ ร่างกาย ความสนใจ สติปัญญา การปรับตัว ความมุ่งมั่น แรงจูงใจเพศ และอายุความ บกพร่อง ของ ร่างกายลักษณะทางพันธุกรรม วุฒิภาวะ รูปแบบการใช้เวลา เป็นต้น องค์ประกอบ ทางด้านโรงเรียนเช่น ขนาดโรงเรียน ความพร้อมทางด้านบุคลากรและสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน การจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมทั้งในห้องเรียน และบริเวณโรงเรียนแหล่งค้นคว้าหาความรู้ ต่าง ๆ เป็นต้น

Bloom (1976, p. 139, อ้างอิงใน ปัญญา ชูช่วย, 2551, น. 12) กล่าวถึงสิ่งที่มี อิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีอยู่ 3 ตัวแปร คือ

1. พฤติกรรมด้านปัญญา (Cognitive Entry Behavior) เป็นพฤติกรรม ด้านความรู้ความคิด ความเข้าใจ หมายถึง การเรียนรู้ที่จำเป็นต่อการเรียนเรื่องนั้น และมีมา ก่อนเรียนได้แก่ ความถนัด และพื้นฐานความรู้เดิมของผู้เรียนซึ่งเหมาะสมกับการเรียนรู้ใหม่

2. ลักษณะทางอารมณ์ (Affective Entry Characteristic) เป็นตัวกำหนดด้านอารมณ์ หมายถึง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความกระตือรือร้นที่มีต่อเนื้อหาที่เรียน รวมทั้งทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อเนื้อหาวิชา ต่อโรงเรียน และระบบการเรียนและมโนภาพเกี่ยวกับตนเอง

3. คุณภาพของการสอน (Quality of Instruction) เป็นตัวกำหนดประสิทธิภาพในการเรียนของผู้เรียนซึ่งประกอบด้วยการชี้แนะ หมายถึง การบอกจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนและงานที่จะต้องทำให้ผู้เรียนทราบอย่างชัดเจน การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนการให้การเสริมแรงของครู การใช้ข้อมูลย้อนกลับหรือการให้ผู้เรียนรู้ผลว่าตนเองกระทำได้อีกหรือไม่ และการแก้ไขข้อบกพร่อง

จากองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า องค์ประกอบสำคัญที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคือ แรงจูงใจ ทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ที่มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน

2.5.3 การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การกำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนได้มีผู้กล่าวถึงไว้ ดังนี้

Bloom (1965, น. 201) ได้กล่าวถึงลำดับขั้นของการเขียนวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมด้านความรู้ความคิด ไว้ 6 ขั้น ดังนี้ คือ

1. ความรู้ความจำ หมายถึง การระลึกหรือท่องจำความรู้ต่าง ๆ ที่ได้เรียนมาแล้วโดยตรง ในขั้นนี้รวมถึงการระลึกถึงข้อมูล ข้อเท็จจริงต่าง ๆ ไปจนถึงเกณฑ์ ทฤษฎีจากตำรา ดังนั้น ขั้นความรู้ความจำจึงจัดได้ว่าเป็นขั้นต่ำสุด
2. ความเข้าใจ หมายถึง ความสามารถจับความสำคัญของเนื้อหาที่ได้เรียนมาหรืออาจแปลความจากตัวเลข การสรุป การย่อความต่าง ๆ การเรียนรู้ในขั้นนี้ถือว่าเป็นขั้นที่สูงกว่าการท่องจำตามปกติอีกขั้นหนึ่ง
3. การนำไปใช้ หมายถึง ความสามารถที่จะนำความรู้ที่นักเรียนเรียนมาแล้วไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ ดังนั้น ในขั้นนี้รวมถึงความสามารถในการเอาภูมิโนทัศน์ หลักสำคัญวิธีการนำไปใช้ การเรียนรู้ในขั้นนี้ ถือว่านักเรียนจะต้องมีความเข้าใจในเนื้อหาเป็นอย่างดีเสียก่อนจึงจะนำความรู้ไปใช้ได้ ดังนั้น จึงจัดอันดับให้สูงกว่าความเข้าใจ
4. การวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถที่จะแยกแยะเนื้อหาวิชา ลงไปเป็นองค์ประกอบย่อย ๆ เหล่านั้น เพื่อที่จะได้มองเห็นหรือเข้าใจความเกี่ยวโยงต่าง ๆ ในขั้นนี้จึงรวมถึงการแยกแยะหาส่วนต่าง ๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ในขั้นนี้ ถือว่าสูงกว่าการนำไปใช้ และต้องเข้าใจทั้งเนื้อหาและโครงสร้างของบทเรียน

5. การสังเคราะห์ หมายถึง ความสามารถที่จำนำเอาส่วนย่อย ๆ มาประกอบกันเป็นสิ่งใหม่ การสังเคราะห์จึงเกี่ยวกับการวางแผน การออกแบบการทดลอง การตั้งสมมติฐาน การแก้ปัญหาที่ยาก การเรียนรู้ในระดับนี้ เป็นการเน้นพฤติกรรมที่สร้างสรรค์ ในอันนี้จะสร้างแนวคิดหรือแบบแผนใหม่ ๆ ขึ้นมา ดังนั้น การสังเคราะห์เป็นสิ่งที่สูงกว่าการคิดวิเคราะห์อีกขั้นหนึ่ง

6. การประเมินค่า หมายถึง ความสามารถที่จะตัดสินใจเกี่ยวกับคุณค่าต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นคำพูด นวนิยาย บทกวี หรือรายงานการวิจัย การตัดสินใจดังกล่าว จะต้องวางแผนอยู่บนเกณฑ์ที่แน่นอน เกณฑ์ดังกล่าวอาจจะเป็นสิ่งที่นักเรียนคิดขึ้นมาเองหรือนำมาจากที่อื่นก็ได้

สมชาย รัตนทองคำ (2554, น. 138) การวัดและการประเมินผลทางการศึกษา เป็นกระบวนการวัดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน นิยมวัดผลการเรียนรู้เป็น 3 ด้าน คือ พุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย ซึ่งการวัดดังกล่าวมีประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

1. เป็นการวัดทางอ้อม การวัดสติปัญญาซึ่งเป็นคุณลักษณะที่แฝงอยู่ในตัวบุคคล มักแสดงออกทางด้านพฤติกรรมที่ตอบสนองต่อสิ่งเร้าหรือเหตุการณ์ ดังนั้นการวัดผลจึงเป็นการวัดทางอ้อม โดยการสังเกตพฤติกรรมที่ตอบสนองต่อสิ่งเร้า เหตุการณ์ สภาวะการณ์ที่ผู้ประเมินกำหนด (หรือสร้างขึ้นเพื่อใช้สำหรับการประเมินหรือสถานการณ์สมมติ)

2. ลักษณะการวัดไม่สมบูรณ์ เนื่องจากลักษณะการวัดส่วนใหญ่จะเป็นการใช้ข้อสอบเป็นเครื่องมือหรือสถานการณ์สมมติ ซึ่งการสร้างข้อสอบแต่ละชุดก็เป็นการสุ่มตัวอย่างจากเนื้อหา (ไม่สามารถนำเนื้อหามาสอบได้ทั้งหมด) ถึงแม้จะใช้ข้อสอบชุดเดียวกันกับผู้วัดคนเดิม แต่วัดคนละเหตุการณ์ ก็จะได้ผลไม่ตรงกัน เนื่องจากธรรมชาติของบุคคลจะเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตลอดเวลา การวัดผลครั้งที่สองย่อมได้ผลที่ดีกว่าครั้งแรกเสมอ

3. ผลการวัดมักเป็นค่าคะแนนสัมพัทธ์ ที่เปรียบเทียบกับผู้สอนอื่น ๆ ในกลุ่มเดียวกันหรือเปรียบเทียบระหว่างการสอนในแต่ละครั้ง และมีความคลาดเคลื่อนเสมอ ถึงแม้จะใช้เครื่องมือวัดที่มีมาตรฐานก็ตามลักษณะการประเมินทางการศึกษาที่นิยมใช้มี 2 ลักษณะ คือ

3.1 ประเมินผลเพื่อพัฒนา (Formative Evaluation) เป็นการประเมินระหว่างการจัดการเรียนการสอน นิยมใช้เพื่อตรวจสอบการเรียนรู้และความก้าวหน้าของผู้เรียนหรือปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน มักใช้แบบทดสอบ การสังเกต การซักถาม หรือเครื่องมือวัดอื่น ๆ ที่เหมาะสม ระยะเวลามักทำเมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอนเรื่องหนึ่ง ๆ

3.2 การประเมินผลสรุป (Summative Evaluation) เป็นการประเมินผลเมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอนแล้ว มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน มักทำปลายภาคการศึกษาและตัดสินผลการเรียน

สรุปได้ว่า การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้นำการจำแนกพฤติกรรมในการ ทั้ง 6 ด้าน ตามแนวคิดของบลูม คือ ความรู้ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า ในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยพิจารณาให้ครอบคลุมผลการเรียนรู้ในวิชาประวัติศาสตร์ไทย เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น

2.6 ทักษะการคิดวิเคราะห์

2.6.1 ความหมายของทักษะการคิดวิเคราะห์

ชนาธิป พรกุล (2544, น. 221) ได้กล่าวว่า การคิดวิเคราะห์เป็นการรวบรวมข้อมูลทั้งหมดมาจัดระบบ หรือเรียบเรียงให้ง่ายแก่การทำความเข้าใจ หรือเป็นการแยกข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่โดยมีเกณฑ์ที่แน่นอนเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของหมวดหมู่ข้อมูล โยอาศัยความรู้เดิมหรือประสบการณ์

ทิตนา แคมมณี (2544, น. 5) กล่าวว่า การคิดเป็นกระบวนการทางสมองของมนุษย์ ซึ่งมีศักยภาพสูงมาก และเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้มนุษย์แตกต่างจากสัตว์โลกอื่น ๆ

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546, น. 2) กล่าวถึงความหมายของทักษะการคิด กระบวนการคิดและการวิเคราะห์ ไว้ดังนี้ ทักษะการคิด หมายถึง ความสามารถในการแสดงออก หรือแสดงพฤติกรรมของการใช้ความคิดอย่างชินชานาญ ซึ่งแต่ละคนจะมีทักษะการคิดแตกต่างกัน บางคนสามารถคิดได้เร็ว ถูกต้องเป็นขั้นตอน บางคนคิดได้ช้า ผิดพลาด สับสน แต่อย่างไรก็ตาม ทักษะการคิดเป็นสิ่งที่สามารถพัฒนาและฝึกฝนได้ บุคคลใดได้รับการพัฒนาและฝึกฝนอย่าง ชำนิชานาญก็จะมีทักษะการคิดเพิ่มขึ้น ทักษะการคิด ประกอบด้วย การมอง การสังเกต การเปรียบเทียบ การจำแนก การแยกแยะ การขยายความ การแปลความ การสรุปความ เป็นต้น

อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง (2546, น. 66) กล่าวว่าไว้ว่า การคิดวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการคิดระดับที่ซับซ้อน และใช้กระบวนการวิเคราะห์และประเมิน ครอบคลุม ทักษะการคิดอุปนัย เช่น การจำแนกความสัมพันธ์ วิเคราะห์ปัญหาปลายเปิด ระบุเหตุและผล อนุมานตามลำดับขั้นตอน และจำแนกข้อเท็จจริงกับความคิดเห็น

สุวิทย์ มูลคำ (2547, น. 9) กล่าวถึงการคิดวิเคราะห์ (Analysis) และการคิด วิเคราะห์ ไว้ดังนี้

การวิเคราะห์ (Analysis) หมายถึง การจำแนก แยกแยะ องค์ประกอบสิ่งใดสิ่ง หนึ่งออกเป็นส่วน ๆ เพื่อค้นหาองค์ประกอบย่อย ๆ อะไรบ้าง ทำมาจากอะไร ประกอบขึ้นมาได้ อย่างไรและมีความเชื่อมโยงกันอย่างไร

สรุปได้ว่า การคิดวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการจำแนก แยกแยะ องค์ประกอบต่าง ๆ ของสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งอาจจะเป็นวัตถุ สิ่งของ เรื่องราว หรือเหตุการณ์และหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผล ระหว่างองค์ประกอบเหล่านั้นเพื่อค้นหาสภาพความจริงหรือสิ่งสำคัญของสิ่งที่กำหนดให้

2.6.2 องค์ประกอบของการคิดวิเคราะห์

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546, น. 26-30) ได้อธิบายองค์ประกอบของการคิดวิเคราะห์ออกเป็น 4 ประการ คือ

1. ความสามารถในการตีความ เราจะไม่สามารถวิเคราะห์สิ่งต่าง ๆ ได้ หากไม่เริ่มต้นด้วยการทำความเข้าใจข้อมูลปรากฏ เริ่มแรกเราจึงจำเป็นต้องพิจารณาข้อมูลที่ได้รับว่าอะไรเป็นอะไรด้วยการตีความ การตีความ (Interpretation) หมายถึง การพยายามทำความเข้าใจ และให้เหตุผลแก่สิ่งที่เราต้องการจะวิเคราะห์ เพื่อแปลความหมายที่ไม่ปรากฏโดยตรงคือ ตัวข้อมูลไม่ได้บอกโดยตรง แต่เป็นการสร้างความเข้าใจที่เกินกว่าสิ่งที่ปรากฏอันเป็นการสร้างความเข้าใจบนพื้นฐานของสิ่งที่ปรากฏในข้อมูลที่น่าจะวิเคราะห์ เกณฑ์ที่แต่ละคนใช้เป็นมาตรฐานในการตัดสินใจ หรือเป็นไม้เมตรที่แต่ละคนสร้างขึ้นในการตีความนั้นย่อมแตกต่างกันไปตามความรู้ ประสบการณ์ และค่านิยมของแต่ละบุคคล เช่นการตีความจากความรู้ การตีความจากประสบการณ์ การตีความจากข้อเขียน

2. ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องที่จะวิเคราะห์ เราจะคิดวิเคราะห์ได้ดีนั้นจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานในเรื่องนั้น เพราะความรู้จะช่วยในการกำหนดขอบเขตของการวิเคราะห์แจ่มแจ้งและจำแนกได้ว่าเรื่องนั้นเกี่ยวข้องกับอะไร มีองค์ประกอบย่อย ๆ อะไรบ้าง มีที่หมวดหมู่จัดลำดับความสำคัญอย่างไร และรู้ว่าอะไรเป็นสาเหตุก่อให้เกิดอะไรการวิเคราะห์ของเราในเรื่องนั้นจะไม่สมเหตุสมผลเลยหากเราไม่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องนั้น เราจำเป็นต้องใช้ความรู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามาเป็นองค์ประกอบในการคิด ถ้าเราขาดความรู้ เราอาจจะไม่สามารถวิเคราะห์หาเหตุผลได้ว่าเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น

3. ความช่างสังเกต ช่างสงสัย และช่างถาม นักคิดเชิงวิเคราะห์จะต้องมีองค์ประกอบทั้งสามนี้ร่วมด้วย คือ ต้องเป็นคนที่ช่างสังเกต สามารถค้นพบความผิดปกติท่ามกลางสิ่งที่ดูอย่างผิวเผินแล้วเหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น ต้องเป็นคนที่ช่างสงสัย เมื่อเห็นความผิดปกติ ไม่ละเลยไป แต่หยุดพิจารณา ขบคิดไตร่ตรอง และต้องเป็นคนที่ช่างถาม ขอบตั้งคำถามกับตัวเองและคนรอบ ๆ ข้างเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้น เพื่อนำไปสู่การคิดต่อเกี่ยวกับเรื่องนั้น การตั้งคำถามจะนำไปสู่การสืบค้นความจริง และการคิดเชิงวิเคราะห์ จะยึดหลักการตั้งคำถามโดยใช้หลัก 5W1H คือใคร (Who) ทำอะไร (What) ที่ไหน (Where) เมื่อไหร่ (When) ทำไม (Why)

อย่างไร (How) คำถามเหล่านี้อาจไม่จำเป็นต้องใช้ทุกข้อ เพราะการตั้งคำถามมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิด ความชัดเจน ครอบคลุมและตรงประเด็นที่เราต้องการสืบค้น

4. ความสามารถในการหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผล นักคิดวิเคราะห์จะต้องมีความสามารถในการหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผล สามารถค้นหาคำตอบของคำถามต่อไปนี้

- 4.1 อะไรเป็นสาเหตุให้เกิดสิ่งนี้
- 4.2 เรื่องนั้นเชื่อมโยงกับเรื่องนี้ได้อย่างไร
- 4.3 เรื่องนี้มีใครเกี่ยวข้องบ้าง เกี่ยวข้องกันอย่างไร
- 4.4 เมื่อเกิดเรื่องนี้ จะส่งผลกระทบต่ออย่างไรบ้าง
- 4.5 สาเหตุที่ก่อให้เกิดเหตุการณ์นี้
- 4.6 องค์ประกอบใดบ้างที่นำไปสู่สิ่งนั้น
- 4.7 วิธีการ ขั้นตอนการทำให้เกิดสิ่งนี้
- 4.8 สิ่งนี้ประกอบด้วยอะไรบ้าง
- 4.9 แนวทางแก้ไขปัญหามีอะไรบ้าง
- 4.10 ถ้าทำเช่นนี้ จะเกิดอะไรขึ้นในอนาคต

4.11 และคำถามอื่น ๆ ที่มุ่งหมายการออกแรงทางสมองให้ต้องขบคิดอย่างมีเหตุมีผลเชื่อมโยงกับเรื่องที่เกิดขึ้น นักคิดเชิงวิเคราะห์จึงต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการใช้เหตุผล จำแนกแยกแยะได้ว่าสิ่งใดเป็นความจริง สิ่งใดเป็นความเท็จ สิ่งใดมีองค์ประกอบในรายละเอียดเชื่อมโยงสัมพันธ์กันอย่างไร เป็นเหมือนคนที่ใส่แว่นเพื่อดูภาพยนตร์ 3 มิติ ขณะที่คนทั่วไปไม่ได้ใส่แว่นจะดูไม่รู้เรื่องเพราะจะเห็นเพียง 2 มิติ ที่เป็นภาพระนาบ แต่เมื่อใส่แว่นแล้วจะเห็นภาพในแนวลึก มองเห็นความซับซ้อนที่อยู่ภายใน รู้ว่าแต่ละสิ่งจัดเรียงลำดับกันอย่างไร รู้เหตุผลที่อยู่เบื้องหลังการกระทำรู้อารมณ์ความรู้สึกที่ซ่อนอยู่เบื้องหลังสีหน้าและการแสดงออก

Bloom (1956, pp. 148-150, อ้างอิงใน ชลิดา ใจมณี, 2544 น. 45) ได้แบ่งลักษณะของการคิดวิเคราะห์เป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ความสำคัญ เนื้อหาข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้มานั้น สามารถแยกเป็นส่วนย่อยได้รับข้อความบางข้อความอาจเป็นจริง บางข้อความอาจเป็นค่านิยม และบางข้อความเป็นความคิดของผู้เขียน ซึ่งการคิดวิเคราะห์เนื้อหา ประกอบด้วย

- 1.1 ความสามารถในการค้นหาประเด็นต่าง ๆ ในข้อมูล
- 1.2 ความสามารถในการแยกแยะความจริงออกจากสมมติฐาน
- 1.3 ความสามารถในการแยกข้อเท็จจริงออกจากข้อมูลอื่น ๆ

1.4 ความสามารถในการบอกถึงสิ่งจูงใจและการพิจารณาพฤติกรรมของบุคคล และของกลุ่ม

1.5 ความสามารถในการแยกแยะข้อมูลสรุปจากข้อความปลีกย่อย

2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ผู้อ่านจะต้องมีทักษะในการตัดสินความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลหลัก ๆ ได้ทั้งความสัมพันธ์ของสมมติฐานและความสัมพันธ์ระหว่างข้อสรุป และยังรวมถึงความสัมพันธ์ในชนิดของหลักฐานที่นำมาแสดงด้วย ในการคิดวิเคราะห์ความสัมพันธ์สามารถแยกได้ดังนี้

2.1 ความสามารถในการเข้าใจความสัมพันธ์ของแนวคิดในบทความและข้อความต่าง ๆ

2.2 ความสามารถในการระลึกได้ว่าสิ่งใดเกี่ยวกับการตัดสินใจนั้น

2.3 ความสามารถในการแยกความจริง หรือสมมติฐานที่เป็นความสำคัญ หรือข้อโต้แย้งที่นำมาสนับสนุนข้อสมมติฐานนั้น

2.4 ความสามารถในการตรวจสอบข้อสมมติฐานที่ได้มา

2.5 ความสามารถในการแบ่งแยกความสัมพันธ์ของสาเหตุและผลจากความสัมพันธ์อื่น ๆ

2.6 ความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ขัดแย้ง แบ่งแยกสิ่งที่ตรงและไม่ตรงกับข้อมูล

2.7 ความสามารถในการสืบหาความจริง

2.8 ความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์และแยกรายละเอียดที่สำคัญและไม่สำคัญได้

3. การวิเคราะห์หลักการเป็นการวิเคราะห์โครงสร้างและหลักการในการวิเคราะห์ หลักการนี้จะต้องวิเคราะห์แนวคิด จุดประสงค์และมโนทัศน์ ซึ่งการวิเคราะห์หลักการสามารถแยกได้ดังนี้

3.1 ความสามารถในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของข้อความและความหมายขององค์ประกอบต่าง ๆ

3.2 ความสามารถในการคิดวิเคราะห์รูปแบบในการเขียน

3.3 ความสามารถในการวิเคราะห์จุดประสงค์ ความเห็นหรือลักษณะการคิด ความรู้สึกที่มีในงานของผู้เขียน

3.4 ความสามารถในการวิเคราะห์ทัศนคติของผู้เขียนในด้านต่าง ๆ

3.5 ความสามารถในการวิเคราะห์เทคนิคโฆษณาชวนเชื่อ

3.6 ความสามารถในการรู้แ่งคิดและทัศนคติของผู้เขียน

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของการคิดวิเคราะห์ประกอบด้วยส่วนสำคัญ คือ 1. การวิเคราะห์ความสำคัญ เป็นความสามารถในการจำแนกแยกแยะ หรือการจัดหมวดหมู่ จัดลำดับอย่างมีหลักเกณฑ์ 2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ เป็นความสามารถในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูลต่าง ๆ แบ่งแยกสิ่งที่ตรงและไม่ตรงกับข้อมูลและแยกรายละเอียดที่สำคัญและไม่สำคัญได้ 3. วิเคราะห์หลักการ เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์วัตถุประสงค์ของผู้เรียน นำความรู้หลักการและทฤษฎีมาใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ส่วนองค์ประกอบของทักษะการคิดวิเคราะห์ที่ผู้วิจัยนำมาใช้เป็นแนวทางในการประเมินผู้เรียน ประกอบด้วย 1. การวิเคราะห์ความสำคัญ 2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และ 3. การวิเคราะห์หลักการ

2.6.3 กระบวนการคิดวิเคราะห์

เพ็ญศรี จันทร์ดวง (2545, น.90) ได้อธิบายถึงขั้นตอนของการคิดวิเคราะห์ไว้ดังนี้

1. กำหนดขอบเขตหรือนิยามสิ่งที่เราจะวิเคราะห์ให้ชัดเจนว่าจะวิเคราะห์อะไร
2. กำหนดจุดมุ่งหมายให้ชัดเจนว่าจะวิเคราะห์เพื่ออะไร
3. พิจารณาหลักความรู้ หรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ว่าใช้หลักใดเป็นเครื่องมือในการ

วิเคราะห์

4. ใช้หลักความรู้ให้ตรงกับเรื่องที่วิเคราะห์เป็นกรณี ๆ ไป และจะต้องรู้ว่าควรจะวิเคราะห์อย่างไร

5. สรุปและรายงานผลการวิเคราะห์ให้เป็นระเบียบชัดเจน

สุวิทย์ มูลคำ (2548, น. 19) อธิบายว่า กระบวนการคิดวิเคราะห์ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดสิ่งที่ต้องการวิเคราะห์ เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ของ เรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ขึ้นมาเพื่อเป็นต้นเรื่องที่จะใช้วิเคราะห์ เช่น พืช สัตว์ หิน ดิน รูปภาพ บทความ เรื่องราว เหตุการณ์หรือสถานการณ์จากข่าว ของจริงหรือสื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ เป็นต้น

ขั้นที่ 2 กำหนดปัญหาหรือวัตถุประสงค์ เป็นการกำหนดประเด็นข้อสงสัยจากปัญหาของสิ่งที่ต้องการวิเคราะห์ ซึ่งอาจจะกำหนดเป็นคำถามหรือเป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์ เพื่อค้นหาความจริง สาเหตุ หรือความสำคัญ เช่น ภาพนี้บทความนี้ต้องการสื่อหรือบอกอะไรที่สำคัญที่สุด

ขั้นที่ 4 พิจารณาแยกแยะ เป็นการพินิจ พิจารณาทำการแยกแยะ กระจายสิ่งที่กำหนดให้แ่งเป็นส่วนย่อย ๆ โดยอาจใช้เทคนิคคำถาม 5W1H ประกอบด้วย What (อะไร) Where (ที่ไหน) When (เมื่อไหร่) Why (ทำไม) Who (ใคร) และ How (อย่างไร)

ขั้นที่ 5 สรุปคำตอบ เป็นการรวบรวมประเด็นที่สำคัญเพื่อหาข้อสรุปเป็นคำตอบหรือตอบปัญหาของสิ่งที่กำหนดให้

2.4.4 ประโยชน์ของการคิดวิเคราะห์

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2548, น.32-47) ได้อธิบายถึงประโยชน์ของการคิดวิเคราะห์ไว้ดังนี้

1. ช่วยส่งเสริมความฉลาดทางสติปัญญา
2. ช่วยให้คำนึงถึงความสมเหตุสมผลของขนาดกลุ่มตัวอย่าง
3. ช่วยลดการอ้างประสบการณ์ส่วนตัวเป็นข้อสรุปทั่วไป
4. ช่วยขุดค้นสาระของความประทับใจครั้งแรก
5. ช่วยตรวจสอบการคาดคะเนบนพื้นฐานความรู้เดิม
6. ช่วยวินิจฉัยข้อเท็จจริงจากประสบการณ์ส่วนบุคคล
7. เป็นพื้นฐานการคิดในมิติอื่น ๆ
8. ช่วยในการแก้ปัญหา
9. ช่วยในการประเมินและตัดสินใจ
10. ช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์สมเหตุสมผล
11. ช่วยให้เข้าใจแจ่มกระจ่าง

สุวิทย์ มูลคำ (2548, น. 39) ได้อธิบายถึงประโยชน์ของการคิดวิเคราะห์ไว้ดังนี้

1. ช่วยให้เราารู้ข้อเท็จจริง รู้เหตุผลเบื้องหลังของสิ่งที่เกิดขึ้น เข้าใจความเป็นมา เป็นไป ของเหตุการณ์ต่าง ๆ รู้เรื่องนั้นมีองค์ประกอบอะไรบ้าง ทำให้เราได้ข้อเท็จจริงที่เป็นฐานความรู้ในการนำไปใช้ในการตัดสินใจแก้ปัญหาการประเมินและการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง

2. ช่วยให้เราสำรวจความสมเหตุสมผลของข้อมูลที่ปรากฏ และไม่ด่วนสรุปตามอารมณ์ความรู้สึกหรืออคติ แต่สืบค้นตามหลักเหตุผลและข้อมูลที่เป็นจริง

3. ช่วยให้เราไม่ด่วนสรุปสิ่งใดง่าย ๆ แต่สื่อสารตามความเป็นจริง ขณะเดียวกัน จะช่วยให้เราไม่หลงเชื่อข้ออ้างที่เกิดจากตัวอย่างเพียงอย่างเดียว แต่พิจารณาเหตุผลและปัจจัยเฉพาะในแต่ละกรณี

4. ช่วยในการพิจารณาสาระสำคัญ ๆ ที่ถูกบิดเบือนไปจากความประทับใจในครั้งแรก ทำให้เรามองอย่างครบถ้วนในแง่มุมอื่น ๆ ที่มีอยู่

5. ช่วยพัฒนาความเป็นคนช่างสังเกต การหาความแตกต่างของสิ่งที่ปรากฏ พิจารณาตามความสมเหตุสมผลของสิ่งที่เกิดขึ้นก่อนที่จะตัดสินใจสรุปสิ่งใดลงไป

6. ช่วยให้เราหาเหตุผลที่สมเหตุสมผลให้กับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ณ เวลานั้น โดยไม่พึ่งพิงอคติที่ก่อตัวอยู่ในความทรงจำ ทำให้เราสามารถประเมินสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างสมจริงสมจัง

7. ช่วยประมาณการความน่าจะเป็น โดยสามารถใช้ข้อมูลพื้นฐานที่เราวิเคราะห์ร่วมกับปัจจัยอื่น ๆ ของสถานการณ์ ณ เวลานั้น อันจะช่วยเราคาดการณ์ความน่าจะเป็นได้สมเหตุสมผลมากกว่า

2.7 การหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้

2.7.1 ความหมายของประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้

ความหมายของประสิทธิภาพ หมายถึง ร้อยละของค่าเฉลี่ยคะแนนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน/ร้อยละของค่าเฉลี่ยคะแนนจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบปกติ แทนด้วย E_1/E_2

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2537, น. 916) ได้ให้ความหมายว่า ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้จะกำหนดเป็นเกณฑ์ที่ผู้สอนคาดหวังว่านักเรียนจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเป็นที่พึงพอใจ โดยกำหนดให้เปอร์เซ็นต์ของผลเฉลี่ยของคะแนนการทำงาน และการประกอบกิจกรรมของผู้เรียนทั้งหมดต่อเปอร์เซ็นต์ของผลการสอนหลังเรียนของนักเรียนทั้งหมด นั่นคือ ถ้าเกณฑ์ 80/80 ก็คือประสิทธิภาพของกระบวนการต่อประสิทธิภาพของผลลัพธ์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2537, น. 494-498) ได้ให้ความหมายของการหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง ผลรวมของการหาคุณภาพ ทั้งเชิงปริมาณที่แสดงเป็นตัวเลข และเชิงคุณภาพที่แสดงเป็นภาษาที่เข้าใจได้เป็นผลที่แสดงถึงผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่ถูกต้องถึงระดับเกณฑ์ที่คาดหวัง

สรุปได้ว่าประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง คุณภาพของการจัดการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ซึ่งสามารถวัดได้จากพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงของผู้เรียนหลังจากได้รับการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แล้ว และสามารถวัดได้ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพตามจุดประสงค์ของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยกำหนดเป็นเกณฑ์ 80/80

2.7.2 เกณฑ์การหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2537, น. 494-498) ได้ให้ความหมายของเกณฑ์ประสิทธิภาพของแผนการรู้ หมายถึง ระดับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้โดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐานที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เป็นระดับที่ผู้จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้จะพึงพอใจว่าหากเป็นการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพแบบนั้นแล้วรู้ว่ามีคุณค่าที่

จะนำไปสอนผู้เรียน กำหนดเป็นเกณฑ์ที่ผู้สอนคาดหวังว่าผู้เรียนจะเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียนทั้งหมด การที่จะกำหนด E_1/E_2 ให้มีค่าเท่าใดนั้นให้ผู้สอนเป็นผู้พิจารณาตามความเข้าใจโดยทั่วไป เนื้อหาที่เป็นความรู้ความจำมักจะตั้งไว้ 80/80, 85/85 หรือ 90/90 ส่วนเนื้อหาที่เป็นทักษะหรือเจตนาศึกษาตั้งไว้ต่ำกว่านี้ เช่น 75/75 เป็นต้น อย่างไรก็ตามไม่ควรตั้งเกณฑ์ไว้ต่ำเพราะตั้งเกณฑ์ต่ำไว้เท่าใดมักจะได้ผลเท่านั้นจากที่กล่าวมาสามารถคำนวณได้ค่าตัวเลขที่บอกถึงประสิทธิภาพของสื่อหรือแผนกัการเรียนรู้แต่การที่จะสรุปว่าสื่อหรือแผนกัการจัตการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นนั้นมีประสิทธิภาพหรือไม่จะต้องมีการกำหนดเกณฑ์เพื่อใช้ในการพิจารณา

เผชิญ กิจระการ (2544, น. 44-51) ได้สรุปการกำหนดเกณฑ์การหาประสิทธิภาพตามรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้

1. การหาประสิทธิภาพแผนกัการจัตการเรียนรู้ ใช้เกณฑ์ประสิทธิภาพ ($E1/E2$) เกณฑ์ 80/80 ในความหมาย ตัวเลข 80 ตัวแรก ($E1$) คือ นักเรียนทั้งหมดทำแบบฝึกหัดหรือแบบทดสอบย่อยได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ถือเป็นประสิทธิภาพของกระบวนการ ส่วนตัวเลข 80 ตัวหลัง ($E2$) คือนักเรียนทั้งหมดทำแบบฝึกหัดหลังเรียน (Posttest) ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 การหาค่า $E1$ และ $E2$

2. เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 2 ตัวเลข 80 ตัวแรก ($E1$) คือจำนวนนักเรียนร้อยละ 80 ทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) ได้คะแนนร้อยละ 80 ทุกคน ส่วนตัวเลข 80 ตัวหลัง ($E2$) คือนักเรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบหลังเรียนครั้งนั้นได้คะแนนร้อยละ 80 เช่น มีนักเรียน 40 คน ร้อยละ 80 ของนักเรียนทั้งหมด คือ 32 คน แต่ละคนได้คะแนนจากการทดสอบหลังเรียน ถึงร้อยละ 80 ($E1$) ส่วน 80 ตัวหลัง ($E2$) คือ ผลการทดสอบหลังเรียนของนักเรียนทั้งหมด (40 คน) ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80

3. เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 3 ตัวเลข 80 ตัวแรก ($E1$) คือจำนวนนักเรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) ได้คะแนนร้อยละ 80 ส่วนตัวเลข 80 ตัวหลัง ($E2$) คือ คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ที่นักเรียนทำเพิ่มขึ้นจากแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) โดยเทียบกับคะแนนที่ได้ก่อนการเรียน (Pre-test) 80 ตัวหลัง ($E2$) สมมุติว่านักเรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบก่อนเรียน (Pretest) ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 10 แสดงว่า แตกต่างจากคะแนนเต็ม (ร้อยละ 100) เท่ากับ 90 ถ้านักเรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 85 แสดงว่าความแตกต่างของการสอบ 2 ครั้งนี้ (ก่อนเรียนกับหลังเรียน) เท่ากับ $85-10 = 75$ ดังนั้นถือว่าสูงกว่าเกณฑ์กำหนดไว้ ($E2 = 80$)

4. เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 4 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E1) คือ นักเรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบหลังเรียนได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ส่วนตัวเลข 80 ตัวหลัง (E2) หมายถึง นักเรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบหลังเรียนแต่ละข้อถูกมีจำนวนร้อยละ 80 (ถ้านักเรียนทำข้อสอบข้อใดถูกมีจำนวนนักเรียนไม่ถึงร้อยละ 80 แสดงว่าข้อไม่มีประสิทธิภาพและชี้ให้เห็นว่าจุดประสงค์ที่ตรงกับข้อนั้นมีความบกพร่อง) สรุปว่า เกณฑ์ในการหาประสิทธิภาพของเครื่องมือจะนิยมตั้งเป็นตัวเลข 3 ลักษณะคือ 80/80, 85/85 และ 90/90 ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับธรรมชาติของวิชาและเนื้อหาที่นำมาสร้างนั้น ถ้าเป็นวิชาค่อนข้างยากอาจตั้งเกณฑ์ไว้ 80/80 หรือ 85/85 สำหรับวิชาที่มีเนื้อหาง่ายก็อาจตั้งเกณฑ์ไว้ 90/90 เป็นต้น นอกจากนี้ยังอาจตั้งเกณฑ์เป็นค่าความคลาดเคลื่อนไว้เท่ากับร้อยละ 2.5 นั่นคือ ถ้าตั้งเกณฑ์ไว้เท่ากับ 90/90 เมื่อคำนวณแล้วได้ค่าที่น่าเชื่อถือ่าใช้ได้ คือ 87.5/87.5 หรือ 87.5/90 เป็นต้น

สรุปได้ว่า เกณฑ์ในการหาประสิทธิภาพของเครื่องมือจะนิยมตั้งเป็นเลข 3 ลักษณะคือ 80/80, 85/85 และ 90/90 ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับธรรมชาติของวิชาและเนื้อหาง่ายก็อาจตั้งเกณฑ์ไว้ 90/90 เป็นต้น ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขึ้นซึ่งเป็นประสิทธิภาพของกระบวนการต่อประสิทธิภาพของผลลัพธ์โดยได้กำหนดเกณฑ์ไว้คือ 80/80 ดังนี้

“80 ตัวแรก” หมายถึง ประสิทธิภาพของกระบวนการได้จากค่าเฉลี่ยผลรวมของคะแนนทั้งหมด ในการทำกิจกรรมของผู้เรียนทุกกิจกรรม โดยการวิจัยครั้งนี้ประเมินจากแบบทดสอบย่อยท้ายแผน จำนวน 6 แผน แผนละ 10 ข้อ รวม 60 คะแนน ใบงานกลุ่ม จำนวน 6 ใบงาน ซึ่งเป็นแบบอัตนัย รวม 60 คะแนน และได้จากแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม จำนวน 6 ใบงาน ซึ่งเป็นแบบอัตนัย รวม 60 คะแนน สรุปคะแนนจากการหาค่าประสิทธิภาพของกระบวนการทั้งหมด 180 คะแนน โดยนำคะแนนมารวมกันและคิดเฉลี่ยแล้วไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

“80 ตัวหลัง” หมายถึง ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ที่ได้จากค่าเฉลี่ยของผลรวมของคะแนนทั้งหมดที่ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยมีค่าเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

2.8 ความพึงพอใจในการเรียนรู้

2.8.1 ความหมายของความพึงพอใจ (Satisfaction)

ความพึงพอใจ เป็นความรู้สึกที่รับรู้ด้วยจิตใจและอาจแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมต่าง ๆ ให้บุคคลรอบข้างได้รับรู้ ซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายเกี่ยวกับความพึงพอใจไว้หลายท่าน ดังนี้

ประสาธ อิศรปริดา (2541, น. 300) กล่าวว่าความพึงพอใจ หมายถึง พลังที่เกิดจากพลังจิตที่มีผลไปสู่เป้าหมายที่ต้องการและหาสิ่งที่ต้องการมาตอบสนอง

สุชา จันทน์เอม (2541, น. 17) กล่าวว่าความพึงพอใจ หมายถึง พฤติกรรมที่ถูกกระตุ้นโดยแรงขับของแต่ละคนและมีแนวโน้มมุ่งไปสู่จุดหมายปลายทางซึ่งทำให้เกิดความต้องการ

ศุภสิริ โสมาเกตุ (2544, น. 49) ได้กล่าวไว้ว่า ความพึงพอใจหมายถึง ความรู้สึกนึกคิดหรือเจตคติของบุคคล ที่มีต่อการทำงานหรือการปฏิบัติกิจกรรมในเชิงบวก ดังนั้น ความพึงพอใจในการเรียนจึงหมายถึง ความรู้สึกพอใจ ชอบใจ ในการน่วมปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนและต้องการดำเนินกิจกรรมนั้น ๆ จนบรรลุผลสำเร็จ

Good (1973, น. 320) กล่าวว่าความพึงพอใจ หมายถึง สภาพคุณภาพหรือระดับความพึงพอใจ ซึ่งเป็นผลมาจากความสนใจ และทัศนคติที่บุคคลมีต่อสิ่งที่ทำอยู่

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจหมายถึง พฤติกรรมต่าง ๆ ที่แสดงออกมาให้บุคคลรอบข้างได้รับรู้ เช่น ความรู้สึกพอใจ ชอบใจ มีความรู้สึกที่ดีและมีความสุขที่ได้ปฏิบัติกิจกรรมนั้น ๆ และความพึงพอใจในการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ไทยก็คือ ความรู้สึกชอบ ดีใจ พอใจ มีความสุขและความรู้สึกที่ดีที่ได้เรียนและปฏิบัติกิจกรรม มีความต้องการและมุ่งมั่นที่จะเรียนจนบรรลุผลสำเร็จ

2.8.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวกับความพึงพอใจ

แนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจเนื่องจากความพึงพอใจเป็นเรื่องของความรู้สึกและเกี่ยวข้องกับเจตคติของบุคคลซึ่งมีผลต่อการแสดงออกในเชิงพฤติกรรม ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนผู้สอนจะต้องคำนึงถึงความรู้สึกของนักเรียนด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้สึกพึงพอใจของนักเรียน

ทิตนา แคมมณี (2551, น. 69) กล่าวถึงทฤษฎีการเรียนรู้ของ (Maslow) ว่ามนุษย์ทุกคนมีความต้องการพื้นฐานตามธรรมชาติเป็นลำดับขั้น คือ ความต้องการทางกาย ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย ต้องการความรัก ต้องการการยอมรับ และการยกย่องจากสังคม และความต้องการพัฒนาศักยภาพของตนอย่างเต็มที่หากความต้องการได้รับการตอบสนองก็จะ

ทำให้เกิดความพึงพอใจและหากความต้องการขั้นพื้นฐานได้รับการตอบสนองอย่างเพียงพอในแต่ละขั้นมนุษย์ก็จะสามารถพัฒนาตนเองไปสู่ขั้นที่สูงขึ้นดังนั้นการเข้าใจถึงความต้องการพื้นฐานของมนุษย์สามารถช่วยให้เข้าใจพฤติกรรมของบุคคลได้การที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดการ เรียนรู้ได้ดีจำเป็นต้องตอบสนองต่อความต้องการพื้นฐานที่เขาต้องการเสียก่อนและในกระบวนการเรียน การสอนครูสามารถใช้ความต้องการพื้นฐานของนักเรียนนั้นเป็นแรงจูงใจช่วยให้นักเรียนเกิด การเรียนรู้ได้ดี

นอกจากนี้ทีศนา แชมมณี (2551, น. 70 - 71) ยังได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับการ เรียนรู้ของ (Knowles)ว่ามนุษย์จะเรียนรู้ได้ดีหากมีอิสระที่จะเรียนในสิ่งที่ตนต้องการและ ด้วยวิธีการที่ตนพอใจมนุษย์เป็นผู้มีความ สามารถและมีเสรีภาพที่จะตัดสินใจและเลือกกระทำสิ่ง ต่าง ตามที่ตนพอใจและรับผิดชอบในผลการกระทำของการกระทำนั้น ดังนั้นในการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่นักเรียนควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เลือกสิ่งที่เรียนและวิธีเรียน ด้วยตนเองและในกระบวนการเรียนรู้ควรเปิดโอกาสและส่งเสริมให้นักเรียนตัดสินใจด้วยตนเอง

Cellry (1975, น. 252 - 268) ได้กล่าวถึงความพึงพอใจว่าเป็นความรู้สึกสองแบบ ของมนุษย์ คือความรู้สึกทางบวกและความรู้สึกทางลบ ความรู้สึกทางบวกคือความรู้สึกที่เมื่อ เกิดขึ้นแล้วจะทำให้เกิดความสุข ความรู้สึกทางบวกความรู้สึกทางลบและมีความสุขจะมีความสัมพันธ์กันระบบความสัมพันธ์ของความรู้สึกทั้งสามนี้เรียกว่า ระบบความพอใจโดยความ พึงพอใจจะเกิดขึ้นเมื่อมีความรู้สึกทางบวกมากกว่าความรู้สึกทางลบ ความพอใจสามารถแสดง ออกมาในรูปของความรู้สึกทางบวกแบบต่าง ๆ ได้ และความรู้สึกทางบวกนี้ยังเป็นตัวช่วยให้เกิด ความพึงพอใจเพิ่มขึ้นได้อีก

2.9 บริบทโรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

2.9.1 ประวัติความเป็นมา

โรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 เดิมมีพื้นที่ 32 ไร่เศษอยู่ห่างจาก ตัวเมืองประมาณ 2 กิโลเมตร เมื่อ พ.ศ. 2518 โรงเรียนได้ที่ดิน ราชพัสดุซึ่งเป็นสนามกีฬาจังหวัดอยู่ติดกับโรงเรียนอีก 6 ไร่ ใน ปี พ.ศ. 2523 โรงเรียนได้ขอใช้ สนามกีฬาจังหวัดในส่วนที่เหลือสร้าง ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งเป็นสนามกีฬาเพิ่มอีก 25 ไร่ รวมพื้นที่ทั้งหมด 63 ไร่ 1 งาน 37 ตารางวา และอีกส่วนหนึ่งเป็นบ้านพักครูอยู่นอกบริเวณ โรงเรียนจำนวน 12 ไร่ โรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย เป็นโรงเรียนมัธยมแบบประสมรุ่นแรกของ ประเทศไทยใน จำนวน 6 โรงเรียน ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2510 เป็นแบบสหศึกษาในปีแรกที่ปิดทำการ

สอนมี 8 ห้องเรียน นักเรียนจำนวน 280 คน จนกระทั่ง 16 กันยายน พ.ศ. 2511 ได้ย้ายมายังสถานที่ปัจจุบันโรงเรียนถือเอา วันที่ 16 กันยายน ของทุกปีเป็นวันคล้ายวันก่อตั้งโรงเรียน ที่ตั้งเลขที่ 4 หมู่ที่ 2 ถนนเหล่านาดี ตำบลในเมือง อำเภอเมือง ขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น 40000 เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษจำนวนพื้นที่ 63 ไร่ 1 งาน 37 ตารางวา ระดับชั้นที่เปิดสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 6

ต้นไม้ประจำโรงเรียน : ต้นทองกวาวหรือต้นจาม

คำขวัญ (Motto) : จรรยาดี มีวิชา กีฬาเด่น เป็นงาน

อัตลักษณ์ (Identity) : “รักแก่นนคร รักษ์สิ่งแวดล้อม”

สีประจำโรงเรียน : สีแสด – ดำ ความหมายของสีประจำโรงเรียน สีแสด เกิดจากสีแดงผสมกับสีเหลือง สีแดง หมายถึง ความกล้าหาญเสียสละ สีเหลือง หมายถึง สีของผ้ากาสาพัสตร์แห่งพุทธศาสนา สีดำ หมายถึง ความเสียสละ ความอดทน

2.9.2 พันธกิจ (Mission)

2.9.2.1 ส่งเสริมและพัฒนานักเรียนเป็นเลิศทางวิชาการ และเทคโนโลยีสารสนเทศ มุ่งสู่ประชาคมอาเซียน

2.9.2.2 ส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้ดำรงตนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทย ห่างไกลยาเสพติดรักษาสิ่งแวดล้อมและมีจิตสาธารณะ

2.9.2.3 ส่งเสริมพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นครูมืออาชีพและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล

2.9.2.4 ส่งเสริมพัฒนาโรงเรียนให้มีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบและมีคุณภาพ

2.9.2.5 ส่งเสริมพัฒนาเครือข่ายทางสังคม ให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ

2.9.3 เป้าประสงค์ (Goals)

2.9.3.1 ผู้เรียนมีศักยภาพทางเทคโนโลยีสารสนเทศ และความเป็นเลิศทางด้านวิชาการ

2.9.3.2 มีหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อมุ่งเตรียมผู้เรียนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา บนพื้นฐานของความแตกต่างของผู้เรียน และวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.9.3.3 ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และปลอดภัยจากปัญหา ยาเสพติด

2.9.3.4 ครูและบุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเต็มตาม ศักยภาพ

2.9.3.5 ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

2.9.4 กลยุทธ์ (Strategy)

2.9.4.1 พัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นเลิศในการแสวงหา ความรู้ เพื่อความเป็นเลิศทางด้านวิชาการ

2.9.4.2 พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสากลบนพื้นฐาน ของความเป็นไทยและวิถีตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.9.4.3 ทรนงค์ป้องกันและสร้างความตระหนักให้นักเรียน ชุมชน ทั่วไกล อบายมุขและยาเสพติด

2.9.4.4 พัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษาเป็นมืออาชีพให้สามารถจัดการเรียน การสอนได้อย่างมีคุณภาพ

2.9.4.5 ส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

2.9.5 โครงการพิเศษเพื่อส่งเสริมสนับสนุนบทบาทของโรงเรียน

2.9.5.1 โครงการและพัฒนาส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี (พสวท.)

2.9.5.2 ศูนย์พัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ERIC ศูนย์ที่ 1 จังหวัดขอนแก่น

2.9.5.3 ศูนย์แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.9.5.4 ศูนย์พัฒนาคุณภาพวิชาฝรั่งเศส ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2.9.5.5 ศูนย์ส่งเสริมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย

2.9.5.6 ศูนย์แนะแนวเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

2.9.5.7 ศูนย์โรงเรียนแม่ข่ายห้องเรียนวิทยาศาสตร์กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2.9.5.8 ศูนย์เครือข่ายพัฒนาการเรียนการสอนภาษาเยอรมัน

2.9.5.9 ศูนย์พัฒนาการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์

2.9.5.10 ศูนย์เรียนร่วมนักเรียนตาบอด

2.9.5.11 ศูนย์ส่งเสริมความเป็นเลิศทางกีฬา

2.9.6 วิสัยทัศน์โรงเรียน

เป็นเลิศทางวิชาการ และเทคโนโลยีสารสนเทศ มุ่งสู่มาตรฐานสากล ดำรงตนตามหลัก ปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง หลีกเลียงยาเสพติดและรักษาสีแกวเดลิ้อม

2.9.7 เป้าประสงค์โรงเรียน

2.9.7.1 ผู้เรียนมีศักยภาพทางเทคโนโลยีสารสนเทศและความเป็นเลิศทางด้านวิชาการ

2.9.7.2 มีหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อมุ่งเตรียมผู้เรียนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาบนพื้นฐานของ ความแตกต่างของผู้เรียน และวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.9.7.3 ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อมและปลอดภัยจากปัญหายาเสพติด

2.9.7.4 ครูและบุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเต็มตาม ศักยภาพ

2.9.7.5 ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

2.9.8 จุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนาโรงเรียน

จุดเด่น	จุดที่ควรพัฒนา
ด้านคุณภาพของผู้เรียน 1) ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นมีผลการประเมินระดับชาติสูงขึ้น และนักเรียนกล้าแสดงออก ร่าเริงแจ่มใส สุขภาพแข็งแรง และเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมตามที่สถานศึกษากำหนด 2) ผู้เรียนอ่านหนังสือออกและอ่านคล่องรวมทั้ง สามารถเขียนเพื่อการสื่อสารได้ทุกคนสามารถใช้เทคโนโลยีในการแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเองส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอยู่ในระดับดี 3) ผู้เรียนมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง มีสมรรถภาพทางกายและน้ำหนักส่วนสูงตามเกณฑ์ มีระเบียบวินัยจนเป็นเอกลักษณ์ของสถานศึกษา เป็นที่ยอมรับของชุมชนโดยรอบในเรื่องความมีวินัยเคารพกฎกติกา ระเบียบของสังคม	ด้านคุณภาพของผู้เรียน 1) ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้นกว่าเดิม

จุดเด่น	จุดที่ควรพัฒนา
ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา 1) ผู้บริหารมีความตั้งใจ มีความมุ่งมั่น มีหลักการ 2) โรงเรียนมีการบริหารและการจัดการอย่างเป็นระบบ โรงเรียนได้ใช้เทคนิคการประชุมที่เป็นระบบ โรงเรียนได้ใช้เทคนิคการประชุมที่	ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา 1) ควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้มีความเข้มแข็ง มีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อผลการจัดการศึกษาและการขับเคลื่อนคุณภาพการจัดการศึกษา
หลากหลายวิธี เช่น การประชุมแบบมีส่วนร่วม การประชุมระดมสมอง การประชุมกลุ่ม เพื่อให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจเป้าหมายที่ชัดเจน มีการปรับแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปีที่สอดคล้องกับผลการจัดการศึกษา สภาพปัญหาความต้องการพัฒนา และนโยบายการปฏิรูปการศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานหลักสูตรของสถานศึกษา ครูผู้สอนสามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ มีการดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน และการจัดทำรายงานผลการจัดการศึกษา และโรงเรียนได้ใช้กระบวนการวิจัยในการรวบรวมข้อมูลมาใช้เป็นฐานในการวางแผนการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา	MAHASARAKHAM UNIVERSITY
ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 1) ครูพัฒนาตนเองอยู่เสมอ มีความตั้งใจ มุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มเวลาและความสามารถ	ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 1) ครูควรจัดกิจกรรมเน้นให้ผู้เรียนได้มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์อย่างหลากหลายและใช้แห่งเรียนรู้

จุดเด่น	จุดที่ควรพัฒนา
2) ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนแสวงหาความรู้จากสื่อเทคโนโลยีด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง 3) ครูให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 4) ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนเรียนรู้การคิด ได้ปฏิบัติจริงด้วยวิธีการและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย	ในการพัฒนาตนเอง 2) ครูควรจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในระดับชั้น ม.1- ม. 3 ให้สามารถนำเสนออภิปรายแลกเปลี่ยน เรียนรู้ อย่างสมเหตุสมผล และมีทักษะในการแก้ปัญหาตามสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม
5) ผลงานวิจัยในชั้นเรียนของครูทุกคนได้รับการตรวจประเมินและคำแนะนำจากคณะกรรมการวิจัย	3) ครูควรจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ให้มีพฤติกรรมและทัศนคติที่ดีต่อความเป็นไทย ไม่หลงใหลกับค่านิยมต่างชาติ จนเกิดการลอกเลียนแบบ ทำให้เสื่อมวัฒนธรรมอันดีงามของไทย 4) ครูควรจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการที่หลากหลาย สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและฝึกให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์หาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ สื่อเทคโนโลยีให้มากขึ้น และพัฒนาสื่อแหล่งเรียนรู้ จัดเตรียมห้องปฏิบัติการให้อยู่ในสภาพดี และพร้อมใช้งานเสมอ 5) ควรควรวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายตามสภาพจริง สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และธรรมชาติวิชา 6) ครูควรนำภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้เรียนรู้ 7) ครูควรให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักเรียนทันที เพื่อนักเรียนนำไปใช้ในการพัฒนาตนเอง

จุดเด่น	จุดที่ควรพัฒนา
ด้านการประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิผล โรงเรียนให้ความสำคัญกับการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษา เน้นการสร้าง ความเข้าใจและให้ความรู้ด้าน	ด้านการประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิผล 1) สถานศึกษาจัดระบบให้ครูประเมินตนเอง รายบุคคลตามแผนการพัฒนาดตนเอง แต่ยังคงขาดการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครูในการพัฒนา
การประกันคุณภาพการศึกษากับคณะครูบุคลากรทุกฝ่ายเกี่ยวข้องอย่างชัดเจน เป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ของโรงเรียน เน้นการมีส่วนร่วมโดยดำเนินการในรูปของคณะกรรมการสร้างวัฒนธรรมการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาให้กับบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกระดับ	ตนเอง ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อยกระดับคุณภาพนักเรียน 2) นักเรียนมีการประเมินตนเองในการเรียนรู้ แต่ยังคงขาดการติดตาม ช่วยเหลือด้านการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นรายคน

2.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

2.10.1 งานวิจัยในประเทศ

สมบัติ ราสี (2550, น. 63-65) ได้ศึกษาเรื่องการใช้โครงงานภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อสื่อสารนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3) โรงเรียนฝายกวางวิทยาคม อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารด้านการฟัง ดู การพูด การอ่าน การเขียนและการนำเสนอโครงงาน ประชากรในการศึกษาคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 34 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือแผนการจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ภาษาไทย จำนวน 5 แผน 14 คาบ แบบประเมินความสามารถในการใช้ภาษาและความสามารถในการนำเสนอโครงงานวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยร้อยละ ผลการศึกษาพบว่า

1) ความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารด้านการฟัง ดู การพูด การอ่าน และการเขียนโดยรวมอยู่ในระดับพอใช้ เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า ความสามารถในการด้านการฟัง ดู การพูด

และการเขียนอยู่ในระดับพอใช้ ส่วนความสามารถด้านการอ่านอยู่ในระดับดี 2) ความสามารถในการนำเสนอโครงการด้านรูปแบบการนำเสนอด้านสารประโยชน์ด้านความเหมาะสมในการใช้สื่อนำเสนอ ด้านความร่วมมือในกลุ่ม ด้านการเตรียมความพร้อมในการนำเสนอโครงการ โดยรวมอยู่ในระดับดีทุกด้าน

นิรมล หมั่นเรียน (2555, น.81-84) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐาน เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการศึกษาค้นคว้าปรากฏ ดังนี้ 1. แผนการจัด กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงการ เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ 84.91/87.92 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ 2. ค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงการที่ส่งผลต่อ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีค่าเท่ากับ 0.7351 แสดง ว่านักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนเพิ่มขึ้นเท่ากับ 0.7351 หรือคิดเป็นร้อยละ 73.51 3. นักเรียนที่เรียนรู้ด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงการ เรื่องปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5มีความพึงพอใจโดยรวมและทุกด้าน คือด้านเนื้อหา ด้านสื่อและอุปกรณ์การเรียนและด้าน วัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.46 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.10 แสดงว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับพึงพอใจมาก โดยสรุป การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรม การเรียนรู้โดยใช้โครงการ เรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพเหมาะสมที่จะทำให้ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ของครูผู้สอนไปใช้ในชีวิตประจำวันได้และครูผู้สอนควรนำแผนการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ไป ใช้ในการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงการกับสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ต่อไปได้

วรรณิการ์ วงศ์มยุรา (2555, น. 63-66) ได้ศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้แบบโครงการที่เชื่อมโยงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาการบ้านและความสามารถในการทำโครงการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีวัตถุประสงค์การวิจัย 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการบ้าน หน่วยการเรียนรู้บ้านสวยด้วยมือของเรา ของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงการเชื่อมโยงปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับเกณฑ์คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 70 2) เพื่อศึกษาความสามารถในการทำโครงการที่เชื่อมโยงปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างในการทำวิจัยครั้งนี้ คือ

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 โรงเรียนโยธินบำรุง จำนวน 1 ห้องเรียน นักเรียน 30 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบกลุ่ม โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 3 ชนิด ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการที่เชื่อมโยงปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง วิชางานบ้าน หน่วยการเรียนรู้บ้านสวยด้วยมือเรา จำนวน 8 แผน 9 คาบ 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชางานบ้าน หน่วยการเรียนรู้บ้านสวยด้วยมือเรา ใช้แบบทดสอบปรนัย ชนิดเลือกตอบ มี 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ และ 3) แบบประเมินความสามารถในการทำโครงการที่เชื่อมโยงปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ใช้แบบประเมินความสามารถในการทำโครงการที่เชื่อมโยงปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้รูบริคส์ (Rubrics Assessment) เป็นเกณฑ์ตัดสินระดับคุณภาพมี 4 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และทดสอบสมมติฐานโดยใช้ t-test แบบ One Samples Test

กฤษณา อุดมโกชน (2557, น. 98-99) ศึกษาเรื่องผลของการสอนแบบโครงการ ที่มีต่อทักษะการแสวงหาความรู้และผลสัมฤทธิ์ ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอน ด้วยวิธีสอนแบบโครงการระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนด้วยวิธีสอนแบบ โครงการระหว่างหลังเรียนกับเกณฑ์ 3) เพื่อเปรียบเทียบทักษะการแสวงหาความรู้ วิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนด้วยวิธีสอนแบบ โครงการระหว่างหลังเรียนกับเกณฑ์กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวังเจ้าวิทยาคม อ.วังเจ้า จ.ตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การ ศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 สุโขทัย - ตาก จำนวนนักเรียน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่า IOC ตั้งแต่ .80 - 1.00 ค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง .20 - .80 และอำนาจจำแนก (B) อยู่ระหว่าง .20 - 1 แบบประเมินทักษะการแสวงหาความรู้ มีค่า IOC ตั้งแต่ .80 - 1.00 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าทางสถิติทดสอบแบบ t-test แบบ Dependent Sample และ t-test แบบ One Sample ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนแบบโครงการ มีคะแนนผล สัมฤทธิ์ ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนแบบโครงการมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) นักเรียนมีชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบโครงการ มีทักษะการแสวงหาความรู้ หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จุฬารัตน์ สุตนนท์ (2558) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการคิดแก้ปัญหาและความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง ประวัติศาสตร์สมัยอยุธยา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการจัดกิจกรรมแบบวัฏจักรการเรียนรู้กับแบบโครงการ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) หาประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 2) หาดัชนีประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ เรื่องประวัติศาสตร์สมัยอยุธยา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบวัฏจักรการเรียนรู้กับแบบโครงการระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน 4) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการคิดแก้ปัญหาและความพึงพอใจในการเรียนระหว่างเรียนการจัดการเรียน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 รวมนักเรียน 80 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบวัดการคิดแก้ปัญหา แบบวัดความพึงพอใจในการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ สถิติที่ใช้ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสูตร t-test (Dependent Samples) และ One-Way ANCOVA ผลการวิจัยพบว่า 1. ประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบวัฏจักรการเรียนรู้กับโครงการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 วิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง ประวัติศาสตร์สมัยอยุธยา มีค่าเท่ากับ 84.38/84.63 และ 87.33/90.06 2. ดัชนีประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้กับแบบโครงการมีค่าเท่ากับ 0.788 และ 0.8313. นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบวัฏจักรการเรียนรู้กับแบบโครงการผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 4. นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบโครงการ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการคิดแก้ปัญหาและความพึงพอใจสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมแบบวัฏจักรการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ธนุทัย ดอนมอญ (2558, น. 42-55) ได้ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐาน เรื่องจำนวนและตัวเลข ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงการ เป็นฐาน เรื่องจำนวนและตัวเลข ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.27/78.33 ซึ่งค่าสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ค่าดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐาน มีค่าเท่ากับ 0.7363 แสดงว่า นักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 73.63 คะแนน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้คณิตศาสตร์เรื่องจำนวนและตัวเลข ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยิ่งไปกว่านั้นจากการสังเกตพบว่า การจัดการ

เรียนรู้แบบโครงการเป็นฐานประสบความสำเร็จและสร้างแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้กับผู้เรียนว่าการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

ณัฐวุฒิ นาสินพร้อม (2560, น. 87-89) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาโดยการจัดการเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐานผ่านสื่อสังคม ของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ใช้รูปแบบวิจัยปฏิบัติการ Action Research เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐานผ่านสื่อสังคม 2) แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา 3) แบบสอบถามความพึงพอใจ 4) แบบบันทึกอนุทินของนักเรียนการวิเคราะห์ ตีความ สรุป และรายงานผลในรูปแบบบรรยาย 2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) การปฏิบัติการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐานผ่านสื่อสังคมช่วยพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนอยู่ในระดับดี (2) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โครงการเป็นฐาน ส่งผลให้ผู้เรียนมีคะแนนความสามารถในการคิดแก้ปัญหาในระดับสูง วิชาโครงการคอมพิวเตอร์ โดยมีนักเรียนร้อยละ 80 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม 3) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐานผ่านสื่อสังคมในภาพรวมในระดับมากที่สุด

กฤษฎา หัตถพร (2559) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิ่งแวดล้อม ที่มีต่อทักษะการแก้ปัญหาและทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดภูเก็ต การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดภูเก็ตของกลุ่มที่เรียนจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานกับของกลุ่มที่เรียนแบบปกติเรื่อง สิ่งแวดล้อม และ 2) เปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์หลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดภูเก็ตของกลุ่มที่เรียนจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานกับของกลุ่มที่เรียนแบบปกติเรื่อง สิ่งแวดล้อม กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนภูเก็ตไทยหัวอาเซียนวิทยา ปีการศึกษา 2559 จำนวน 53 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิ่งแวดล้อม และแผนการจัดการเรียนรู้ปกติ 2) แบบวัดทักษะการแก้ปัญหา และ 3) แบบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าที ผลการวิจัยปรากฏว่า (1) ทักษะการแก้ปัญหาหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดภูเก็ต ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานไม่แตกต่างจากของนักเรียนที่เรียนแบบปกติ และ (2) ทักษะการคิดวิเคราะห์หลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานสูงกว่าของนักเรียนที่เรียนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปรเมศวร์ วงศ์ชาชม (2559) ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 วัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาแผนกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 2) เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังจากที่ได้รับการเรียนรู้โดยแผนกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 75 ของคะแนน 3) เพื่อพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ให้ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม 4) เพื่อศึกษาพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ 5) เพื่อศึกษาเจตคติต่อกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/5 โรงเรียนร้อยเอ็ดวิทยาลัย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 43 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน จำนวน 16 แผน 2) แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) แบบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ 4) แบบวัดความคิดสร้างสรรค์ และ 5) แบบวัดเจตคติต่อกิจกรรมการเรียนรู้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบที ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ในวงรอบปฏิบัติการที่ 1 และ 2 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 94.93/44.55 และ 98.14/80.00 ตามลำดับ 2) ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนที่เรียนในวงรอบปฏิบัติการที่ 1 มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 และในวงรอบปฏิบัติการที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) การคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนที่เรียนตามแนวคิดสะเต็มศึกษาร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานในวงรอบปฏิบัติการที่ 1 และในวงรอบปฏิบัติการที่ 2 มีพัฒนาการที่ดีขึ้นตามลำดับ 5) นักเรียนมีเจตคติต่อกิจกรรมการเรียนรู้ตามสะเต็มศึกษาร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานในวงรอบปฏิบัติการที่ 1 อยู่ในระดับมากและวงรอบปฏิบัติการที่ 2 อยู่ในระดับมากที่สุด

2.10.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Thomus (2000) ได้ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการสอนแบบโครงงานช่วงปี 1999-2000 ผลการวิจัยพบว่า การสอนโดยใช้โครงงานเป็นฐาน เป็นวิธีการสอนอีกวิธีหนึ่งที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากการสอนแบบนี้จะช่วยเพิ่มทักษะกระบวนการคิดของนักเรียน รวมทั้งมีความสามารถในด้านภาษา และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เพิ่มขึ้นได้ชัดเจนจากการทำโครงงาน

Aziz (2006) ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโครงงานเกี่ยวกับข้อมูล โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพและแก้ปัญหาการเรียนแบบบรรยาย และในภาคเรียนที่ 2 นักเรียนจะเริ่มลงมือปฏิบัติตามแผนงานของโครงงานนี้จะช่วยให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประโยชน์โดยเฉพาะอย่างยิ่งการค้นหาแหล่งเรียนรู้ และข้อมูลต่าง ๆ ทางอินเทอร์เน็ต ทำให้นักเรียนได้ออกแบบโครงงานตามหัวข้อที่ตนเองสนใจ วิธีการนี้จะทำต่อเนื่องเป็นเวลา 2 ปี ทำให้นักเรียนเกิดความพึงพอใจในการเรียนและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

Lowenthal (2006, pp. 1-12, อ้างถึงใน ชัตติยา ยะโกะ, 2558 น. 32) ได้ทำการศึกษาผลการสอนแบบโครงงานในการเรียนบริหารธุรกิจ โดยเปรียบเทียบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบโครงงานกับการเรียนด้วยการบรรยายและการแก้ปัญหาที่สอนอยู่ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น จากเดิมร้อยละ 55 และบทบาทของครูผู้สอนลดน้อยลง เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ อย่างเต็มที่

Mergendoller, J. (2006) ได้ศึกษาผลการใช้วิธีการสอนแบบโครงงานที่มีผลต่อ กระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนโดยผ่านกระบวนการทำ โครงงาน ผลการวิจัยพบว่า วิธีการสอนแบบโครงงาน ช่วยให้นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ ด้วยตนเองผ่านการวางแผนและการคิดวิเคราะห์ทั้งก่อนและหลังทำโครงงาน ตลอดจนส่งผลให้ ครูสามารถจัดการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

Chalwell-Brewley (2007) ได้ศึกษาการประเมินโครงงาน การพัฒนาหลักสูตร นานาชาติ : กลวิธีการสอนในหลักสูตรวิชาวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียน เกรด 8 วัตถุประสงค์ในการวิจัยครั้งนี้คือ เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโครงงานการพัฒนาหลักสูตรนานาชาติในวิชา วิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนเกรด 8 ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่จบการศึกษาออกไปมีทักษะและ ประสิทธิภาพในการทำงาน การศึกษาครั้งนี้ค่อนข้างจะทำทนายรูปแบบและหลักสูตรวิธีการสอน เดิมของโรงเรียน เพราะเป็นการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะทางการศึกษา ดังนั้น โครงงานนี้จึงถูกพัฒนาขึ้นมา เพื่อให้มั่นใจได้ว่าผลการศึกษาจะถูกนำไปพัฒนาการเรียนการสอน ของโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้น จากการวิจัยวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องทำให้ทราบแนวคิดในการทำวิจัยและ คำตอบของการวิจัยที่เกี่ยวข้องด้วย

Tuncer (2009) สํารวจนักเรียนจำนวน 85 คน ที่เรียนโดยใช้โครงงานเป็นฐาน โดยเกณฑ์ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างต้องมีผลสัมฤทธิ์ผ่านเกณฑ์ใช้อินเทอร์เน็ตเป็นและสม่ำเสมอ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงการตอบสนองต่อการเรียนรู้และมีความพยายามใน

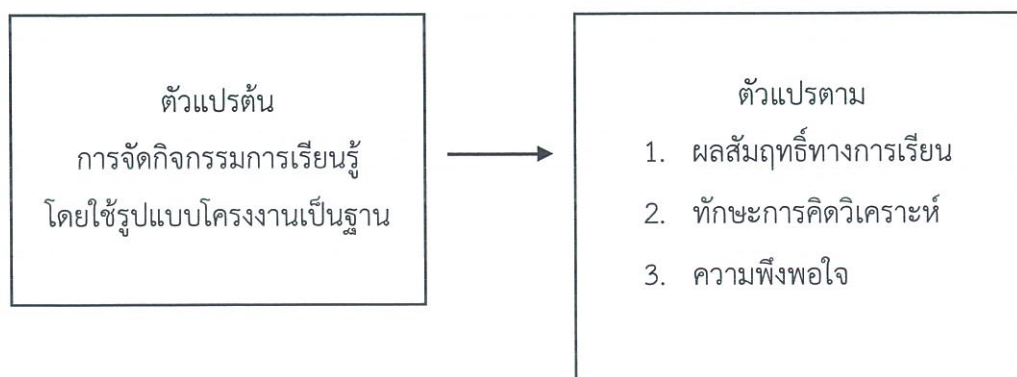
การเรียนรู้สำหรับการศึกษาที่ต้องอาศัยความร่วมมือและการแบ่งปันความรู้ระหว่างกัน พบว่านักเรียนมีความตื่นตัวต่อสถานการณ์ใหม่ อินเทอร์เน็ตเป็นแหล่งเรียนรู้อันดับแรกในการได้มาซึ่งข้อมูล มีการแบ่งภาระงานและความร่วมมือระหว่างกันสูง และนักเรียนมีแนวโน้มออกจากการเรียนรู้เดิมที่ครูเป็นศูนย์กลาง

Trucay and Ekizoglu (2010 อ้างอิงใน เสถียร วิภคโคณ, 2553 น. 42) ศึกษาผลของการสอนแบบโครงงานอิสระ (free project based learning: FPBL) จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนเครือข่ายในนักเรียนเกรด 11 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างนักเรียนที่เรียนโดยใช้การเรียนรู้แบบโครงงานอิสระ และนักเรียนที่เรียนแบบปกติ พบว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้การเรียนรู้แบบโครงงานอิสระและนักเรียนที่เรียนแบบปกติ พบว่านักเรียนที่เรียนแบบโครงงานอิสระมีคะแนนผลสัมฤทธิ์สูงกว่านักเรียนที่เรียนแบบปกติ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐาน เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีกระบวนการส่งเสริมการทำงานร่วมกับผู้อื่น กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักสังเกต รู้จักตั้งคำถาม รู้จักตั้งสมมติฐาน และทำความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งที่ค้นพบเพื่อตอบคำถามที่ตนอยากรู้

2.11 กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐาน วิชาประวัติศาสตร์ไทย เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยเสนอกรอบแนวคิดการวิจัยไว้

ภาพที่ 2.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐาน วิชาประวัติศาสตร์ไทย เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย
4. รูปแบบการวิจัย
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 11 ห้องเรียน ซึ่งแบ่งห้องเรียนคละตามความสามารถ

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/11 โรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ประจำปีภาคเรียน ที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียนทั้งหมด 40 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยมีขั้นตอนในการสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ขั้นที่ 1 แบ่งกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ตามห้องเรียนออกเป็น 11 ห้องเรียน ซึ่งแบ่งห้องเรียนคละตามความสามารถ

ขั้นที่ 2 สุ่มนักเรียนมา 1 ห้อง ด้วยวิธีการจับฉลากแล้วปรากฏว่าได้ห้อง ม.5/11 แล้วจึงใช้นักเรียนทุกคนในห้องเป็นกลุ่มตัวอย่าง

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย

3.2.1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐาน วิชาประวัติศาสตร์ไทย เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวนทั้งสิ้น 6 แผนการจัดการเรียนรู้รวมทั้งสิ้น 12 ชั่วโมง

3.2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาประวัติศาสตร์ไทย เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยเป็นแบบทดสอบชนิดปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

3.2.3 แบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐาน โดยเป็นแบบทดสอบชนิดปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

3.2.4 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐาน เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ

3.3 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย

3.3.1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐาน มีขั้นตอนในการสร้างดังต่อไปนี้

3.3.1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย และหนังสือเรียนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อนำมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ให้สอดคล้องกับ เนื้อหา สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ และเวลาเรียนประกอบการจัดการสอน ตามขอบข่ายเนื้อหา ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1

วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสาระการเรียนรู้ สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ และ เวลาเรียน เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น

สาระการเรียนรู้	สาระสำคัญ	จุดประสงค์การเรียนรู้	เวลา / ชั่วโมง
ความหมาย และ ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น	ความหมาย ความสำคัญ ประเภท และลักษณะของ ภูมิปัญญาท้องถิ่น	1. นักเรียนรู้และเข้าใจความหมาย ความสำคัญ ประเภท ลักษณะของ ภูมิปัญญาท้องถิ่น	2
ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภาคเหนือ	ความหมาย และประเภทของ ภูมิปัญญาท้องถิ่นของ ภาคเหนือ	1. นักเรียนรู้และเข้าใจความหมาย และลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น ภาคเหนือได้ 2. นักเรียนสามารถวิเคราะห์ ความสำคัญของภูมิปัญญา ท้องถิ่น ภาคเหนือได้	2
ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภาคกลาง	ความหมาย และประเภทของ ภูมิปัญญาท้องถิ่นของภาค กลาง	1. นักเรียนรู้และเข้าใจความหมาย และลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น ภาคกลางได้ 2. นักเรียนสามารถวิเคราะห์ ความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น ภาคกลางได้	2
ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภาคใต้	ความหมาย และประเภทของ ภูมิปัญญาท้องถิ่นของ ภาคใต้	1. นักเรียนรู้และเข้าใจความหมาย และลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น ภาคใต้ได้ 2. นักเรียนสามารถวิเคราะห์ ความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น ภาคใต้ได้	2
การอนุรักษ์และการมีส่วนร่วมในการ การอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น	1. เปรียบเทียบและร่วมเสนอ แนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทย 2. การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และสามารถเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทย	1. เปรียบเทียบและร่วมเสนอแนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทย เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในสังคมได้อย่างเหมาะสม 2. การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และสามารถเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทย	2

3.3.1.2 ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน วิชาประวัติศาสตร์ไทย โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐาน เพื่อที่จะนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน (วิโรจน์ ศรีโกศาและคณะ. 2544, น. 11) ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การคิดและเลือกหัวเรื่อง

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนงาน

ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 4 การเขียนรายงาน

ขั้นตอนที่ 5 การนำเสนอผลงาน

3.3.1.3 สร้างแผนการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน วิชาประวัติศาสตร์ไทย เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 6 แผนการจัดการเรียนรู้ แผนละ 2 ชั่วโมง รวมเวลา 12 ชั่วโมง ดังนี้

- 1) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ความหมาย และประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 2) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่นภาคเหนือ
- 3) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่นภาคกลาง
- 4) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่นภาคอีสาน
- 5) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่นภาคใต้
- 6) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง การอนุรักษ์และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น

3.3.1.4 นำแผนการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐานที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม ความชัดเจน ความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ และให้ข้อเสนอแนะนำแผนการจัดการเรียนรู้มาปรับปรุงแก้ไข

3.3.1.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ซึ่งประกอบด้วย

1) นางพจนา สานุสสัย ศษ.ม. (หลักสูตรและการสอน) ตำแหน่ง ครูวิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน

2) นางพัชรินทร์ อาลัยลักษณ์ ศษ.ม. (สังคมศึกษา) ตำแหน่ง ครูวิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

3) นางอรวรรณ กองพิลา ศษ.ม. (สังคมศึกษา) ตำแหน่ง ครูวิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนนครขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

4) นายพงศ์เทพ สำเภาแก้ว ค.ม. (บริหารการศึกษา) ตำแหน่ง ครูวิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

5) ดร.อพันธ์ พูลพุกธา ปร.ด. (วิจัยและประเมินผลการศึกษา) ตำแหน่ง อาจารย์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา

นำผลการประเมินคุณภาพแผนการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จากผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าเฉลี่ย โดยใช้เกณฑ์ของ บุญชม ศรีสะอาด (2545, น. 100) ดังนี้

ค่าเฉลี่ยคะแนน 4.51-5.00 หมายถึง มีคุณภาพในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยคะแนน 3.51-4.50 หมายถึง มีคุณภาพในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยคะแนน 2.51-3.50 หมายถึง มีคุณภาพในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยคะแนน 1.51-2.50 หมายถึง มีคุณภาพในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยคะแนน 1.00-1.50 หมายถึง มีคุณภาพในระดับน้อยที่สุด

นำผลการประเมินที่ได้มาเทียบกับเกณฑ์ โดยให้ค่าความเหมาะสมเฉลี่ย 3.51 ขึ้นไป จึงถือว่าเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ พบว่ามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 ซึ่งมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

3.3.1.6 นำผลการตรวจสอบและพิจารณาแผนการจัดการเรียนรู้ แก้ไข ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ได้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี

3.3.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ไทย เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐาน ผู้วิจัยมีการดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.3.2.1 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการวัดประเมินผล วิธีสร้างแบบทดสอบและการเขียนข้อสอบวิชาประวัติศาสตร์ไทย เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น

3.3.2.2 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลัก สูตรสถานศึกษาโรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย สารการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาเกี่ยวกับตัวชีวิต เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ไทย

3.3.2.3 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ไทย เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ให้สอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งเป็นแบบทดสอบชนิดปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 1 ชุด สร้างจำนวน 50 ข้อ ต้องการใช้จริง 30 ข้อ ซึ่งแสดงการออกข้อสอบดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2

จำนวนข้อของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาประวัติศาสตร์ไทย เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ชนิดปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวนข้อสอบที่ต้องการสร้าง

ลำดับ	เรื่อง	จำนวนข้อสอบ ที่สร้าง	จำนวนข้อสอบ ที่ใช้จริง
1.	ความหมาย และประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น	8	4
2.	ภูมิปัญญาท้องถิ่นภาคเหนือ	8	5
3.	ภูมิปัญญาท้องถิ่นภาคกลาง	8	5
4.	ภูมิปัญญาท้องถิ่นภาคอีสาน	8	5
5.	ภูมิปัญญาท้องถิ่นภาคใต้	8	5
6.	การอนุรักษ์และการมีส่วนร่วมในการการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น	10	6
	รวม	50	30

3) นำแบบทดสอบเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

3.3.2.4 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญชุดเดิมจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาโดยวิธีการหาค่า IOC หรือค่า ดัชนีความสอดคล้อง โดยกำหนดคะแนนของผู้เชี่ยวชาญเป็น +1 หรือ 0 หรือ -1 ดังนี้

+1 คือ แน่ใจว่าข้อสอบข้อนั้นวัดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ระบุไว้

0 คือ ไม่แน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ระบุไว้

-1 คือ แน่ใจว่าข้อสอบข้อนั้นไม่ได้วัดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ระบุไว้

3.3.2.5 นำแบบทดสอบที่ได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาประเมินดัชนีความสอดคล้อง (IOC) นำการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และพิจารณาเลือก แบบทดสอบที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50-1.00 ไว้ใช้โดยพิจารณา จากผู้เชี่ยวชาญ ทั้งหมด พบ ว่า มีค่าอยู่ระหว่าง 0.60-1.00

3.3.2.7 คัดเลือกแบบทดสอบที่ปรับปรุงแล้วเพื่อนำไปทดลองใช้ (Tryout) กับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/8 โรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คน

3.3.2.8 นำผลการทดสอบที่ได้ไปวิเคราะห์หาค่าความยากง่ายและหาค่าอำนาจจำแนก ของแบบทดสอบเป็นรายข้อ คัดเลือกข้อสอบที่มีค่าความยากง่าย (P) 0.43-0.68 ค่าอำนาจจำแนก (B) 0.27-0.78 จำนวน 30 ข้อ และหาค่าความเชื่อมั่นแบบอิงกลุ่มโดยใช้สูตร Lovett ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.76

3.3.2.9 จัดพิมพ์แบบทดสอบ

3.3.3 แบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์

การสร้างแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นแนวทางในการสร้าง โดยมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

3.3.3.1 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับทฤษฎีและแนวคิดด้านการคิดวิเคราะห์และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยยึดหลักในการสร้างแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ด้านเนื้อหาตามแนวคิดทฤษฎีการคิดวิเคราะห์ของบลูม (1956, pp. 148-150, อ้างอิงใน ชลิตา ใจมณี) ใน 3 ลักษณะ คือ การวิเคราะห์ความสำคัญ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และการวิเคราะห์หลักการ

3.3.3.2 สร้างแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับวิชาประวัติศาสตร์ไทย ซึ่งเป็นแบบทดสอบชนิดปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ (ใช้จริง 20 ข้อ) ดังนี้

ตารางที่ 3.3

จำนวนของแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ วิชาประวัติศาสตร์ไทยและ จำนวนข้อสอบที่ต้องการสร้าง

ลำดับ	เรื่อง	จำนวนข้อสอบ ที่สร้าง	จำนวนข้อสอบ ที่ใช้จริง
1.	การวิเคราะห์ความสำคัญ	13	6
2.	การวิเคราะห์ความสัมพันธ์	14	8
3.	การวิเคราะห์หลักการ	13	6
	รวม	40	20

3.3.3.3 นำแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ เพื่อพิจารณาความสอดคล้อง ความชัดเจนและความถูกต้องเพื่อนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมและสมบูรณ์

3.3.3.4 นำแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ที่ปรับปรุงแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและการประเมินผล ชุดเดิม ตรวจสอบความเที่ยงตรง การหาค่าความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา ของแบบทดสอบสอดคล้องกันด้านการคิดวิเคราะห์โดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบตามเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

+ 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามตรงกับนิยามการคิดวิเคราะห์ที่ต้องการวัด

0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามตรงกับนิยามการคิดวิเคราะห์ที่ต้องการวัด

- 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามไม่ตรงกับนิยามการคิดวิเคราะห์ที่ต้องการวัด

คัดเลือกแบบทดสอบที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50-1.00 ขึ้นไปและแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ พบว่ามีค่า 0.60-1.00

3.3.3.5 คัดเลือกแบบทดสอบที่ปรับปรุงแล้วเพื่อนำไปทดลองใช้ (Tryout) กับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/8 โรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คน

3.3.3.6 นำผลการทดสอบที่ได้ไปวิเคราะห์หาค่าความยากง่ายและหาค่าอำนาจจำแนก ของแบบทดสอบเป็นรายข้อ คัดเลือกข้อสอบที่มีค่าความยากง่าย (p) 0.50-0.65 ค่าอำนาจจำแนก (r) 0.20-0.60 จำนวน 20 ข้อ และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบอิงกลุ่มทดสอบทั้งฉบับโดยใช้สูตร KR-20 พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.75

3.3.3.7 จัดพิมพ์แบบทดสอบ

3.3.4 แบบสอบถามความพึงพอใจ

การสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจในการเรียนรู้ของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีลักษณะ มาตรฐานส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและหาคุณภาพตามขั้นตอน ดังนี้

3.3.4.1 ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แนวคิดทฤษฎีและขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ

3.3.4.2 สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจในการเรียนรู้ของนักเรียนชนิดมาตรฐานส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับจำนวน 20 ข้อ โดยกำหนดประเด็นการวัดความพึงพอใจในการเรียนรู้ 4 ด้าน คือ ด้านเนื้อหาสาระ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านสื่อการเรียน และด้านการวัดผลและประเมินผล การให้ความหมายของคะแนนดังนี้

- ระดับ 5 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด
 ระดับ 4 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก
 ระดับ 3 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง
 ระดับ 2 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย
 ระดับ 1 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.3.4.3 นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่สร้างเสร็จแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องความเหมาะสมของข้อความถามและความสอดคล้องของข้อความถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ ประเด็นหลักที่ต้องการวัด และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

3.3.4.4 นำแบบทดสอบความพึงพอใจที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาโดยวิธีการหาค่า IOC หรือค่า ดัชนีความสอดคล้อง โดยกำหนดคะแนนของผู้เชี่ยวชาญเป็น +1 หรือ 0 หรือ -1 ดังนี้

- +1 คือ แน่ใจว่าแบบสอบถามข้อนั้นตรงกับนิยามความพึงพอใจที่นิยามไว้
- 0 คือ ไม่แน่ใจว่าแบบสอบถามนั้นตรงกับนิยามความพึงพอใจที่นิยามไว้
- 1 คือ แน่ใจว่าแบบสอบถามนั้นไม่ได้ตรงกับนิยามความพึงพอใจที่นิยามไว้

3.3.2.5 นำแบบทดสอบที่ได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาประเมินดัชนีความสอดคล้อง (IOC) นำการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และพิจารณาเลือกแบบทดสอบที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50-1.00 ไว้ใช้โดยพิจารณา จากผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด พบว่ามีค่าอยู่ระหว่าง 0.60-1.00

3.3.2.6 คัดเลือกแบบทดสอบที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50-1.00 ขึ้นไปและแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

3.3.4.7 จัดพิมพ์แบบสอบถามความพึงพอใจในการเรียนรู้เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คน

3.4 รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบ One group pretest-posttest design (ชูศรี วงศ์รัตน์ และองอาจ นัยพัฒน์, 2551, น. 42)

กลุ่ม	สอบก่อน (Pre-test)	ทดลอง	สอบหลัง (Post-test)
E	O ₁	X	O ₂

สัญลักษณ์ที่ใช้ในรูปแบบการทดลอง

- E แทน กลุ่มทดลอง
- X แทน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน
- O₁ แทน การทดสอบก่อนเรียนของกลุ่มทดลอง
- O₂ แทน การทดสอบหลังเรียนของกลุ่มทดลอง

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.5.1 ผู้วิจัยได้อธิบายชี้แจงทำความเข้าใจและข้อตกลงกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในเรื่องการเรียน เวลาเรียนและวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐาน ให้มีความสำคัญกับนักเรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม ส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยผู้วิจัยชี้แจงวิธีการประเมินจากแบบทดสอบและประเมินตามสภาพจริงจากทำกิจกรรมของนักเรียน

3.5.2 ทำการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) โดยให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ เพื่อนำคะแนนที่ได้มาเป็นคะแนนทดสอบก่อนเรียน

3.5.3 ดำเนินการทดลองโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐาน จากแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ใช้เวลาในการสอนทั้งหมด 12 ชั่วโมง

3.5.4 เมื่อสิ้นสุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐาน วิชาประวัติศาสตร์ไทย เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ตามการทดลองแล้ว ผู้วิจัยทำการทดสอบหลังเรียน (Post-test) ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ แล้วบันทึกผลการทดสอบไว้เป็นคะแนนทดสอบหลังเรียน และนำคะแนนจากผลการประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนมาบันทึกเป็นรายบุคคล หลังจากนั้นให้นักเรียนตอบแบบสอบถามความพึงพอใจ วิชาประวัติศาสตร์ไทย เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐาน

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.6.1 วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงงาน เป็นฐาน วิชาประวัติศาสตร์ไทย เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

3.6.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐาน วิชาประวัติศาสตร์ไทย เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้ สูตร t-test แบบ Dependent samples ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สำเร็จรูป

3.6.3 เปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยรูปแบบโครงงานเป็นฐาน วิชาประวัติศาสตร์ไทย เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สำเร็จรูป t-test แบบ Dependent Sample

3.6.4 ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐาน วิชาประวัติศาสตร์ไทย เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

3.7 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.7.1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่

3.7.1.1 ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC หาค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา ซึ่งคำนวณได้จากความสอดคล้องระหว่างประเด็นที่ต้องการวัดกับข้อคำถามที่สร้างขึ้น ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ โดยแปลงระดับความสอดคล้องเป็นคะแนน (ไพศาล วรคำ, 2552, น. 257) ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N} \quad (3-1)$$

เมื่อ	IOC	แทน	ค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา
	R	แทน	คะแนนระดับความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนประเมิน
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญที่ประเมินความสอดคล้องในข้อนั้น

3.7.1.2 การหาค่าความยากง่ายของแบบทดสอบและแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ คำนวณจากสูตรดังนี้ (อรัญ ชูยกระเดื่อง, 2557, น. 44)

$$P = \frac{R}{n} \quad (3-2)$$

เมื่อ	P	แทน	ค่าความยากของข้อสอบ
	R	แทน	จำนวนคำตอบถูก
	n	แทน	จำนวนคนทั้งหมด

3.7.1.3 หาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ตามเกณฑ์ 80/80 โดยใช้วิธีของ Goodman, Fletcher and Schneider จากสูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2546, น. 102-103)

$$E_1 = \frac{\sum x}{\frac{N}{A}} \times 100 \quad \text{หรือ} \quad E_1 = \frac{\bar{x}}{A} \times 100 \quad (3-3)$$

เมื่อ	E_1	แทน	ประสิทธิภาพของกระบวนการ
	$\sum x$	แทน	ผลรวมของคะแนนนักเรียนที่ได้จากการวัดระหว่างเรียน
	N	แทน	จำนวนนักเรียน
	A	แทน	คะแนนเต็มของคะแนนระหว่างเรียน

3.7.1.4 การหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้วิธีของแบรนแนน (Brennan) ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, น. 105)

$$B = \frac{U}{N_1} - \frac{L}{N_2} \quad (3-4)$$

เมื่อ	B	แทน	ค่าอำนาจจำแนก
	U	แทน	จำนวนผู้สอบผ่านเกณฑ์ที่ต้อง
	L	แทน	จำนวนผู้สอบไม่ผ่านเกณฑ์ที่ต้อง
	N_1	แทน	จำนวนผู้สอบผ่านเกณฑ์
	N_2	แทน	จำนวนผู้สอบไม่ผ่านเกณฑ์

3.7.1.5 การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามวิธีของ Lovett (อรรถ ชูยกระเดื่อง, 2557, น. 45)

$$r_{cc} = 1 - \frac{k \sum x_i - \sum x_i^2}{(k-1) \sum (x_i - C)^2} \quad (3-5)$$

เมื่อ	k	แทน	จำนวนข้อสอบ
	x_1	แทน	คะแนนแต่ละคน
	C	แทน	คะแนนผ่าน

3.7.1.6 การหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ของแบบทดสอบทักษะการคิดวิเคราะห์โดยการใช้วิธีของแบรนแนน (Brennan) ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, น. 105)

$$B = \frac{U}{N_1} - \frac{L}{N_2} \quad (3-6)$$

เมื่อ	B	แทน	ค่าอำนาจจำแนก
	U	แทน	จำนวนผู้สอบผ่านเกณฑ์ที่ต้อง
	L	แทน	จำนวนผู้สอบไม่ผ่านเกณฑ์ที่ต้อง
	N_1	แทน	จำนวนผู้สอบผ่านเกณฑ์
	N_2	แทน	จำนวนผู้สอบไม่ผ่านเกณฑ์

3.7.1.7 การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามวิธีของ KR20 (อรรถ ชูยกระเดื่อง, 2557, น. 45)

$$r_{tt} = \left[\frac{k}{k-1} \right] \left[1 - \frac{\sum p_i q_i}{s_t^2} \right] \quad (3-7)$$

เมื่อ	k	แทน	จำนวนข้อสอบ
	p_i	แทน	สัดส่วนคนตอบถูก
	q_i	แทน	$1-p_i$
	s_t^2	แทน	ความแปรปรวน

3.7.2 สถิติพื้นฐาน ได้แก่

3.7.2.1 ค่าเฉลี่ย (Mean) (บุญชม ศรีสะอาด, 2554, น. 105)

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{N} \quad (3-8)$$

เมื่อ	$\bar{x}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
	$\sum x$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม
	N	แทน	จำนวนคะแนนในกลุ่ม

3.7.2.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) ใช้สูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554, น. 107)

$$S. D. = \sqrt{\frac{n \sum x^2 - (\sum x)^2}{n(n-1)}} \quad (3-9)$$

เมื่อ	S.D.	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	$\sum x$	แทน	ผลรวมของคะแนนในกลุ่ม
	$\sum x^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
	N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มเป้าหมาย

3.7.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ t- test (dependent) (ล้วน สายยศ, 2538)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{N \sum D^2 - (\sum D)^2}{N-1}}} \quad (3-10)$$

เมื่อ	t	แทน	สถิติทดสอบ
	D	แทน	ผลต่างของคะแนนแต่ละคู่
	$\sum D$	แทน	ผลรวมของผลต่างของคะแนนแต่ละคู่
	n	แทน	จำนวนคู่ของข้อมูล

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐาน วิชาประวัติศาสตร์ไทย เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยได้นำ เสนอผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

4.1 ผลการวิจัย

4.1.1 ประสิทธิภาพของแผนกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐาน วิชาประวัติศาสตร์ไทย เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ตามเกณฑ์ 80/80

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐาน วิชาประวัติศาสตร์ไทย เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งผู้วิจัยได้นำคะแนนมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติพื้นฐานเพื่อหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละของคะแนน ซึ่งปรากฏผลดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1

ประสิทธิภาพของแผนกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐาน วิชาประวัติศาสตร์ไทย เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ตามเกณฑ์ 80/80

ผลการเรียน	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละของคะแนนเฉลี่ย
ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1)	180	151.27	15.11	84.03
ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2)	30	24.77	2.15	82.56
ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐาน E_1/E_2 เท่ากับ 84.03/82.56				

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ประสิทธิภาพของแผนกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐาน วิชาประวัติศาสตร์ไทย เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.03/82.56 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 80/80

4.2 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน วิชาประวัติศาสตร์ไทย เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ตารางที่ 4.2

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน วิชาประวัติศาสตร์ไทย เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

การทดสอบ	N	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{D}$	S_D	df	t	Sig.
ก่อน	40	18.80	3.71	6.35	3.91	39	10.24	0.00
หลัง	40	25.15	1.91					

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.2 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังได้รับกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐาน วิชาประวัติศาสตร์ไทย เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.3 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการคิดวิเคราะห์ก่อนเรียนและหลังเรียน วิชาประวัติศาสตร์ไทย เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ตารางที่ 4.3

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการคิดวิเคราะห์ก่อนเรียนและหลังเรียน วิชาประวัติศาสตร์ไทย เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

การทดสอบ	N	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{D}$	S_D	df	t	Sig.
ก่อน	40	10.50	1.92	3.97	1.31	39	19.18	0.00
หลัง	40	14.48	2.00					

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.3 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของทักษะการคิดวิเคราะห์หลังได้รับกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐาน วิชาประวัติศาสตร์ไทย เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.4 คะแนนเฉลี่ยของแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังได้รับกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐาน วิชาประวัติศาสตร์ไทย เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น

4.4.1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังได้รับกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐาน วิชาประวัติศาสตร์ไทย เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น ดังตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังได้รับกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐาน วิชาประวัติศาสตร์ไทย เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่นในองค์ประกอบต่าง ๆ

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน			
1.1 กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหา เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่นมากขึ้น	4.54	0.61	มากที่สุด
1.2 ขณะเรียนนักเรียนรู้สึกมีความสุขและชอบเรียน เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่นมากขึ้น	4.41	0.60	มาก
1.3 นักเรียนมีทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น	4.41	0.60	มาก
1.4 นักเรียนรู้สึกชอบเมื่อต้องสืบค้นหรือค้นหาคำตอบ	4.41	0.50	มาก
1.5 นักเรียนมีโอกาสในการนำเสนอโครงงาน	4.27	0.72	มาก
เฉลี่ยรวมด้าน 1	4.40	0.50	มาก
2. ด้านสื่อการสอน			
2.1 สื่อการสอนที่ใช้มีความเหมาะสม ทำให้เข้าใจเนื้อหา	4.35	0.72	มาก
2.2 สื่อการสอนที่ใช้มีความหลากหลายทำให้ชอบเรียน	3.46	0.51	มาก
2.3 นักเรียนเข้าใจและจดจำได้ดีเมื่อครูนำสื่อมาใช้ในการสอน	4.32	0.80	มาก
2.4 สื่อการสอนที่ใช้กระตุ้นให้อยากค้นหาคำตอบ ง่ายต่อการเข้าใจบทเรียนและเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง	4.54	0.61	มาก

(ต่อ)

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
2.5 สื่อการสอนที่ใช้ ทำให้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ และมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับเพื่อน	4.46	0.61	มาก
เฉลี่ยรวมด้าน 2	4.42	0.50	มาก
3. ด้านบทบาทนักเรียน			
3.1 นักเรียนมีความสุขในการทำงานหน้าที่เป็นผู้นำและผู้ตาม	4.46	0.61	มาก
3.2 นักเรียนพอใจที่มีโอกาสใช้ความสามารถที่มีอยู่	4.49	0.70	มาก
3.3 นักเรียนกระตือรือร้นในการอภิปราย ชักถาม แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน	4.57	0.60	มากที่สุด
3.4 นักเรียนมีความมั่นใจและรู้สึกอยากทำกิจกรรมกลุ่ม	4.46	0.61	มาก
3.5 นักเรียนรู้สึกชอบที่ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันและวางแผนการทำโครงการตามขั้นตอน	4.57	0.56	มากที่สุด
เฉลี่ยรวมด้าน 3	4.51	0.51	มากที่สุด
4. ด้านการวัดผลและการประเมินผล			
4.1 เมื่อทำแบบทดสอบนักเรียนพอใจในคะแนนของตนเองทุกครั้ง	4.35	0.72	มาก
4.2 นักเรียนมีโอกาสรับทราบคะแนนผลงานของตนเอง	4.35	0.72	มาก
4.3 นักเรียนสนุกที่ได้ร่วมกับเพื่อน ๆ ในการจัดทำ และตกแต่งป้ายนิเทศโครงการ	3.46	0.61	มาก
4.4 ครูมักชมเชยนักเรียนทุกครั้งเมื่อตั้งใจทำกิจกรรม	4.57	0.60	มากที่สุด
4.5 ครูใช้การประเมินได้เหมาะสมและประเมินตามสภาพจริง	4.46	0.61	มาก
เฉลี่ยรวมด้าน 4	4.46	0.61	มาก
เฉลี่ยรวมทั้งหมด	4.44	0.61	มาก

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ระดับความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีผลต่อกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบโครงการเป็นฐาน เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น อยู่ในระดับพึงพอใจมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.44 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.61 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจด้านบทบาทของนักเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.51$) ด้านการวัดผลและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.46$) และด้านสื่อการสอน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.42$) ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐาน วิชาประวัติศาสตร์ไทย เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ได้นำเสนอผลสรุปและอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผล

5.1.1 กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐาน วิชาประวัติศาสตร์ไทย เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.03/82.56 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80

5.1.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังได้รับกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.1.3 ทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังได้รับกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.1.4 ความพึงพอใจของของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังได้รับกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานมีค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมดเท่ากับ 4.44 ซึ่งอยู่ในระดับมาก

5.2 อภิปรายผล

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐาน วิชาประวัติศาสตร์ไทย เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

5.2.1 การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.03/82.56 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 หมายความว่า ผู้เรียนมีคะแนนรวมเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบย่อย ใบงาน และกิจกรรมกลุ่ม จำนวน 6 ชุด คิดเป็นร้อยละ 84.03 และคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน คิดเป็นร้อยละ 82.56 เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ทั้งนี้เนื่องมาจากการพัฒนากิจกรรมการ

เรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงการเป็นฐาน วิชาประวัติศาสตร์ไทย เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้ผ่านกระบวนการอย่างถูกต้อง ซึ่งอาศัยหลักพื้นฐานของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง มีการวัดและประเมินผลที่หลากหลายตามสภาพจริง ซึ่งสอดคล้องกับภคณา อุตมโกชน (2557) ได้ศึกษาเรื่องผลของการสอนแบบโครงการ ที่มีต่อทักษะการแสวงหาความรู้และผลสัมฤทธิ์ ผลการวิจัยพบว่า 1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนแบบโครงการมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนแบบโครงการมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3. นักเรียนมีชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบโครงการ มีทักษะการแสวงหาความรู้หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังได้รับกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐานหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงการเป็นฐาน เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยผ่านกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม มีการสืบค้นกระบวนการทำความเข้าใจอย่างมีขั้นตอนด้วยกระบวนการของโครงการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิรมลหมั่นเรียน (2555) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐาน เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการศึกษาค้นคว้าปรากฏ ดังนี้ 1) แผนการจัด กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงการ เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม ศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ 84.91/87.92 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ 2) ค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงการที่ส่งผลต่อ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีค่าเท่ากับ 0.7351 แสดง ว่านักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนเพิ่มขึ้นเท่ากับ 0.7351 หรือคิดเป็นร้อยละ 73.51 3) นักเรียนที่เรียนรู้ด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงการ เรื่องปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความพึงพอใจโดยรวมและทุกด้าน คือด้านเนื้อหา ด้านสื่อและอุปกรณ์การเรียนและด้าน วัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.46 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.10 แสดงว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับพึงพอใจมาก โดยสรุป การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงการ เรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระ

การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพเหมาะสมที่จะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้นนักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอนไปใช้ในชีวิตประจำวันได้และครูผู้สอนควรนำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้ในการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานกับสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ต่อไปได้ แสดงให้เห็นได้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐานมีประสิทธิภาพ และสามารถส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่แสดงออกมาเป็นพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปหรือตัวเลขของคะแนนที่เพิ่มมากขึ้น ยกตัวอย่างเช่น คะแนนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนมีค่ามากกว่าก่อนเรียน หรือคะแนนผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ประกอบกับการเรียนรู้ที่เปิดกว้างในการทำโครงงานตามความสนใจของนักเรียน ทำให้เกิดการกระจายของความคิดที่หลากหลาย ช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านความรู้ และทักษะโดยผ่านการทำงานที่มีการค้นคว้าและการใช้ความรู้ในชีวิตจริง รวมทั้งได้เรียนรู้วิธีการแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์ในการทำงานรู้จักการวางแผนการทำงานโดยมีตัวผลงานและแสดงออกถึงศักยภาพจากการเรียนรู้ จึงทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

5.2.3 จากกระบวนการหลังได้รับการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐาน กลุ่มตัวอย่างมีทักษะการคิดวิเคราะห์คิดเป็นร้อยละ 84.00 ซึ่งสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นส่วนช่วยให้ผู้เรียนได้เข้าใจถึงกระบวนการในการคิดวิเคราะห์ หรือแยกแยะสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งนี้มาจากการสอนที่เน้นวิธีการกำหนดปัญหา ค้นคว้าหาคำตอบ การวิเคราะห์ปัญหา การสรุปคำตอบ และการนำเสนอผลลัพธ์ที่ได้ จึงเป็นเหตุผลที่ช่วยส่งเสริมทักษะในการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี เนื่องจากกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงงานเน้นให้นักเรียนตั้งคำถามมากกว่าการให้คำตอบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เจษฎา จันทราภิชาติ (2559) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานวิทยาศาสตร์ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่าความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานวิทยาศาสตร์ สูงกว่าความสามารถดังกล่าวก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตามแนวคิดของ Piaget (1994) กล่าวว่า การได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคมกับผู้อื่นต้องใช้หลักความเสมอภาคและความร่วมมือ โอกาสที่เด็กได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์จะก่อให้เกิดความขัดแย้งทางความคิด (Cognitive conflict) ซึ่งเป็นรากฐานของสติปัญญาที่อาจช่วยส่งเสริมให้เกิดทักษะด้านการจำแนก การจัดหมวดหมู่ของนักเรียนได้ การจับประเด็นและหาข้อสรุปจากการวิเคราะห์ร่วมกัน ก่อให้เกิดการเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้จากสิ่งที่ตนเองเข้าใจทำให้นักเรียน

จดจำข้อมูลได้นาน และนำความรู้ไปใช้ต่อยอดผ่านชิ้นงานเพื่ออธิบายสาเหตุและทำนายปัญหาที่จะเกิดขึ้นส่งเสริมให้เกิดทักษะด้านการสรุปความและการประยุกต์ได้ ดังนั้นทักษะการคิดวิเคราะห์จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการทำโครงการ จึงกล่าวได้ว่าการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงการเป็นฐาน เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้ง 5 ขั้นตอน สามารถพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ด้วยปัจจัยต่าง ๆ ที่กล่าวมาส่งเสริมให้นักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบโครงการเป็นฐาน มีทักษะการคิดวิเคราะห์สูงกว่าก่อนเรียน

5.2.4 ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงการเป็นฐาน วิชาประวัติศาสตร์ไทย เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังได้รับกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงการเป็นฐาน นักเรียนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.44 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจด้านบทบาทนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.51$) ด้านวัดผลและประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.46$) และด้านสื่อการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.42$) ตามลำดับ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ โสภานามไว (2552) ได้ศึกษาผลการสอนแบบโครงการที่มีต่อผลสัมฤทธิ์และเจตคติทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่าเจตคติทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบโครงการหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เพราะการสอนแบบโครงการทำให้นักเรียนสนุก ได้รับความรู้อย่างเต็มที่ เนื่องจากนักเรียนเป็นผู้คิดริเริ่ม และทำโครงการนั้นด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ สุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ (2545) กล่าวว่า การสอนแบบโครงการเป็นการสอนที่มุ่งให้นักเรียนมีบทบาท มีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยปฏิบัติจริง คิดเอง ทำเองอย่างละเอียดรอบคอบ อย่างเป็นระบบ และตรงกับ จิราภรณ์ ศิริทวี (2544) ที่กล่าวว่า การสอนแบบโครงการเป็นการสอนให้นักเรียนรู้จักวิธีการทำวิจัยเล็ก ๆ นักเรียนลงมือปฏิบัติเพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะและสร้างผลผลิตที่มีคุณภาพ ระเบียบวิธีดำเนินการเป็นระเบียบ จุดประสงค์หลักของการสอนแบบโครงการต้องการกระตุ้นให้นักเรียนรู้จักสังเกต รู้จักตั้งคำถาม รู้จักตั้งสมมติฐาน รู้จักวิเสาะหาความรู้ด้วยตนเอง เพื่อตอบคำถามที่ตนอยากรู้ รู้จักสรุป และทำความเข้าใจกับสิ่งที่ค้นพบ โครงการนี้อาจจัดในเวลาเรียนหรือนอกเวลาเรียนก็ได้ ทั้งนี้เนื่องจากกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงการเป็นฐานทำให้นักเรียนมีความเข้าใจ และจดจำเนื้อหารายวิชาที่เรียนได้ง่ายขึ้น กิจกรรมการเรียนรู้มีการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันซึ่งทำให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับเพื่อน ๆ ในชั้นเรียน มีการลงมือปฏิบัติจริง การวางแผนการดำเนินงาน ซึ่งเป็นการฝึกฝนการคิดและการตัดสินใจของนักเรียน ทำให้นักเรียนมีความสุข สนุกสนาน และเกิดการเรียนรู้ที่มีความสุข รวมถึงการจัด

กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานนั้นยังช่วยให้นักเรียนเกิดการทำงานอย่างเป็นระบบ และมีขั้นตอนในการลงมือปฏิบัติอย่างรอบคอบ สามารถนำความรู้ที่ได้เรียนไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ จึงส่งผลให้นักเรียนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ โครงงานเป็นฐานอยู่ในระดับมาก

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ โครงงานเป็นฐาน ดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

5.3.1.1 ครูควรคำนึงถึงชิ้นงานของนักเรียนสำหรับการจัดการกับปัญหาอาจต้องใ้ งบประมาณสนับสนุนการเรียนค่อนข้างสูง ดังนั้นครูควรปรับเปลี่ยนรูปแบบชิ้นงานตามบริบทของ โรงเรียน

5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

5.3.2.1 การปฏิบัติกิจกรรมและสื่อการเรียนควรมีความหลากหลาย เพื่อกระตุ้น ความสนใจของนักเรียน ควรปรับให้เหมาะสมกับขั้นตอนการสอนที่ใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐาน เช่น การใช้สมาร์ทโฟนให้การเรียนการสอน หรือเปิดวิดีโอที่เกี่ยวข้องกับการนำเสนอผลงานของ นักเรียน

5.3.2.2 ในการทำงานกลุ่มครูควรพยายามกระตุ้นให้นักเรียนกล้าแสดงออก ร่วมกับการแสดงความคิดเห็น และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

5.3.2.3 ก่อนทำการวิจัย ครูควรอธิบายขั้นตอนการทำโครงงาน ทักษะกระบวนการ ทักษะการนำเสนอ ทักษะการเขียน เพื่อปรับพื้นฐานให้กับนักเรียนก่อนเรียน

5.3.2.4 ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐาน เป็นการจั ดกิจกรรมที่ต้องใช้เวลาค่อนข้างมาก ครูควรมีการยืดหยุ่นในเรื่องของเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้มีความเหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน เพราะนักเรียนแต่ละคนมีความสามารถใน การเรียนรู้ที่แตกต่างกัน

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2540) คู่มือการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานการศึกษาการบริหารระบบคุณภาพ.
กรุงเทพมหานคร: กรมวิชาการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2540). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กฤษฎา หัตถอร. (2559). ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่องสิ่งแวดล้อม ที่มีต่อ
ทักษะการแก้ปัญหาและทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
จังหวัดภูเก็ต. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). นนทบุรี: มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช.
- กฤษณา อุดมโกชน. (2557). ผลของการสอนแบบโครงงานที่มีผลต่อทักษะการแสวงหาความรู้
และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6.
(วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กำแพงเพชร : มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2546). การคิดเชิงวิเคราะห์. กรุงเทพมหานคร: นิยมวิทยา.
- ชัตติยา ยะโกะ. (2558). ผลของการเรียนการสอนโดยใช้โครงงานที่มีต่อความสามารถในการ
เขียนภาษาอังกฤษและความพึงพอใจในการเรียนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
โรงเรียนบ้านจะแลเกาะ จังหวัดนราธิวาส. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต).
นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- จิราภรณ์ ศิริทวี. (2542). โครงการทางเลือกใหม่ของการสร้างปัญญาชน. วารสารวิชาการ. 2(8),
35-37.
- จุฬารัตน์ สุตนนท์. (2558). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการคิดแก้ปัญหาและความ
พึงพอใจต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ เรื่องประวัติศาสตร์สมัยอยุธยา ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการจัดกิจกรรมแบบวัฏจักรการเรียนรู้กับแบบโครงงาน.
วารสารมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน, 2 (1), ฉบับมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์.
- เจษฎา จันทราภิชาดิ. (2559). ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานวิทยาศาสตร์ ที่มีต่อผล
สัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาวิทยาศาสตร์ และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบางนราวิทยา จังหวัดนราธิวาส. (วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต). นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- ชนาธิป พรกุล. 2544. แคมป์ : รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง.
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชลิตา ใจมณี. (2554). การสร้างแบบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). เชียงใหม่:
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชวลิต ชูกำแพง. (2551). การประเมินผลการเรียนรู้. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2537). การทดสอบประสิทธิภาพชุดการสอน. เอกสารการสอนชุดวิชา
เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา หน่วยที่ 1- 5. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมาธิราช.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2553). การจัดการเรียนรู้แนวใหม่. นนทบุรี: สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- ฐิตียา เนตรวงษ์. (2560). การบูรณาการเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ตามแนว
คิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเทคนิคการสอนแบบโครงงานคุณธรรมเพื่อ
พัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรม. วารสารวิชาการครุศาสตร์อุตสาหกรรม. 15(1), มกราคม-
เมษายน 2559.
- ณัฐฉาน นาสินพร้อม. (2560). การพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาโดยการจัดการเรียน
รู้แบบโครงงานเป็นฐานผ่านสื่อสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเชียงยืน
พิทยาคม. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ดุขฎิ โยเหลาและคณะ. (2557). การศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบ PBL ที่ได้จากโครงสร้างชุด
ความรู้เพื่อสร้างเสริมทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของเด็กและเยาวชน : จากประสบการณ์
ความสำเร็จของโรงเรียนไทย. กรุงเทพมหานคร: หจก. ทิพย์วิสุทธิ.
- นิรมล หมั่นเรียน. (2555). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยโครงงาน เรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจ
พอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
(วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ทิตินา แคมมณี. (2544). วิทยาการด้านการคิด. กรุงเทพมหานคร: เดอะมาสเตอร์กรุ๊ปแมนเนจเม้นท์.
- ทิตินา แคมมณี. (2555). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มี
ประสิทธิภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 16). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนฤทัย ดอนมอญ. (2558). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน เรื่อง จำนวน
และตัวเลขที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท).
อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.

บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1 (พิมพ์ครั้งที่ 5)*.

กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.

ปรเมศวร์ วงศ์ชาวม. (2559). การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาร่วมกับโครงการเป็นฐาน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. 10 (ฉบับพิเศษ) : 463

ประเวศ วะสี. (2534). “การศึกษาของชาติกับภูมิปัญญาท้องถิ่น” เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาทางวิชาการเนื่องในวโรกาส สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเจริญพระชนมายุครบ 36 พรรษา เรื่องภูมิปัญญาไทย. วันที่ 26-28 มิถุนายน 2543 ณ ห้องประชุมสารนิเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประสาธ อิศรปริตตา. (2541). *สารัตถะจิตวิทยาการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ปัญญา ชูช่วย. (2551). *ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). สงขลา : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

เผซิณู กิจระการ. (2544). การวิเคราะห์ประสิทธิภาพของสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (E1/E2). *วารสารวัดผลการศึกษา*, 7(3) : 49-50; กรกฎาคม.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2529). *การสร้างและพัฒนาแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์.

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2549). *โครงการวิทยาศาสตร์การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาการคิด*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เพ็ญศรี จันทร์ดวง. (2545). *วรรณลักษณะนิเวศวิทยา เล่ม 1*. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.พ.

ไพศาล วรคำ. (2552). *การวิจัยทางการศึกษา*. กทม: ประสานการพิมพ์.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2537). *ประมวลสาระชุดวิชาสัมมนาการประถมศึกษา หน่วยที่ 9-11*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

โรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย. (2560). *รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา*.

โรงเรียนเทศบาล 4 เชียงราย. (2551). *การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐานการเรียนรู้*. สืบค้นจาก <http://www.ms4lp.ac.th>. 24 ธันวาคม 2552.

ล้วน สายยศ. (2538). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 4)*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

- วรรณิการ์ วงศ์มยุรา. (2555). ผลของการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานที่เชื่อมโยงปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชางานบ้านและความสามารถในการทำโครงงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษิต). นครศรีธรรมราช. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- วัฒนาพร ระวัชบุษย์. (2542). แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: คอมพิวเตอร์กราฟฟิค.
- วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. (2545). นวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้. มหาสารคาม: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. (2553). นวัตกรรมตามแนวคิดแบบ Backward Design. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กาลสินธุ์ : ประสานการพิมพ์.
- วิโรจน์ ศรีโกศา และคณะ. (2544). การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานสู่การปฏิบัติการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสาร.
- ศุภสิริ โสมาเกต (2544). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างการเรียนรู้โดยโครงงานกับการเรียนรู้ตามคู่มือครู. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษิต). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ.
- สมชาย รัตน์ทองคำ. (2554). การวัดและประเมินผลทางการศึกษา. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 5 (1), 137-153.
- สมบัติ ราศี. (2550). การใช้โครงงานภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษิต). เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สามารถ จันทร์สุรย์. (2536). ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิภูมิปัญญา.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2534). ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมและการพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2548). สานฝัน...ด้วยการคิด. (พ.ศ. 2549-2552). กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.

- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2551). *บันทึก ส.ม.ศ.*
กรุงเทพมหานคร: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา.
(องค์การมหาชน).
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2551). *กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษา แห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559) ฉบับสรุป.* กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2541). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540-2544.* กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ. (2545). *การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*
กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญทัศน์.
- สุชา จันทน์เอม. (2541). *จิตวิทยาทั่วไป. (พิมพ์ครั้งที่ 11).* กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุวิทย์ มูลคำ และ อรทัย มูลคำ. (2547). *21 วิธีจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิด. (พิมพ์ครั้งที่ 4).*
กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์.
- สุวิทย์ มูลคำ และ อรทัย มูลคำ. (2549). *20 การเขียนแผนการจัดการเรียนการสอนและเขียนแผนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ.* กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.
- สุวิทย์ มูลคำ และ อรทัย มูลคำ. (2550). *กลยุทธ์การสอนคิดวิเคราะห์. (พิมพ์ครั้งที่ 4).*
กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์.
- เสน่ห์ จามริก. (2543). *สิทธิมนุษยชน : เส้นทางสู่สันติประชาธรรม* กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิโครงการตำรา. สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.
- เสถียน วิภักดิ์ (2553). *ความจำเป็นทำงานและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต).* ขอนแก่น. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุเชษฐ เวชพิทักษ์. (2534). *ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมและการพัฒนาชนบท.* กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- สุทธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์. (2543). *กะเทาะสนิมกริชและวิถีชาวใต้ตอนล่าง.* กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

- โสภา นามไว. (2552). ผลการสอนแบบโครงการที่มีต่อผลสัมฤทธิ์และเจตคติทางการเรียน
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
โรงเรียนบ้านน้ำทรัพย์ จังหวัดเพชรบุรี (ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). นนทบุรี.
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง. (2546). คู่มือปฏิบัติการเรียนการสอนยุคใหม่. กรุงเทพมหานคร:
เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- อรัญ ชูกระเตื้อง. (2557). เอกสารประกอบรายวิชาการวิจัยทางการศึกษา (Educational
Rrseach). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- เอกวิทย์ ณ ถลาง. (2544) ภาพรวมภูมิปัญญาไทย. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร:
อมรินทร์.
- Aziz, Nahida. (2006). "The Impact of the BACIP Physical Construction
Improvement Techniqueon Classroomlearning Environment,"
Masters Abstracts International. 44(02) :unpaged : Apail.
- Chalwell-Brewley, L. P. (2007). " An evaluation of the National Curriculum
Redesign Project: Eighth grade science curriculum pedagogical
strategies" (Doctoral dissertation, Capella University).
- Good, Carter V. (1973) *Dictionary of Education*. New York: Mc Graw-Hill Book
Company. Inc.
- Mergendoller, John R; et al. "Pervasive Management of Project-Based Learnig:
Teacher as Guides and Facilitators." Buck Institute for Education.
2006. (Online). Accessed 6 April 2015. from <http://www.bie.org>.
- Piaget J. (1994) *Cognitive Development in children: Piaget Development and
Leaning*, J. Res. In Sci Teaching, P.176-186.
- Shelly, D. F. (1995). *Tackling family member compensation*. American Printer,
215, p. 2.
- Thomus, John W.A. (2000) *Review of Research on Project-Based Learning*.
California : The Autodesk Foundatin. (Online). Accessed 6 April 2015.
from <http://www. bobpearlman.org>.

Tuncay, N.&Ekizoglu, N. (2010). *Bridging achievement gaps by “free” project based learning. Procedia Social and Behavioral Sciences*, 2(January), 2564-2669.

Tuncer, M. (2009). *The Effect of presenting the electronic circuits lesson on virtual environment according to the project based learning approach on the views of the student. Procedia Social and Behavioral Sciences*, 1(January), 2156-2163.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ก

ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐาน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐาน

รายวิชา สังคมศึกษา 4 รหัสวิชา ส 32102 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 2 ชั่วโมง
 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561
 เรื่อง ความหมาย ความสำคัญ และประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น
 ครูผู้สอน นางสาวกฤติยา นิพรัมย์ วันที่สอน.....เดือน.....พ.ศ.....

1. มาตรฐานการเรียนรู้ / ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชนชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก
 ความภาคภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

ตัวชี้วัด ข้อที่ 5 วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมความสร้างสรรค์ภูมิปัญญาไทย และวัฒนธรรม
 ไทย ซึ่งมีผลต่อสังคมไทยในยุคปัจจุบัน

2. สาระสำคัญ / ความคิดรวบยอด

ภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นรากฐานของความรู้หรือความรอบรู้ ความสามารถ
 ทักษะและเทคนิคการตัดสินใจ ผลงานของบุคคล อันเกิดจากการสะสมองค์ความรู้ทุกด้านที่
 ผ่านกระบวนการสืบทอด พัฒนาปรับปรุง และเลือกสรรมาแล้วเป็นอย่างดีสามารถแก้ไขปัญหา
 และพัฒนาวิถีชีวิตของคนไทยได้อย่างเหมาะสมกับยุคสมัย ควรอนุรักษ์และส่งเสริมให้คงอยู่กับ
 สังคมไทยสืบไป

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

- 1) นักเรียนอธิบายความหมาย ประเภท ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทยได้ (K)
- 2) นักเรียนสืบค้น รวบรวม ภูมิปัญญาท้องถิ่นในแต่ละประเภทได้ (K,P)
- 3) เห็นคุณค่าความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นไทย (A)

4. สาระการเรียนรู้

- ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ปฏิบัติโครงงานภูมิปัญญาท้องถิ่น

5. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

1. ความสามารถในการคิดวิเคราะห์
2. ความสามารถในการสื่อสาร (เขียนเค้าโครงโครงงาน)

3.ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

6. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. มีวินัย
2. ใฝ่เรียนรู้
3. มุ่งมั่นในการทำงาน

7. ภาระงาน / ชิ้นงาน

- 1) ใบงานที่ 1 เรื่อง ความหมายความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 2) ใบงานที่ 2 เรื่อง การวิเคราะห์โครงการงาน

8. การบูรณาการ

การงานอาชีพ ➡ สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นของโลกจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่นอินเทอร์เน็ต

9. กิจกรรมการเรียนรู้ (ใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐาน)

ชั่วโมงที่ 1

ขั้นที่ 1 ขั้นการคิดและเลือกหัวเรื่อง :

1. ครูให้นักเรียนดูภาพวิถีชีวิตของชาวบ้านสมัยก่อน และซักถามนักเรียนเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นที่นักเรียนเคยพบเห็นในชุมชน
2. ครูซักถามถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นชุมชนต่าง ๆ ในปัจจุบัน เพื่อโยงเข้าสู่บทเรียน และถามนักเรียนเกี่ยวกับความหมาย และความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทย จากนั้นครูอธิบายเกี่ยวกับประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทยที่มีผลต่อสังคมไทยในยุคปัจจุบัน
3. ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาและอภิปรายถึงความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตในปัจจุบัน โดยกระตุ้นประเด็นคำถามดังนี้
  - ในชุมชนของนักเรียนมีภูมิปัญญาท้องถิ่นประเภทใดบ้าง
  - นักเรียนคิดว่าการดำเนินชีวิตประจำวันมีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้อย่างไรบ้าง
  - ครูแสดงตัวอย่างภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นของจริง เช่นผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ หรือกะลามะพร้าวที่บรรพบุรุษได้นำมาทำเป็นสิ่งของเครื่องใช้ ได้แก่ ทัพพี กระบวยที่ทำจากกะลามะพร้าว กระจิบข้าว กระจาดที่ทำจากไม้ไผ่ เป็นต้น ครูและนักเรียนสนทนาร่วมกันถึงประเด็นดังต่อไปนี้
    - สิ่งของเครื่องใช้ที่นักเรียนเห็นอยู่นี้เกิดขึ้นได้เพราะอะไร
    - นักเรียนมีความสามารถที่จะทำสิ่งของเครื่องใช้เหล่านี้ได้ด้วยตนเองหรือไม่

- ใครในหมู่บ้านหรือท้องถิ่นที่นักเรียนอาศัยอยู่ สามารถจัดทำสิ่งของเครื่องใช้เหล่านี้ได้ เพราะอะไรจึงทำได้

4. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มย่อยกลุ่มละ 4-5 คน แล้วให้นักเรียนเลือกประธานและเลขานุการกลุ่ม เพื่อทำโครงการให้หัวข้อ “ภูมิปัญญาท้องถิ่น” โดยครูกำหนดกรอบให้นักเรียนศึกษาข้อมูลในชุมชน หรือแหล่งข้อมูลต่าง ๆ หลังจากนั้นครูอธิบายขั้นตอนในการทำโครงการขั้นตอนที่ 1 : การคิดและเลือกหัวเรื่อง (การกำหนดหัวข้อ)

5. ให้นักเรียนเข้ากลุ่มเพื่อร่วมกันระดมความคิดและเลือกประเด็นที่กลุ่มของตนเองสนใจ ครูซักถามนักเรียนเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านที่แต่ละกลุ่มสนใจศึกษาเป็นพิเศษ และให้นักเรียนศึกษาวิธีการทำโครงการจากใบความรู้ที่ 2 เรื่อง ระบุปัญหา/เรื่องที่จะทำโครงการเพื่อเสนอหัวข้อโครงการในชั่วโมงต่อไป

ชั่วโมงที่ 2

ขั้นที่ 2 ขั้นการวางแผนงาน :

ครูเกริ่นนำเรื่องความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน เพื่อเป็นการทบทวนความรู้เดิมและครูสุ่มนักเรียนในกลุ่มให้ออกมารายงานผลการค้นหาข้อมูลเบื้องต้นหน้าชั้นเรียน จากนั้นบอกแหล่งสืบค้นข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นที่กลุ่มของตนเองได้ไปหามา

1. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเสนอชื่อโครงการของตนเอง และบอกแนวทางในการหาข้อมูลเบื้องต้น จากนั้นครูให้คำแนะนำเพิ่มเติมแต่ละกลุ่มในการวางแผนการทำโครงการ รวมถึงการเขียนเค้าโครงของโครงการ เพื่อแสดงแนวคิดและขั้นตอนการดำเนินงาน ซึ่งประกอบด้วยหัวข้อดังต่อไปนี้ (ศึกษาจากใบความรู้ที่ 2 เรื่องขั้นตอนในการทำโครงการ)

- ชื่อโครงการ
- ชื่อผู้ทำโครงการ
- ชื่อที่ปรึกษาโครงการ
- หลักการและเหตุผลของโครงการ
- จุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์
- สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า
- วิธีดำเนินงานและขั้นตอนการดำเนินงาน
- แผนการปฏิบัติงาน
- ผลที่คาดว่าจะได้รับ
- เอกสารอ้างอิง

2. ครูอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับกิจกรรมที่ให้นักเรียนไปสำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนของแต่ละกลุ่ม ว่าภูมิปัญญาที่สืบค้นมาสำคัญอย่างไร สามารถนำมาใช้ในการดำเนินชีวิตของตนเอง ครอบครัว และชุมชนได้อย่างไรบ้าง พร้อมทั้งสาธิตการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้ นักเรียนได้ดูเป็นแนวทางในการวางแผนการดำเนินงาน

3. ครูมอบหมายงานให้นักเรียนได้ศึกษาการวางแผนงาน (การเขียนเค้าโครงของโครงการ) และให้แต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายการวางแผนงานในขั้นตอนต่าง ๆ ร่วมกันภายในกลุ่ม และนำเสนอครูในชั่วโมงถัดไป

10. สื่อและแหล่งเรียนรู้

- 10.1 รูปภาพภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน
- 10.2 ใบความรู้ที่ 1 เรื่องความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 10.3 ใบความรู้ที่ 2 เรื่องขั้นตอนการทำโครงการ
- 10.4 ใบงานที่ 1 เรื่อง ความหมายความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 10.5 ใบงานที่ 2 เรื่อง ระบุปัญหา/เรื่องที่จะทำโครงการ
- 10.6 หนังสือเรียนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ม.4-6
- 10.7 คู่มือการสอนประวัติศาสตร์ไทย ม.4-6
- 10.8 ห้องสมุดโรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย
- 10.9 อินเทอร์เน็ตและศูนย์วิทยบริการ

11. การวัดและประเมินผล

วิธีการวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์การประเมิน
1. ตรวจใบงานที่ 1	1. ใบความรู้ที่ 1	ร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์
1. ตรวจใบงานที่ 2	1. ใบความรู้ที่ 2	ร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์
2. แบบประเมินการนำเสนอผลงาน	1. แบบประเมินการนำเสนอผลงาน	ร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์
3. สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	1. แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	ร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์

12. กิจกรรมเสนอแนะ

.....

.....

.....

13. บันทึกผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

13.1 ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

.....

.....

.....

13.2 ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

14. แนวทางในการแก้ปัญหาและพัฒนา

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ลงชื่อ.....ผู้สอน

(นางสาวกฤติยา นิพรัมย์)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ตัวอย่างใบความรู้ที่ 1 เรื่องความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญา หรือ Wisdom หมายถึง ความรู้ ความสามารถ ความเชื่อ ที่นำมาไปสู่ การปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาของมนุษย์ หรือ ภูมิปัญญา คือ พินความรู้ของปวงชนในสังคมนั้น ๆ และปวงชนในสังคมยอมรับรู้ เชื่อถือ เข้าใจ ร่วมกัน เรียกว่า ภูมิปัญญา

ภูมิปัญญาไทย หมายถึง องค์ความรู้ ความสามารถและทักษะของคนไทยอันเกิดจาก การสั่งสมประสบการณ์ที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้ เลือกสรร ประยุกต์ พัฒนา และถ่ายทอดสืบ ต่อกันมา เพื่อใช้แก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตของคนไทยให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม และ เหมาะสมกับยุคสมัย ภูมิปัญญาไทยนี้มีลักษณะเป็นองค์รวม มีคุณค่าทางวัฒนธรรมเกิดขึ้นในวิถี ชีวิตไทย ซึ่งภูมิปัญญาท้องถิ่นอาจเป็นที่มาขององค์ความรู้ที่องงามขึ้นใหม่ที่จะช่วยในการ เรียนรู้ การแก้ปัญหา การจัดการและการปรับตัวในการดำเนินวิถีชีวิตของคนไทย ลักษณะองค์ รวมของภูมิปัญญามีความเด่นชัดในหลายด้านเช่น ด้านเกษตรกรรม ด้านอุตสาหกรรม และ หัตถกรรม ด้านการแพทย์แผนไทย ด้านการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ด้านกองทุนและ ธุรกิจชุมชน ด้านศิลปกรรม ด้านภาษาและวรรณกรรม ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี และด้านโภชนาการ วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญา

ภูมิปัญญา เป็นเรื่องที่สั่งสมกันมาตั้งแต่อดีตและเป็นเรื่องของการจัดการความสัมพันธ์ ระหว่างคนกับคน คนกับธรรมชาติ คนกับสิ่งเหนือธรรมชาติ โดยผ่านกระบวนการทางจารีต ประเพณี วิถีชีวิต การทำมาหากินและพิธีกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่าง ความสัมพันธ์เหล่านี้

ภูมิปัญญา หมายถึง ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ ในการศึกษาเล่าเรียน การที่ ขาวนา รู้จักวิธีทำนา การไถนา การเอาควายมาใช้ในการไถนา การรู้จักนวดข้าวโดยใช้ควาย รู้จักสานกระบุง ตระกร้า เอาไม้ไผ่มาทำเครื่องใช้ไม้สอยในชีวิตประจำวัน เรียกว่าภูมิปัญญา ทั้งสิ้น

ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ภูมิปัญญา หมายถึง พินความรู้ ความสามารถ นอกจากนี้ ยังมีคำที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาหลากหลาย เช่น ภูมิปัญญาไทย ภูมิ ปัญญาท้องถิ่น หรือภูมิปัญญาชาวบ้าน หรือภูมิปัญญาพื้นบ้าน ผู้ทรงคุณภูมิปัญญาไทย และ ปราชญ์ชาวบ้าน เป็นต้น

ภูมิปัญญาชาวบ้าน หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น (Folk Wisdom) ได้มีผู้ความหมายดังนี้ กระทรวงศึกษาธิการ (2539 : 2) หมายถึง ความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ในชีวิตของคนเราผ่านกระบวนการศึกษา สังเกตคิดวิเคราะห์จนเกิดปัญญาและตกผลึกมาเป็นองค์ความรู้ที่ประกอบกันขึ้นมาจากความรู้อะไรหลาย ๆ เรื่อง ความรู้ดังกล่าวไม่ได้แยกย่อยออกมาเป็นศาสตร์ เฉพาะสาขาวิชาต่าง ๆ อาจกล่าวได้ว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นจัดเป็นพื้นฐานขององค์ความรู้สมัยใหม่ที่จะช่วยในการเรียนรู้ การแก้ปัญหา การจัดการ และการปรับตัวในการดำเนินชีวิตของคนเรา ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นความรู้ที่มีอยู่ทั่วไปในสังคม ชุมชนและในการตัวของตัวเอง หากมีการสืบค้นหาเพื่อศึกษา และนำมาใช้ก็จะเป็นที่รู้จักกันเกิดการยอมรับ ถ่ายทอดและพัฒนาไปสู่คนรุ่นใหม่ตามยุคตามสมัยได้

ศักดิ์ชัย เกียรติจินา (2542 : 2) ได้ให้ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ องค์ความรู้ความสามารถของชุมชนที่สั่งสมสืบทอดกันมานาน เป็นความจริงแท้ของชุมชน เป็นศักยภาพที่จะใช้แก้ปัญหา จัดการปรับตน เรียนรู้ และถ่ายทอดสู่คนรุ่นใหม่ เพื่อให้ดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข เป็นแก่นของชุมชนที่จรรโลง ความเป็นชาติให้อยู่รอดจากทุกภัยพิบัติทั้งปวง

ภาพที่ ก.1 ภูมิปัญญาไทยผลิตภัณฑ์ในชุมชน

1.2 ความสำคัญของภูมิปัญญา

คุณค่าของภูมิปัญญาไทยสืบทอดมาอย่างต่อเนื่องจากบรรพบุรุษที่ได้สร้างความเป็นปึกแผ่นมั่นคงให้ชาติบ้านเมือง มีการดำรงชีวิตที่อยู่อย่างร่มเย็นเป็นสุข ทำให้คนในชาติเกิดความรัก และความภาคภูมิใจเพื่อสืบสานไปสู่อนาคต สรุปลักษณะสำคัญได้ดังนี้

1. สร้างชาติให้เป็นปึกแผ่นมั่นคง พระมหากษัตริย์ไทยทรงใช้ภูมิปัญญาในการสร้างชาติ
สร้างความเป็นปึกแผ่นของประเทศ

ภาพที่ ก.2 ลักษณะภูมิปัญญาไทยการผลิตสินค้าจากวัสดุธรรมชาติ

2. สร้างความภาคภูมิใจ และเกียรติภูมิศักดิ์ศรีของความเป็นไทย

ภาพที่ ก.3 ภูมิปัญญาไทยความเชื่อแบบโบราณ

ภาษาและวรรณกรรม พ่อขุนรามคำแหงคิดประดิษฐ์อักษรไทย สุนทรภู่เป็นนักปราชญ์ทางวรรณกรรมบุคคลหนึ่งที่ได้รับการยกย่องจากองค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (ยูเนสโก) เป็นกวีเอกของไทย

ภาพที่ ก.4 ภูมิปัญญาประเภทบุคคล (สุนทรภู่)

อาหารไทยเป็นอาหารที่ชาวต่างชาติชื่นชอบและรู้จักกันแพร่หลาย เช่น ต้มยำกุ้ง ต้มข่าไก่ เป็นต้น

ภาพที่ ก.5 อาหารไทย สี่ ภาค

สมุนไพรไทย เป็นที่รู้จักและยอมรับจากนานาประเทศ จนบางประเทศนำสมุนไพรไทยไปจดเป็นลิขสิทธิ์ของตนเอง

ภาพที่ ก.6 สมุนไพรไทย

3. การนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้กับวิถีชีวิตอย่างเหมาะสม ทำให้รู้จักพึ่งพาอาศัยกัน ให้อภัยกัน ความไม่ประมาท การเป็นผู้นำ

4. การนำธรรมชาติมาใช้ในการดำรงชีวิต เช่น อาหารไทย มักเป็นอาหาร รักษาพยาบาล ลดการนำเข้ายารักษาโรค เวชภัณฑ์จากสมุนไพรและเทคโนโลยีทางการแพทย์ จากต่างประเทศที่เกินความจำเป็นให้ลดน้อยลง ซึ่งผลดีดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อคนไทยใน ชุมชนหรือท้องถิ่นต่าง ๆ รู้จักประยุกต์ใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชนของตนเองมาใช้ให้ เกิดประโยชน์ในการรักษาดูแลสุขภาพรวมถึงการพึ่งพาภูมิปัญญาของแพทย์ที่ถ่ายทอดมาจาก บรรพบุรุษมาใช้ในการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดจะเป็น ทรัพยากรบุคคล หรือทรัพยากรความรู้ก็ได้มีปัญญาของแพทย์ที่ถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษมาใช้ ในการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดจะเป็นทรัพยากรบุคคล หรือ ทรัพยากรความรู้ก็ได้

1.3 ประเภทของภูมิปัญญาไทย

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้แบ่งประเภทของภูมิปัญญาไทยไว้ ดังนี้

1. ภูมิปัญญาด้านคติธรรม ความคิด ความเชื่อ หลักการที่เป็นพื้นฐานขององค์ความรู้ที่เกิด จากการสั่งถ่ายทอดกันมา
2. ภูมิปัญญาด้านศิลปวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีที่เป็นแบบแผนการดำเนิน ชีวิตที่ปฏิบัติสืบต่อกันมา
3. ภูมิปัญญาด้านการประกอบอาชีพในท้องถิ่น ที่ยึดหลักการพึ่งตนเองและได้รับการ พัฒนาให้เหมาะสมกับกาลสมัย

4. ภูมิปัญญาด้านแนวความคิด หลักปฏิบัติ และเทคโนโลยีสมัยใหม่ ที่ชาวบ้านนำมาดัดแปลงใช้ในชุมชนอย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและความเป็นอยู่

ภาพที่ ก.7 องค์ความรู้ที่สังคมถ่ายทอดกันมาแต่โบราณ

1.4 ลักษณะของภูมิปัญญาไทย

ลักษณะของภูมิปัญญาไทย มีดังนี้

1. ภูมิปัญญาไทย เป็นเรื่องใช้ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) ความเชื่อ (Belief) และพฤติกรรม (Behavior)
2. ภูมิปัญญาไทย แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคน คนกับธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และคนกับสิ่งเหนือธรรมชาติ
3. ภูมิปัญญาไทย เป็นองค์รวมหรือกิจกรรมทุกอย่างในวิถีชีวิตของสังคม
4. ภูมิปัญญาไทย เป็นเรื่องของการแก้ไขปัญหา การจัดการ การปรับตัว การเรียนรู้ เพื่อความอยู่รอดของบุคคล ชุมชน และสังคม
5. ภูมิปัญญา เป็นแกนหลัก หรือกระบวนทัศน์ในการมองชีวิต เป็นพื้นความรู้ในเรื่องต่าง ๆ
6. ภูมิปัญญาไทย มีลักษณะเฉพาะหรือมีเอกลักษณ์ในตัวเอง
7. ภูมิปัญญาไทย มีการเปลี่ยนแปลง เพื่อการปรับสมดุลในพัฒนาการทางสังคมตลอดเวลา
8. ภูมิปัญญา เป็นวัฒนธรรมพื้นฐานของมนุษย์
9. เน้นคนเป็นจริยธรรมมากกว่าวัตถุธรรม

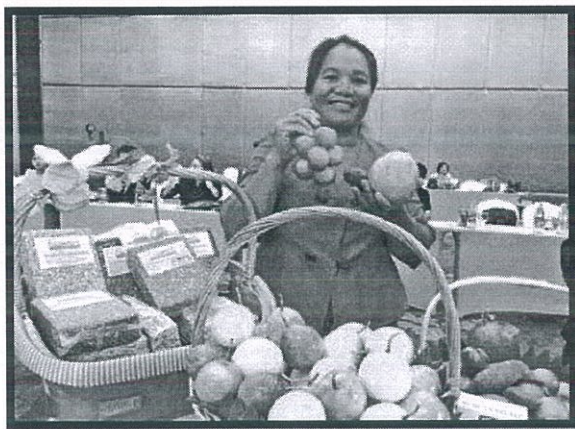
ภาพที่ ก.8 ภูมิปัญญาท้องถิ่นผลิตในชุมชน

1.5 คุณสมบัติของผู้ทรงภูมิปัญญาไทย

ผู้ทรงภูมิปัญญาไทย หมายถึง บุคคลที่เป็นเจ้าของภูมิปัญญาชาวบ้าน แล้วนำภูมิปัญญานั้นไปใช้ประโยชน์เพื่อดำรงชีวิตได้สำเร็จ มีผลงานดีเด่น ได้รับการยกย่องเป็นผู้เชี่ยวชาญ สามารถถ่ายทอดเชื่อมโยงภูมิปัญญาแต่ละสาขาให้แพร่หลาย

ปราชญ์ชาวบ้าน หมายถึง บุคคลที่เป็นเจ้าของภูมิปัญญาชาวบ้าน และนำภูมิปัญญาไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตจนประสบความสำเร็จ สามารถถ่ายทอดเชื่อมโยงคุณค่าของอดีตกับปัจจุบันได้เหมาะสม

ครูภูมิปัญญา หมายถึง บุคคลผู้ทรงภูมิปัญญาด้านหนึ่งด้านใด เป็นผู้สร้างสรรค์และสืบสานภูมิปัญญาดังกล่าวมาอย่างต่อเนื่อง จนเป็นที่ยอมรับของสังคมและชุมชน ทำหน้าที่ถ่ายทอดภูมิปัญญาแก่สาธารณชนด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย

ภาพที่ ก.9 ครูภูมิปัญญาไทย

1. เป็นคนดีมีคุณธรรม มีความรู้ความสามารถในวิชาชีพต่าง ๆ มีผลงานด้านการพัฒนาท้องถิ่นของตน และได้รับการยอมรับจากบุคคลทั่วไปอย่างกว้างขวาง ทั้งยังเป็นผู้ใช้หลักธรรมาภิบาลทางศาสนาของตนเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวในการดำรงวิถีชีวิตโดยตลอด
2. เป็นผู้คงแก่เรียน ขยันหมั่นเพียร และหมั่นศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ ผู้ทรงภูมิปัญญาจะเป็นผู้ที่หมั่นศึกษา แสวงหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอไม่หยุดนิ่ง เรียนรู้ทั้งในระบบและนอกระบบ เป็นผู้ลงมือทำโดยทดลองทำตามที่เรียน ได้ศึกษามา ทำงานประสบความสำเร็จ
3. เป็นผู้นำของท้องถิ่น ผู้ทรงภูมิปัญญาส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่สังคม ในแต่ละท้องถิ่นยอมรับให้เป็นผู้นำ ทั้งผู้นำที่ได้รับการแต่งตั้งจากทางราชการ และผู้นำตามธรรมชาติ ซึ่งสามารถเป็นผู้นำของท้องถิ่นและช่วยเหลือผู้อื่นได้เป็นอย่างดี
4. เป็นผู้ที่สนใจปัญหาของท้องถิ่น ผู้ทรงภูมิปัญญาล้วนเป็นผู้ที่สนใจปัญหาของท้องถิ่น เอาใจใส่ ศึกษาปัญหา หาทางแก้ไข และช่วยเหลือสมาชิกในชุมชนของตนและชุมชนใกล้เคียงอย่างไม่ย่อท้อ จนประสบความสำเร็จเป็นที่ยอมรับของสมาชิกและบุคคลทั่วไป และชุมชนท้องถิ่น คิดค้นนำสิ่งที่มีในท้องถิ่นมาใช้จนเกิดประโยชน์
5. เป็นผู้ขยันหมั่นเพียร ผู้ทรงภูมิปัญญาเป็นผู้ขยันหมั่นเพียร ลงมือทำงานและผลิตผลงานอยู่เสมอ ปรับปรุงและพัฒนาผลงานให้มีคุณภาพมากขึ้นอีกทั้งมุ่งทำงานของตนอย่างต่อเนื่อง จนพัฒนาผลงานเป็นขั้น OTOP และเพิ่มพูนค่าสินค้าได้
6. เป็นนักปกครองและประสานประโยชน์ของท้องถิ่น ผู้ทรงภูมิปัญญา นอกจากเป็นผู้ที่ประพฤติตนเป็นคนดี จนเป็นที่ยอมรับนับถือจากบุคคลทั่วไปแล้ว ผลงานที่ท่านทำยังถือว่ามีคุณค่า จึงเป็นผู้ที่มีทั้ง “ครองตน ครองคน และครองงาน” ทำให้คนในท้องถิ่น เกิดความรัก ความผูกพัน
7. มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้เป็นเลิศ เมื่อผู้ทรงภูมิปัญญามีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์เป็นเลิศ เป็นวิทยากร มีผลงานที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นและบุคคลทั่วไป ทั้งชาวบ้าน นักวิชาการ นักเรียน นิสิต/นักศึกษา โดยอาจเข้าไปศึกษาหาความรู้หรือเชิญท่านเหล่านั้นไปเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ได้
8. เป็นผู้มีความรอบรู้และเชี่ยวชาญจนได้รับการยกย่องว่าเป็นปราชญ์ ผู้ทรงภูมิปัญญา ครูภูมิปัญญา ต้องเป็นผู้มีความรอบรู้และเชี่ยวชาญ รวมทั้งสร้างสรรค์ผลงานพิเศษใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและมนุษยชาติอย่างต่อเนื่องอยู่เสมอ

1.6 สาขาภูมิปัญญาไทย

การกำหนดสาขาภูมิปัญญาไทยไว้อย่างหลากหลายขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่หน่วยงาน องค์กร และนักวิชาการแต่ละท่านนำมากำหนด ในภาพรวมภูมิปัญญาไทยสามารถแบ่งได้เป็น

10 สาขาดังนี้

1. สาขาเกษตรกรรม หมายถึง ความสามารถในการผสมผสานองค์ความรู้ ทักษะ และเทคนิคด้านการเกษตรกับเทคโนโลยี โดยการพัฒนามาบนพื้นฐานคุณค่าดั้งเดิมซึ่งคนสามารถพึ่งพตนเองในภาวะการณ์ต่าง ๆ ได้ เช่น การทำเกษตรแบบผสมผสาน วนเกษตร

ภาพที่ ก.10 สาขาการเกษตร

2. สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม หมายถึง การรู้จักประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการแปรรูปผลิตผลเพื่อชะลอการนำเข้าตลาด เพื่อแก้ปัญหาด้านการบริโภคอย่างปลอดภัย และเป็นธรรม อันเป็นกระบวนการที่ทำให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถพึ่งพตนเองทางเศรษฐกิจได้

ภาพที่ ก.11 สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม

3. สาขาการแพทย์แผนไทย หมายถึง ความสามารถในการจัดการป้องกันและรักษาสุขภาพของคนในชุมชน โดยเน้นให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองทางด้านสุขภาพและอนามัยได้

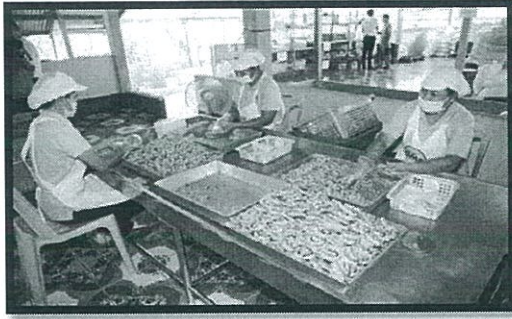
ภาพที่ ก.12 ภูมิปัญญาสาขาการแพทย์แผนไทย

4. สาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง ความสามารถในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งการอนุรักษ์ การพัฒนา และการใช้ประโยชน์จากคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

ภาพที่ ก.13 ภูมิปัญญาสาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

5. สาขากองทุนและธุรกิจชุมชน หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการด้านการสะสมและบริการกองทุนและธุรกิจชุมชน ทั้งที่เป็นเงินตราและโภคทรัพย์เพื่อส่งเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในชุมชน

ภาพที่ ก.14 ภูมิปัญญาสาขากองทุนและธุรกิจชุมชน

6. สาขาสวัสดิการ หมายถึง ความสามารถในการจัดสวัสดิการในการประกันคุณภาพชีวิตของคนให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

ภาพที่ ก.15 ภูมิปัญญาสาขาสวัสดิการ

7. สาขาศิลปกรรม หมายถึง ความสามารถในการผลิตผลงานทางด้านศิลปะสาขาต่าง ๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม วรรณกรรม ทัศนศิลป์ คีตศิลป์ ศิลปะมวยไทย เป็นต้น

ภาพที่ ก.16 ภูมิปัญญาสาขานาฏศิลป์

8. สาขาการจัดการองค์กร หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการดำเนินงานขององค์กรชุมชนต่าง ๆ ให้สามารถพัฒนา และบริหารองค์กรของตนเองได้ตามบทบาท และหน้าที่ขององค์กร เช่น การจัดการองค์กรของกลุ่มแม่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มประมงพื้นบ้าน เป็นต้น

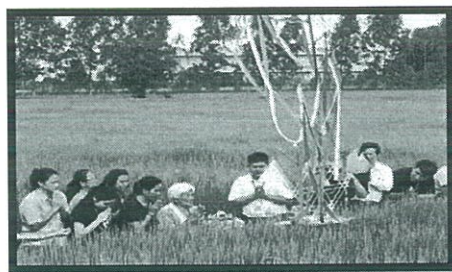
ภาพที่ ก.17 ภูมิปัญญาสาขาการจัดการองค์กร

9. สาขาภาษาและวรรณกรรม หมายถึง ความสามารถผลิตผลงานเกี่ยวกับด้านภาษา ทั้งภาษาถิ่น ภาษาโบราณ ภาษาไทยและการใช้ภาษา ตลอดทั้ง ด้านวรรณกรรมทุกประเภท เช่น การจัดทำสารานุกรมภาษาถิ่น การปริวรรต หนังสือโบราณ การฟื้นฟูการเรียนการสอน ภาษาถิ่นของท้องถิ่นต่าง ๆ เป็นต้น

ภาพที่ ก.18 ภูมิปัญญาสาขาวรรณกรรม

10. สาขาศาสนาและประเพณี หมายถึง ความสามารถประยุกต์และปรับใช้หลักธรรมคำสอนทางศาสนา ความเชื่อ และประเพณีดั้งเดิมที่มีคุณค่าให้เหมาะสมต่อการประพฤติปฏิบัติ ให้บังเกิดผลดีต่อบุคคลและสิ่งแวดล้อม

ภาพที่ ก.19 ภูมิปัญญาสาขาศาสนาและประเพณี

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. กรมวิชาการ. คู่มือการจัดกระบวนการเรียนรู้หน้าที่พลเมืองศีลธรรม
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย. กรุงเทพมหานคร : กรมวิชาการ, 2544.
- จารุวรรณ ธรรมวดี. ภูมิปัญญาท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : ข้าวฟ่าง, 2543.
- ปราณี ดันตยานุบุตร. ภูมิปัญญาไทย. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2550.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : นามมีบุ๊คส์
พับลิเคชั่น, 2546.
- ศักดิ์ชัย เกียรตินาคินทร์. ความสัมพันธ์ระหว่างคุณค่าศิลปกรรมกับการสร้างทัศนคติต่อตนเอง
และความผูกพันกับชุมชน. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- <http://e-learning.e-tech.ac.th/learninghtml/s1301/unit011.html>. 15 กันยายน 2560.
- <http://kanchanapisek.or.th/kp6/sub/book/book.php?book=23&chap=1&page=t23-1-infodetail03.html> 15 กันยายน 2560.
- <https://siamcultural.wordpress.com>. 15 กันยายน 2560.
- <https://sites.google.com/site/aujutaratsisungnone/neuxha/bth-thi-4-phumipayyathiy>

ตัวอย่างใบงานที่ 1

เรื่อง ความหมายความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น

คำชี้แจง : จงตอบคำถามต่อไปนี้ให้ได้ใจความที่สมบูรณ์ (10 คะแนน)

1. จงบอกความหมายของภูมิปัญญาไทย (3 คะแนน)

.....

.....

.....

.....

.....

2. ภูมิปัญญาไทยมีความสำคัญอย่างไร (4 คะแนน)

.....

.....

.....

.....

.....

3. จงบอกประเภทของภูมิปัญญา (3 คะแนน)

.....

.....

.....

.....

.....

ใบงานที่ 1

เรื่อง ความหมายความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น

คำชี้แจง : จงตอบคำถามต่อไปนี้ให้ได้ใจความที่สมบูรณ์ (10 คะแนน)

เฉลย

1. จงบอกความหมายของภูมิปัญญาไทย (3 คะแนน)

ภูมิปัญญาไทย หมายถึง ความรู้ ความสามารถ วิธีการ ผลงานที่คนไทยได้ศึกษา เก็บรวบรวมความรู้ และจัดเป็นองค์ความรู้ ปรับปรุง พัฒนา ถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง

2. ภูมิปัญญาไทยมีความสำคัญอย่างไร (4คะแนน)

1. ช่วยสร้างให้ชาติเป็นปึกแผ่นมั่นคง
2. สร้างความภาคภูมิใจและศักดิ์ศรีเกียรติภูมิแก่คนไทย
3. สามารถปรับประยุกต์หลักธรรมคำสอนทางศาสนาเข้ากับชีวิตได้อย่างเหมาะสม
4. สร้างความสมดุลระหว่างคนกับสังคมและธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน
5. ช่วยเปลี่ยนแปลงปรับปรุงวิถีชีวิตของคนไทยให้เหมาะสมได้ตามยุค

3. จงบอกประเภทของภูมิปัญญา (3 คะแนน)

1. ภูมิปัญญาด้านคติธรรม ความคิด ความเชื่อ
2. ภูมิปัญญาด้านศิลปวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี
3. ภูมิปัญญาด้านการประกอบอาชีพในท้องถิ่น
4. ภูมิปัญญาด้านแนวความคิด หลักปฏิบัติ และเทคโนโลยีสมัยใหม่

ใบความรู้ที่ 2 เรื่อง ขั้นตอนการทำโครงการ

โครงการ คือ การศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือหลาย ๆ สิ่งที่ยากู้คำตอบให้ลึกซึ้งหรือเรียนรู้เรื่องนั้น ๆ ให้มากขึ้น โดยใช้กระบวนการ วิธีการที่ศึกษาอย่างมีระบบ เป็นขั้นตอนมีการวางแผนในการศึกษาอย่างละเอียด

ขั้นที่ 1 การคิดและการเลือกหัวข้อโครงการ ผู้เรียนจะต้องคิด และเลือกหัวข้อโครงการด้วยตนเองว่าอยากจะศึกษาอะไร ทำไมจึงอยากศึกษา หัวเรื่องโครงการมักจะได้จากปัญหา คำถามหรือความรู้อย่างเห็นเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ของผู้เรียนเอง

ขั้นที่ 2 การวางแผนการทำโครงการ จะรวมถึงการเขียนเค้าโครงของโครงการ ซึ่งต้องมีการวางแผนไว้ล่วงหน้า เพื่อการดำเนินการเป็นไปอย่างรัดกุม ซึ่งควรประกอบด้วยหัวข้อดังต่อไปนี้

- ชื่อโครงการ ควรเป็นข้อความที่กะทัดรัด ชัดเจน สื่อความหมายได้ตรง
- ชื่อผู้ทำโครงการ
  - ชื่อที่ปรึกษาโครงการ
  - หลักการและเหตุผลของโครงการ
- จุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์
  - สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า
  - วิธีดำเนินงานและขั้นตอนการดำเนินงาน
  - แผนการปฏิบัติงาน
  - ผลที่คาดว่าจะได้รับ
  - เอกสารอ้างอิง

ขั้นที่ 3 การดำเนินงาน เมื่อที่ปรึกษาโครงการให้ความเห็นชอบเค้าโครงของโครงการแล้ว จึงเป็นขั้นลงมือปฏิบัติงานตามขั้นตอนที่ระบุไว้ ตลอดจนบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ว่าได้ทำอะไรไปบ้าง ได้ผลอย่างไร มีปัญหาและข้อคิดเห็นอย่างไร

ขั้นที่ 4 การเขียนรายงาน การเขียนรายงานเกี่ยวกับโครงการ เป็นวิธีสื่อความหมายวิธีหนึ่งที่ทำให้ผู้อื่นได้เข้าใจถึงแนวคิด วิธีการดำเนินงาน ผลที่ได้ ตลอดจนข้อสรุปและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับโครงการนั้น การเขียนโครงการควรใช้ภาษาที่อ่านแล้วเข้าใจง่าย ชัดเจนและครอบคลุม

ขั้นที่ 5 การนำเสนอผลงาน เป็นขั้นตอนสุดท้ายของการทำโครงการและเข้าใจถึงผลงานนั้น การนำเสนออาจจะทำได้หลายรูปแบบขึ้นอยู่กับความเหมาะสมต่อประเภทของโครงการ เนื้อหา เวลา เช่น การเขียนรายงาน สถานการณ์จำลอง การจัดนิทรรศการ เป็นต้น

เกณฑ์การประเมินการร่วมอภิปราย

ประเด็นที่ประเมิน	ระดับคะแนน		
	ระดับ 2	ระดับ 1.5	ระดับ 1
1. การแสดงความคิดเห็น	แสดงความคิดเห็นในสิ่งใดสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเรื่องใดเรื่องหนึ่งได้ครบทุกประเด็นอย่างถูกต้อง	แสดงความคิดเห็นในสิ่งใดสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเรื่องใดเรื่องหนึ่งได้ แต่ไม่ครบทุกประเด็น	แสดงความคิดเห็นในสิ่งใดสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเรื่องใดเรื่องหนึ่งได้บ้างหรือไม่ค่อยได้เลย
2. การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นด้วยความเต็มใจ	ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นในบางประเด็น	ไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่มเลย
3. ตรงประเด็น	มีการให้ข้อมูลและร่วมอภิปรายได้อย่างถูกต้องครบถ้วนตรงทุกประเด็น	มีการให้ข้อมูลและร่วมอภิปรายได้ถูกต้อง แต่ไม่ครบถ้วนทุกประเด็น	ให้ข้อมูลหรือร่วมอภิปรายได้บ้าง บางประเด็น แต่ไม่ถูกต้อง
4. ความสมเหตุสมผล	มีความสมเหตุสมผลไรการให้ข้อมูลอย่างเหมาะสม	มีความสมเหตุสมผลไรการให้ข้อมูลได้แต่ไม่เหมาะสมเท่าที่ควร	ความสมเหตุสมผลในการให้ข้อมูลบางอย่างไม่เหมาะสม ต้องปรับปรุง
5. ความมั่นใจในการแสดงออก	มีความมั่นใจในการแสดงออก ทั้งสีหน้าและท่าทาง การพูด น้ำเสียงที่ชัดเจน	มีความมั่นใจในการแสดงออก การพูด น้ำเสียงที่ชัดเจน แต่ไม่กล้าสบตาผู้อื่น	ความมั่นใจในการแสดงออกน้อย ท่าทางการพูดน้ำเสียงไม่ชัดเจน

แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

กลุ่ม(ชื่อโครงการ) .....

สมาชิกในกลุ่ม 1. ....

2. ....

3. ....

4. ....

5. ....

คำชี้แจง : ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

พฤติกรรมที่สังเกต	คะแนน		
	2	1.5	1
1. มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น			
2. มีความกระตือรือร้นในการทำงาน			
3. รับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย			
4. มีขั้นตอนในการทำงานอย่างเป็นระบบ			
5. ใช้เวลาในการทำงานอย่างเหมาะสม			
รวม			

เกณฑ์การให้คะแนน

พฤติกรรมที่ทำเป็นประจำให้ 2 คะแนน

พฤติกรรมที่ทำเป็นบางครั้งให้ 1.5 คะแนน

พฤติกรรมที่ทำน้อยครั้งให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนน

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
8-10	ดี
5-7	ปานกลาง
1-5	ปรับปรุง

ใบงานที่ 2 เรื่อง ระบุปัญหา / เรื่องที่จะทำโครงการ

ชื่อ-สกุล ..... ชั้น ม.5 / ..... เลขที่ .....

คำชี้แจง ให้นักเรียนระบุปัญหา / เรื่องที่จะทำโครงการ (10 คะแนน)

1. ชื่อโครงการ(ที่คิด)

---

2. ชื่อผู้ทำโครงการ

---

3. จุดประสงค์ของโครงการ

---

4. ที่มาและความสำคัญ (ระบุปัญหา)

---

5. เหตุผล- ประโยชน์ที่สนใจเลือกทำโครงการครั้งนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

6. สมมติฐาน-ตัวแปรที่ต้องการศึกษา

เกณฑ์การประเมิน การให้คะแนน
เรื่อง ระบุปัญหา / เรื่องที่จะทำโครงการ

ประเด็นที่ประเมิน	ระดับคะแนน		
	2 (ดี)	1.5 (พอใช้)	1 (ปรับปรุง)
1. การเขียนชื่อโครงการ	เขียนชื่อโครงการได้ครบทุกประเด็นอย่างถูกต้อง	เขียนชื่อโครงการได้แต่ไม่ครบทุกประเด็น	เขียนชื่อโครงการได้เมื่อได้รับคำแนะนำจากผู้อื่น
2. การเขียนชื่อผู้ทำโครงการ	เขียนชื่อผู้ทำโครงการได้ครบทุกอย่างและถูกต้อง (ลำดับชื่อ-ชั้น-เลขที่ก่อนหลัง)	เขียนชื่อผู้ทำโครงการได้ครบทุกอย่าง แต่ยังไม่ถูกต้อง (ลำดับชื่อ-ชั้น-เลขที่ก่อนหลัง)	เขียนชื่อผู้จัดทำโครงการได้ เมื่อได้รับคำแนะนำจากผู้อื่น
3. จุดประสงค์ของโครงการ	มีความสมเหตุสมผลในการให้ข้อมูลได้อย่างเหมาะสม	มีความสมเหตุสมผลในการให้ข้อมูลได้แต่ไม่เหมาะสมเท่าที่ควร	ความสมเหตุสมผลในการให้ข้อมูล บางอย่างไม่เหมาะสมต้องปรับปรุง
4. ที่มาและความสำคัญของโครงการ	มีความสมเหตุสมผลในการให้ข้อมูลได้อย่างเหมาะสม	มีความสมเหตุสมผลในการให้ข้อมูลได้แต่ไม่เหมาะสมเท่าที่ควร	ความสมเหตุสมผลในการให้ข้อมูล บางอย่างไม่เหมาะสมต้องปรับปรุง
5. เหตุผล-ประโยชน์ที่สนใจเลือกจะทำโครงการชิ้นนี้	มีความสมเหตุสมผลในการให้ข้อมูลได้อย่างเหมาะสม	มีความสมเหตุสมผลในการให้ข้อมูลได้แต่ไม่เหมาะสมเท่าที่ควร	ความสมเหตุสมผลในการให้ข้อมูล บางอย่างไม่เหมาะสมต้องปรับปรุง
6. สมมติฐาน-ตัวแปรที่ต้องการศึกษา	มีความสมเหตุสมผลในการให้ข้อมูลได้อย่างเหมาะสม	มีความสมเหตุสมผลในการให้ข้อมูลได้แต่ไม่เหมาะสมเท่าที่ควร	ความสมเหตุสมผลในการให้ข้อมูล บางอย่างไม่เหมาะสมต้องปรับปรุง

ภาคผนวก ข

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา 4 (ประวัติศาสตร์ไทย)

เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

คำชี้แจง

1. ข้อสอบวิชาสังคมศึกษา 4 รหัสวิชา ส 32102 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
2. แบบทดสอบฉบับนี้เป็นแบบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก มีทั้งหมด 30 ข้อ (30 คะแนน)
3. ให้นักเรียนกาเครื่องหมาย x ทับหน้าข้อที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียวลงในกระดาษคำตอบ
4. ห้ามนักเรียนทำเครื่องหมาย หรือเขียนสิ่งใด ๆ ลงในแบบทดสอบ

คำชี้แจง : ให้นักเรียนกาเครื่องหมาย x ทับหน้าข้อที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียวลงในกระดาษคำตอบ

1. ข้อใดหมายถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น

- ก. ผลงานของไทยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิต
- ข. เอกลักษณะเฉพาะและพื้นฐานการใช้ชีวิตของคนไทย
- ค. เอกลักษณะที่ถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง
- ง. วิธีการและผลงานของคนไทยที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต

2. ข้อใด กล่าวไม่ถูกต้อง เกี่ยวกับลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น

- ก. มีลักษณะเป็นทั้งความรู้ ทักษะ ความเชื่อ และพฤติกรรม
- ข. แสดงถึงลักษณะที่สำคัญของประวัติบุคคลสำคัญต่าง ๆ
- ค. เป็นพื้นฐานสำคัญในการมองชีวิต เป็นพื้นฐานความรู้เรื่องต่าง ๆ
- ง. มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อปรับสมดุลในการพัฒนาการทางสังคม

3. ความรู้ที่คนพื้นเมืองใช้ในการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนตนเองโดยการสืบทอดกันมาจากอดีตสู่ปัจจุบันคือข้อใด

- ก. ภูมิปัญญาชาติ   ข. ภูมิปัญญาสากล   ค. ภูมิปัญญาท้องถิ่น   ง. ภูมิปัญญาผสม

4. ข้อใด ไม่ใช่ ลักษณะเด่นของภูมิปัญญาท้องถิ่นสาขาศาสนาและประเพณี

- ก. ด้านการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ   ข. ด้านโหราศาสตร์หรือด้านหมอดู
- ค. ด้านความเชื่อในเรื่องต่าง ๆ   ง. ด้านการแต่งวรรณกรรมพื้นบ้าน

5. ภาษาไทยจัดเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นสาขาใด

- ก. ศาสนาและประเพณี   ข. ศิลปกรรม   ค. ภาษาและวรรณคดี   ง. การจัดการองค์กร

6. การละเล่นพื้นบ้าน หมอลำ ลิเก เพลงกันตรึม จัดเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นสาขาใด

- ก. สาขาภาษาและวรรณกรรม   ข. สาขาศิลปกรรม
ค. สาขาศาสนาและประเพณี   ง. สาขาหัตถกรรม

7. “ภูมิปัญญาท้องถิ่นก็เปรียบเสมือนน้ำที่อยู่ในหนอง ถ้าปล่อยทิ้งไว้โดยไม่มีการไหลเวียนน้ำนั้นก็เน่าเสีย แต่ถ้าหากมีน้ำใหม่ไหลเข้ามาเปลี่ยนน้ำเก่าก็จะเกิดการเคลื่อนไหวไหลเวียนไปในที่ต่าง ๆ ผู้คนก็จะได้ใช้น้ำนั้นตั้งแต่ต้นสายยันปลายสาย” จากข้อความดังกล่าว ความหมายตรงกับข้อใดมากที่สุด

- ก. ภูมิปัญญาท้องถิ่นถ้าไม่มีคนอนุรักษ์ก็จะสูญหายไปในอนาคต
ข. ภูมิปัญญาท้องถิ่นควรมีการปรับปรุงพัฒนาให้มีความทันสมัยเป็นสากลมากขึ้น
ค. ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกิดจากการปรับตัวกับสภาพต่าง ๆ เปรียบเสมือนน้ำใหม่ไหลเข้ามาเปลี่ยนน้ำเก่า
ง. ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ทำให้คนรุ่นหลังได้ใช้แก้ปัญหาการดำเนินวิถีชีวิตในท้องถิ่นอย่างสมสมัย

8. ข้อใดคือลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่นภาคเหนือ

- ก. ภูมิปัญญามีลักษณะเป็นพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องในเรื่องการนับถือผีตั้งแต่เดิม
ข. วัฒนธรรมภาคเหนือ หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “กลุ่มวัฒนธรรมล้านนา”
ค. มีวัฒนธรรมที่เก่าแก่และเอกลักษณ์เฉพาะตัว
ง. ถูกทุกข้อ

9. ประเพณีปอยส่างลอง เป็นประเพณีที่นิยมเล่นกันในจังหวัดใด

- ก. ตาก   ข. เชียงใหม่   ค. เชียงราย   ง. แม่ฮ่องสอน

10. เพราะเหตุใดการประกอบพิธีกรรมของภาคเหนือมีความเชื่อในเรื่องของผีป่า

- ก. เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ โดยพึ่งพาธรรมชาติมาใช้ประโยชน์เพื่อการยังชีพ
ข. เพื่อรักษาสัตว์ในป่า
ค. เพื่อให้ฝนตกตามฤดูกาล
ง. เพื่อให้คนส่วนใหญ่อนุรักษ์ป่ามากขึ้น

11. เพราะเหตุใด อาหารภาคเหนือจึงไม่นิยมใส่น้ำตาล

- ก. เพราะอาหารของภาคเหนือส่วนใหญ่มีรสเผ็ดร้อน
ข. เพราะส่วนผสมที่นำมาทำอาหาร จะได้มาจากผัก และน้ำมันของสัตว์
ค. เพราะอาหารภาคเหนือมีการผสมผสานจากหลายกลุ่มชน
ง. เพราะต้องการให้รับประทานอาหารได้ทุกวัย

12. ข้อใดคือลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่นภาคกลาง

- ก. การสร้างบ้านทรงไทย   ข. การละเล่นพื้นบ้านแบบลำตัด
ค. ประเพณีวิ่งควาย   ง. ถูกทุกข้อ

13. เอกลักษณะอย่างหนึ่งของบ้านเรือนไทยในภาคกลาง มีชานบ้านซึ่งเป็นที่โล่งกลางบ้านมีประโยชน์อย่างไร

- ก. เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของคนในครอบครัว และต้อนรับแขก
ข. เป็นที่สำหรับทำอาหารและจัดงานเลี้ยง
ค. เป็นที่สำหรับเก็บสมบัติในบ้าน
ง. เป็นที่สำหรับเลี้ยงเด็กแรกเกิด

14. “ประเพณีรับบัว” จัดขึ้นที่จังหวัดใด

- ก. จังหวัดสมุทรสาคร   ข. จังหวัดสมุทรสงคราม
ค. จังหวัดปทุมธานี   ง. จังหวัดสมุทรปราการ

15. ลักษณะภูมิปัญญาท้องถิ่นของภาคอีสานมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ยึดมั่นในจารีตประเพณีของท้องถิ่นคืออะไร

- ก. ฮีตสิบสอง คองสิบสี่   ข. ค่านิยม 12 ประการ
ค. บุญกฐิน   ง. บุญข้าวสาก

16. ชาวอีสานมีทัศนคติในการใช้ชีวิตว่า “อยู่เป็น หมูดีกว่าอยู่โดดเดี่ยว” หมายถึงข้อใดมากที่สุด

- ก. เพราะกลัวการอยู่คนเดียว   ข. การพึ่งพากันเองน่าจะเป็นทางออกที่ดีที่สุด
ค. ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ   ง. ถูกทุกข้อ

17. ผ้าไหมแพรวา เป็นศิลปหัตถกรรมที่มีชื่อเสียง มีต้นกำเนิดจากจังหวัดใด

- ก. ขอนแก่น   ข. กาฬสินธุ์   ค. มหาสารคาม   ง. บุรีรัมย์

18. เพราะเหตุใดคนอีสานจึงมีความเชื่อเกี่ยวกับการบูชาเทวดาที่เรียกว่า “พญาแถน”

- ก. เชื่อกันว่าเป็นเจ้าแห่งน้ำฟ้าสายฝน สามารถลบันดาลให้ฝนตกได้
ข. เพราะสามารถทำให้คนอีสานมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น
ค. เชื่อว่าพญาแถนสามารถนำโชคกลับมาให้ตนเอง
ง. เชื่อว่าจะไม่เกิดโรคภัยไข้เจ็บแก่คนอีสาน

19. ข้อใดคือลักษณะสภาพทั่วไปของภาคใต้

- ก. ผู้คนในภาคใต้ประกอบด้วยหลายชาติพันธุ์ ได้แก่ คนมาเลย์ คนจีน และคนไทยสยาม
- ข. มีผู้คนหลายชาติ หลายภาษา เดินทางมาทั้งทางบกและทางทะเล
- ค. มีการตั้งถิ่นฐานทำมาหากินหลายลักษณะ ทั้งบริเวณชายทะเล ที่ราบระหว่างชายทะเล และตามสายน้ำน้อยใหญ่
- ง. ถูกทุกข้อ

20. “มโนราห์” หรือภาคใต้เรียกว่า “โนรา” สันนิษฐานว่าได้รับอิทธิพลการร่ายรำจากที่ใด

- ก. ศรีลังกา
- ข. มาเลเซีย
- ค. อินเดีย
- ง. อินโดเนเซีย

21. การรำโนราห์มีวัตถุประสงค์เพื่อบูชาอะไร

- ก. บูชาพระอิศวร พระพรหม พระนารายณ์
- ข. บูชาพระพิฆเนศ
- ค. บูชาเศียรเก้ายศเศียร
- ง. บูชาเจ้าเมือง

22. ข้อใดกล่าวผิดเกี่ยวกับ “ผักเหมาะ” ซึ่งเป็น พิษพื้นบ้านในท้องถิ่นของภาคใต้

- ก. สะตอ
- ข. ลูกเหมียง
- ค. ยอดกระถิน
- ง. พักแมว

23. จงเรียงลำดับขั้นตอนการทำบุญสารทเดือน ลีปให้ถูกต้อง

1. ร่วมชิงเปรต
  2. เตรียมสำหรับข้าวปลาอาหารคาวหวานไปวัด
  3. นำขนม ข้าวปลาอาหารคาวหวานไปตั้งที่ศาลาตั้งเปรต
  4. ประชาชนในละแวกบ้านใกล้เคียงร่วมกันนำขนมเดือนลีปมาจัดสำหรับ
  5. ร่วมพิธีทำบุญที่ศาลาการเปรียญ
- ก. 4 2 5 3 1
  - ข. 4 2 3 5 1
  - ค. 1 2 3 4 5
  - ง. 1 2 5 3 4

24. ปัญหาสำคัญที่สุดของการแสดงหนังตะลุงในปัจจุบันคืออะไร

- ก. ขาดลูกคู่
- ข. วัฒนธรรมต่างชาติกลืนกลายวัฒนธรรมพื้นบ้าน
- ค. ใช้เวลา งบประมาณมากในการจัดการแสดง
- ง. คนรุ่นใหม่ไม่ให้ความสำคัญ และไม่นิยมชมการแสดง

25. การอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นควรทำอย่างไรก่อนเป็นอันดับแรก

- ก. ศึกษาแหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่นในแต่ละท้องถิ่น
- ข. สนับสนุนครุภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ค. สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ง. รณรงค์การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน

26. ทำไมภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงค่อย ๆ สูญหายไป

- ก. อนุชนรุ่นเก่าหวงวิชามาก
- ข. อนุชนรุ่นหลังมีการศึกษาสูง
- ค. อนุชนใช้เทคโนโลยีก้าวหน้า
- ง. อนุชนไม่เห็นความสำคัญและประโยชน์

27. นักเรียนจะช่วยอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้อย่างไร

- ก. สะสมภาพภูมิปัญญาท้องถิ่นในที่ต่าง ๆ
- ข. เป็นรูปแบบภูมิปัญญาท้องถิ่นในเป็นสากลมากขึ้น
- ค. เข้าร่วมประเพณีของท้องถิ่น
- ง. รับผิดชอบธรรมทุกอย่างของต่างชาติ

27. การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นข้อใด เป็นการผสมผสานความรู้เก่าและความรู้ใหม่เข้าด้วยกัน

- ก. การใช้ยาสมุนไพรในโรงพยาบาลประสานกับการรักษาสมัยใหม่
- ข. การประยุกต์ประเพณีทำบุญข้าวเปลือกที่วัด มาอาหารให้แก่คนในชุมชน
- ค. การทำพิธีบวงสรวงต้นไม้ เพื่อให้เกิดการค้าขายไม้เศรษฐกิจ
- ง. การประยุกต์นำผ้าไหมไทยไปทำเป็นกระเป๋า

28. บุคคลในข้อใดมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทยได้อย่างเหมาะสมที่สุด

- ก. นิดา ใส่ชุดผ้าไหมเข้าวัดเป็นประจำ
- ข. ธาดา ใช้ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากสมุนไพรในชุมชน และให้ความรู้แก่ประชาชนทั่วไป
- ค. นินุต ส่งเสริมการใช้ภาษาท้องถิ่นของคนในชุมชน
- ง. จรรยา ร้องเพลงลำตัดทุกเช้า

29. ในฐานะคนไทยเราจะช่วยกันอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เป็นมรดกของชาติอย่างไร

- ก. จัดตั้งศูนย์ภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ข. จัดตั้งกองทุนส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ค. จัดการด้านการคุ้มครองลิขสิทธิ์
- ง. ถูกทุกข้อ

30. การค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทย มีความสำคัญหรือไม่ เพราะเหตุใด
- ก. สำคัญ เพราะเป็นการรวบรวมข้อมูลด้านต่าง ๆ ในท้องถิ่นของจังหวัดนั้น ให้รู้ความเป็นมาในอดีต
  - ข. สำคัญ เพราะการวิจัยเป็นการศึกษาเพื่อค้นพบ สิ่งใหม่ๆ ที่จะนำมาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้น
  - ค. ไม่สำคัญ เพราะการวิจัยเป็นแค่การศึกษาค้นคว้า ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ในการอนุรักษ์
  - ง. ไม่สำคัญ เพราะการวิจัยค้นคว้าเฉพาะเรื่องที่ต้องการศึกษาสภาพการณ์ในปัจจุบัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

เฉลยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาประวัติศาสตร์ไทย
เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ข้อที่	เฉลย	ข้อที่	เฉลย
1	ง	16	ง
2	ข	17	ข
3	ค	18	ก
4	ง	19	ง
5	ค	20	ค
6	ข	21	ก
7	ก	22	ง
8	ง	23	ข
9	ง	24	ง
10	ก	25	ค
11	ข	26	ง
12	ง	27	ค
13	ก	28	ก
14	ง	29	ข
15	ก	30	ก

แบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

คำชี้แจง

1. ข้อสอบชุดนี้เป็นแบบทดสอบปรนัย ซึ่งประกอบด้วยคำถามที่เป็นสถานการณ์ที่ใช้ทักษะในการคิดวิเคราะห์ตามหลักการของบลูม ทั้งหมด 3 หลักการ ได้แก่ ความสำคัญ ความสัมพันธ์ และหลักการ

2. แบบทดสอบฉบับนี้เป็นแบบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก มีทั้งหมด 20 ข้อ (20 คะแนน)
3. ให้นักเรียนกาเครื่องหมาย x ทับหน้าข้อที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียวลงในกระดาษคำตอบ
4. ห้ามนักเรียนทำเครื่องหมาย หรือเขียนสิ่งใด ๆ ลงในแบบทดสอบ

คำชี้แจง : ให้นักเรียนกาเครื่องหมาย x ทับหน้าข้อที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียวลงในกระดาษคำตอบ

1. ข้อใดมิใช่ลักษณะของภูมิปัญญาไทย (ความสำคัญ)

- ก. มีลักษณะเป็นทั้งความรู้ ทักษะ ความเชื่อ และพฤติกรรม
- ข. แสดงถึงลักษณะที่สำคัญของประวัติของบุคคลสำคัญต่าง ๆ
- ค. เป็นพื้นฐานสำคัญในการมองชีวิต เป็นพื้นฐานความรู้เรื่องต่าง ๆ
- ง. มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อการปรับสมดุลในการพัฒนาการทางสังคม

2. ภูมิปัญญาไทยในข้อใดแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างทางด้านภูมิศาสตร์ของประเทศไทย (ความสำคัญ)

- ก. ภาคเหนือนิยมปลูกเรือนวางตัวเรือนขวางตะวัน หันด้านกว้างเป็นจั่วในแนวเหนือใต้ เพื่อให้บ้านได้รับแสงแดดเพื่อความอบอุ่น
- ข. ภาคอีสานห้ามลมหรือปลูกเรือนทับบ่อน้ำที่ขุดไว้เช่นใช้ร่วมกัน
- ค. ผู้หญิงภาคใต้นิยมใส่ผ้าคลุมศีรษะ ใส่เสื้อผ้ามัดสลิ้น หรือลูกไม้ด้วยวาวแบบมลายูนุ่งซิ่นปาเต๊ะ ซิ่นทอแบบมาลาญ
- ง. การแพทย์พื้นบ้านภาคอีสานติดต่อกับผีแถนโดยผ่านทางพิธีกรรมลำผีฟ้า

สถานการณ์ที่ 1 ตอบคำถามข้อที่ 3-5

หากพูดถึง “ปลาร้า” หลายคนย่อมคิดถึงอาหารพื้นบ้านของชาวไทยอีสาน ปลาร้าถือเป็นวัตถุดิบหลักในการปรุงอาหารหลายชนิด กลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีการกิน จนได้ชื่อว่าเป็นหนึ่งในวิถึญญาณ 5 แห่งความเป็นอีสาน ซึ่งประกอบไปด้วย ข้าวเหนียว ลาบ ส้มตำ หมอลำ และปลาร้า วัฒนธรรมการถนอมอาหารที่เรียกว่าปลาร้าหรือปลาแดกนี้พบได้ทั่วไปในท้องถิ่นภาคอีสานของไทย ลาว จนถึงบางส่วนของเวียดนาม โดยมีหลักฐานทางโบราณคดีว่าปลาร้าเป็นอาหารในวัฒนธรรมอีสานมากกว่า 6,000 ปีแล้ว โดยปลาร้าถือเป็นความมั่นคงในการดำรงชีวิตของชาวอีสาน เพราะเป็นการถนอมอาหารที่ทำให้ชาวอีสานเก็บปลาไว้กินได้ตลอดทั้งปี

-ปลาร้าข้าวคั่ว ได้จากปลาหมักเกลือที่ใส่ข้าวคั่ว ปลาร้าที่ได้จะมีลักษณะแฉะ เนื้ออ่อนนุ่ม สีเหลืองเข้มและมีกลิ่นหอม ปลาสดที่นิยมใช้ทำปลาร้าประเภทนี้คือ ปลากระตี่ ปลาสลิด ปลาหมอเทศ ปลาดุก โดยใช้ปลาขนาดกลางและขนาดใหญ่

-ปลาร้ารำ ได้จากปลาหมักเกลือใส่รำหรือรำผสมข้าวคั่ว มีลักษณะเป็นสีคล้ำ ปลายังมีลักษณะเป็นตัว เนื้อไม่นิ่มมาก มีกลิ่นรุนแรงกว่าปลาร้าข้าวคั่ว ปลาที่ใช้ทำส่วนมากเป็นปลาขนาดเล็ก เช่น ปลาสวาย ปลาชิว ปลากระตี่ ปลาร้าส่วนใหญ่ที่ชาวอีสานบริโภคเป็นปลาร้ารำ

ปลาร้าเป็นอาหารและเครื่องปรุงรสที่มีคุณค่าทางโภชนาการสูง ทั้งโปรตีน แคลเซียม ฟอสฟอรัส และวิตามินเอ โดยไม่ต้องพะวงกับเชื้อโรคในปลาร้า เพราะนักโภชนาการเชื่อว่า เกลือในปริมาณที่พอเหมาะมากพอจะทำให้ยับยั้งการเจริญเติบโตของจุลินทรีย์ที่ทำให้อาหารบูดเน่าได้ ดังนั้นถ้าปลาร้าที่ทำจากปลาที่ล้างสะอาด สด ใช้เกลือสินเธาว์และภาชนะบรรจุที่เหมาะสมจะทำให้ได้ปลาร้าที่มีคุณภาพดี จากการศึกษาวิจัยยังพบอีกว่า ปลาร้าที่หมักนานกว่าสามเดือนขึ้นไป พยายามไม่ดับ จะตายหมดไม่สามารถติดต่อยังคนได้ไม่ว่าจะรับประทานปลาร้าดิบหรือสุกก็ตาม สำหรับเมนูยอดนิยมนิยมที่ชาวอีสานมักใช้ปลาร้าในการปรุงมีหลากหลาย อาทิ ส้มตำ แกงอ่อม ลาบ ก้อย ปลาร้าสับ แจ่วบอง น้ำพริกปลาร้า ซุป แกงลาว เป็นต้น

ที่มา <https://th.openrice.com/th/bangkok/article>

3. ข้อใดกล่าว ผิด เกี่ยวกับกระบวนการทำปลาร้า (หลักการ)

- ก. การทำปลาร้านิยมใช้เกลือสินเธาว์
- ข. การทำปลาร้าไม่ควรหมักเกิน 3 เดือน
- ค. การทำปลาร้าควรทำจากปลาที่ล้างสะอาด สด
- ง. ปลากระตี่ ปลาสวาย นิยมทำเป็นปลาร้ารำ

4. จากบทความข้างต้น ปลาร้าได้ชื่อว่าเป็นหนึ่งในวิญญูณ 5 แห่งความเป็นอีสาน ถ้านักเรียนอยู่ภาคใต้ นักเรียนคิดว่า อาหารชนิดใดน่าจะเป็นหนึ่งในเอกลักษณ์ของภาคใต้ (ความสัมพันธ์)

ก. น้ำบูดู   ข. ถั่วเน่า   ค. ปลาเค็ม   ง. กะปิ

5. จุดมุ่งหมายที่สำคัญที่สุดของบทความนี้ คือข้อใด

- ก. ปลาร้า หนึ่งในวิญญูณ 5 แห่งความเป็นอีสาน
- ข. ลักษณะ ประเภทและวิธีการทำปลาร้า
- ค. วิธีการรับประทานปลาร้า
- ง. ปลาร้ากับโรคพยาธิใบไม้ในตับ

สถานการณ์ที่ 2 ตอบคำถามข้อที่ 6-8

ประเพณีแซนโฎนตา เป็นประเพณีเช่นไหว้ผีและบรรพบุรุษของชาวไทยเชื้อสายเขมรรวมถึงชาวเขมรหรือกัมพูชาด้วย เป็นการรำลึกและอุทิศส่วนกุศลแด่บรรพบุรุษผู้ล่วงลับ อาจเรียกว่าเป็นประเพณีในเทศกาลสารท นิยมทำในวันขึ้น 14 ค่ำ เดือน 10 เรียกกันว่า “โถงเบ็ณฑ์ตุง หรือวันเบ็ณฑ์ตุง” หรือวันเบ็ณฑ์เล็ก หรือวันสารทเล็ก ถือว่าเป็นวันเริ่มงานวันแรกจะมีทำพิธีเช่นไหว้บรรพบุรุษที่บ้าน และนำภัตตาหารไปถวายพระสงฆ์ที่วัด เพื่อให้พระสงฆ์รู้ว่าชาวบ้านกำลังจะเข้าสู่ประเพณีกันเบ็ณฑ์หรือกันซ็องแล้ว และยังเชื่อว่าการทำบุญครั้งนี้เป็นการบอกลมบาลให้เตรียมปล่อยวิญญูณมายังโลกมนุษย์ ช่วงเวลาระหว่างนั้นภาษาท้องถิ่นสุรินทร์เรียกว่า “วันกันซ็อง(กันสงฆ์) หมายถึงการปรนนิบัติวัดถากต่อพระสงฆ์ จนกระทั่งถึงการทำบุญครั้งใหญ่ในวันแรม 14 ค่ำ เดือน 10 เรียกว่า “โถงเบ็ณฑ์ธม” หรือวันเบ็ณฑ์ธม” หรือวันสารทใหญ่เป็นวันที่ญาติพี่น้องทุกคนต้องร่วมกันทำบุญที่วัด เป็นหน้าที่ที่ขาดไม่ได้ มีการเช่นไหว้บรรพบุรุษอีกครั้งที่บ้าน เชื่อว่ายมบาลจะปล่อยวิญญูณออกมาในวันเวลาแตกต่างกันตามแต่ผลบุญที่ทำไว้

ที่มา <http://www.sac.or.th/databases/rituals/detail.php?id=81>

6. ประเพณีแซนโฎนตา เป็นประเพณีเกี่ยวกับเรื่องใด (ความสัมพันธ์)

- ก. ความมกัตถัญญุตเวที   ข. ความศรัทธาในพระพุทธศาสนา
- ค. การบูชาเทพยดาฟ้าดิน   ง. การทำเกษตรกรรม

7. ในวันกันซ็อง หรือกันเบ็ณท์ ชาวบ้านนิยมทำกิจกรรมในข้อใด (ความสัมพันธ์)

- ก. มีทำพิธีเช่นไหว้บรรพบุรุษที่บ้าน
- ข. มีการห่อข้าวต้มมัด เพื่อเตรียมในการถวายพระสงฆ์
- ค. ชาวบ้านจะมาทำบุญและถวายภัตตาหารที่วัด
- ง. อัญเชิญวิญญาณบรรพบุรุษไปร่วมทำบุญฟังเทศน์ฟังธรรมที่วัด

8. ถ้านักเรียนอาศัยอยู่ที่จังหวัดเชียงใหม่ ประเพณีแซนโฌนตา จะเปรียบเสมือนได้กับประเพณีในข้อใด (ความสัมพันธ์)

- ก. ประเพณีตานก๋วยสลาก
- ข. ประเพณีบุญข้าวสาก
- ค. ประเพณีสารทเดือนสิบ
- ง. ประเพณีข้าวประดับดิน

9. “บุคคลผู้ทรงภูมิปัญญาด้านหนึ่งด้านใด เป็นผู้สร้างสรรค์และสืบสานภูมิปัญญาดังกล่าวมาอย่างต่อเนื่อง จนเป็นที่ยอมรับของสังคมและชุมชน ทำหน้าที่ถ่ายทอดภูมิปัญญาแก่สาธารณชนด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย” น่าจะหมายถึงบุคคลในข้อใด (ความสำคัญ)

- ก. ผู้ทรงภูมิปัญญาไทย
- ข. ประชาชนชาวบ้าน
- ค. ครูภูมิปัญญา
- ง. ผู้เชี่ยวชาญด้านภูมิปัญญา

10. ภูมิปัญญาไทยในข้อใดแสดงให้เห็นถึงหลักการในการก่อสร้างเรือนของไทยในท้องถิ่นภาคใต้ (หลักการ)

- ก. หลังคาจั่วสูง ชายคายื่นยาว เพื่อบรรเทาอากาศร้อน ทำให้เย็นสบาย
- ข. วางตัวเรือนขวางตะวัน หันด้านกว้างเป็นจั่วในแนวเหนือใต้ เพื่อให้บ้านได้รับแสงแดดเพื่อความอบอุ่น
- ค. ฝาเรือนเป็นไม้กระดานตีเกล็ดในแนวนอน เพื่อลดแรงต้านของลม
- ง. ห้ามลมหรือปลุกเรือนทับบ่อน้ำที่ขุดไว้เช่นใช้ร่วมกัน

11. ข้อใดต่อไปนี้สัมพันธ์กัน เลื่อมอ้ออม : ภาคเหนือ (ความสัมพันธ์)

- ก. เลื่อยอนย่า : ภาคเหนือ
- ข. เลื่อยอ้อมคราม : ภาคอีสาน
- ค. ผ้ายก : ภาคกลาง
- ง. เลื่อยขาม : ภาคใต้

12. ข้อใดต่อไปนี้ไม่สัมพันธ์กัน (ความสัมพันธ์)

- ก. ภาคกลาง : แกงเลียง ต้มส้ม
- ข. ภาคเหนือ : ขนมจีนน้ำเงี้ยว น้ำพริกอ่อง
- ค. ภาคใต้ : ต้มโคล้งกุ้งสด ข้าวยา
- ง. ภาคอีสาน : ซุปหน่อไม้ ส้มตำ

สถานการณ์ที่ 3 ตอบคำถามข้อที่ 18-19

การแสดงภาคอีสานโดยส่วนใหญ่สามารถสังเกตได้ว่านิยมแสดงเพื่อบวงสรวงบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวบ้านในพื้นที่นั้น ๆ นับถือ ไม่ว่าจะเป็นภูตผีวิญญูณ เทวดา จอมปลวก เทวาลัย รองลงมาคือการแสดงที่มีความสนุกสนานเป็นไปตามบุคลิกและอุปนิสัยของชาวอีสานที่รักความสนุกสนานและนิยมผ่อนคลายเรียกได้ว่า การแสดงภาคอีสานสามารถบ่งบอกตัวตนและวัฒนธรรมของชาวภาคอีสานได้เป็นอย่างดี

การแสดงภาคกลางจะเน้นไปในเรื่องของการเกษตรกรรม เนื่องจากเป็นภูมิภาคที่มีความอุดมสมบูรณ์อาชีพหลักของชาวบ้านจะเป็นการทำนาและปลูกพืชสวนพืชไร่ด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีการแสดงออกมานั้นจึงมีกลิ่นอายของเกษตรกรรมเข้าไปเกี่ยวข้องกับการแสดง

การแสดงภาคเหนือ มีการถ่ายทอดเอกลักษณ์และซ่อนความหมายที่สำคัญของการละเล่นอยู่ในการแสดงทำให้เราได้รับความบันเทิงในอดีตของคนยุคนั้น หากย้อนกลับไปในอดีตทางภาคเหนือมีสภาพภูมิประเทศที่สมบูรณ์มีป่าหนาแน่นในพื้นที่โดยเรามักได้ยินการค้าไม้สักเป็นสินค้าสำคัญของพื้นที่ทางภาคเหนือในยุคนั้นเพราะมีทรัพยากรในส่วนนี้อย่างมากมาย พร้อมด้วยสภาพอากาศที่หนาวเย็น ทำให้คนทางภาคเหนือมีอุปนิสัยที่สุขุมเยือกเย็น นุ่มนวล สำเนียงการพูดของคนทางเหนือก็จะพูดช้า ๆ และนั่นส่งผลมาถึงดนตรีของท้องถิ่นและการแสดงภาคเหนือ ที่มีท่วงทำนองช้า นุ่มนวล ตามไปด้วย โดยการแสดงของภาคเหนือที่นิยมกันคือการฟ้อน มีอ่อนช้อยและทุกการแสดงมีความหมายแฝงในการแสดงทั้งหมด

การแสดงภาคใต้เป็นการแสดงที่มีความเฉพาะตัวและมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น โดยส่วนใหญ่การแสดงมักมีความสัมพันธ์กับศาสนาและความเชื่อพร้อมยังบอกด้วยว่าภาคใต้ของเราและประเทศมาเลเซียต่างเป็นบ้านพี่เมืองน้องที่มีวัฒนธรรมที่กลมกลืนซึ่งกันและกันเป็นอีกหนึ่งการแสดงพื้นบ้านที่ทรงคุณค่าต่อการอนุรักษ์และสืบทอดตราบนานเท่านาน

ที่มา <http://www.acteerstudio.org/>

18. จากบทความข้างต้นข้อใดไม่ใช่อิทธิพลที่ส่งผลต่อการแสดงของภูมิภาคต่าง ๆ ในประเทศไทย (ความสัมพันธ์)

ก. ศาสนาและความเชื่อ	ข. การประกอบอาชีพต่าง ๆ
ค. บุคลิกและอุปนิสัย	ง. การตกเป็นเมืองขึ้นของประเทศอื่น

19. การแสดงในข้อใดที่แสดงให้เห็นว่าอิทธิพลจากประเทศอื่น ๆ ส่งผลต่อการแสดงท้องถิ่น (ความสัมพันธ์)

- ก. ระบำขอ เป็นการแสดงที่พระราชชายา เจ้าดารารัศมีทรงเตรียมการแสดงเพื่อรอรับเสด็จ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 เมื่อเครื่องทรงเยือนเมืองเชียงใหม่
- ข. เพลงอีแซว เป็นการร้องเพลงเกี่ยวพราสาทระหว่างชายหญิง
- ค. ซำแปง หรือ รำเป็ง เป็นการแสดงที่มีท่าทางในการเต้นคล้ายกับการแสดงรอนเง็งโดยมีการสันนิษฐานว่าได้แบบอย่างมาจากการแสดงของทางฝรั่งเศส
- ง. ฟ้อนภูไท เป็นการแสดงพื้นบ้านของชาวภูไทซึ่งเป็นชาติพันธุ์หนึ่งในภาคอีสาน

20. บุคคลในข้อใดที่ปฏิบัติตามแนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทย (ความสำคัญ)

- ก. รัฐิพรอดหนุนสินค้าที่ผลิตจากภูมิปัญญาไทย
- ข. เนติญาติเข้าร่วมในวันวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นภูมิปัญญาไทยทุกครั้ง
- ค. ศุภชีพและเพื่อนๆรวมกลุ่มเพื่อร่วมอนุรักษ์ภูมิปัญญาในด้านต่าง ๆ ตามความสนใจความสามารถของตนเอง นำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต
- ง. ถูกทุกข้อ

เฉลยแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ วิชาประวัติศาสตร์ไทย
เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ข้อที่	เฉลย	ข้อที่	เฉลย
1	ง	11	ข
2	ก	12	ค
3	ข	13	ข
4	ก	14	ง
5	ข	15	ก
6	ก	16	ข
7	ค	17	ค
8	ก	18	ง
9	ค	19	ค
10	ค	20	ง

ภาคผนวก ค

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางที่ ค.1

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงการ
เป็นฐาน เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น คำนวณจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. สารสำคัญ			
1.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ใน	4.49	0.70	มาก
หลักสูตร			
1.2 มีความชัดเจน	4.57	0.56	มากที่สุด
1.3 มีประโยชน์	4.57	0.65	มากที่สุด
เฉลี่ยรวมด้านที่ 1	4.54	0.61	มากที่สุด
2. จุดประสงค์การเรียนรู้			
2.1 สอดคล้องกับเนื้อหา	4.46	0.61	มาก
2.2 ข้อความชัดเจนเข้าใจง่าย	4.49	0.70	มาก
2.3 ครอบคลุมพฤติกรรมกรการเรียนรู้	4.57	0.56	มากที่สุด
2.4 ระดับพฤติกรรมที่กำหนดเหมาะสม	4.57	0.65	มากที่สุด
กับเวลา			
เฉลี่ยรวมด้านที่ 2	4.52	0.63	มากที่สุด
3. เนื้อหา			
3.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.54	0.61	มากที่สุด
3.2 ชัดเจน ไม่สับสน เนื้อหาเหมาะสมกับ	4.54	0.60	มากที่สุด
เวลาที่เรียน			
3.3 ถูกต้องตามหลักวิชาการ	4.54	0.61	มากที่สุด
เฉลี่ยรวมด้านที่ 3	4.54	0.60	มากที่สุด
4. กิจกรรมการเรียนรู้			
4.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.35	0.72	มาก
4.2 สอดคล้องกับความต้องการ	4.46	0.51	มาก
ความสามารถและวัยของผู้เรียน			
4.3 น่าสนใจ และจูงใจให้นักเรียน	4.54	0.60	มากที่สุด
กระตือรือร้นที่จะเรียนรู้และร่วมกิจกรรม			

(ต่อ)

ตารางที่ ค.1 (ต่อ)

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
4.4 เหมาะสมกับเวลาที่สอน	4.54	0.61	มากที่สุด
4.5 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม แสดงความคิดเห็นริเริ่มสร้างสรรค์ แปลกใหม่	4.51	0.51	มากที่สุด
เฉลี่ยรวมด้านที่ 4	4.48	0.59	มาก
5. ด้านสื่อการเรียนการสอน			
5.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.46	0.61	มาก
5.2 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียน การสอน	4.49	0.70	มาก
5.3 เหมาะสมกับวัย ความสนใจ ความสามารถของผู้เรียน	4.57	0.60	มากที่สุด
5.4 ช่วยประหยัดเวลาในการสอน	4.57	0.56	มากที่สุด
5.5 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อ	4.57	0.65	มากที่สุด
เฉลี่ยรวมด้านที่ 5	4.57	0.61	มากที่สุด
6. กระบวนการวัดและประเมินผล			
6.1 สอดคล้องกับเนื้อหา	4.51	0.51	มากที่สุด
6.2 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.57	0.60	มากที่สุด
6.3 สอดคล้องกับกระบวนการและ ขั้นตอนในการจัดกิจกรรม ใช้วิธีการวัดและ ประเมินผลหลากหลาย	4.57	0.56	มากที่สุด
เฉลี่ยรวมด้านที่ 6	4.55	0.55	มากที่สุด
เฉลี่ยรวมทั้งหมด	4.53	0.59	มากที่สุด

จากตารางสรุปได้ว่า ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ได้ประเมินแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐาน เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นทั้งหมด 6 แผนการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 หมายความว่า แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐาน วิชาประวัติศาสตร์ไทย เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ ค.2

ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					ค่าความ ΣR	แปล สอดคล้อง	ความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
1	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
2	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
3	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
3	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
4	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
5	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
6	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
7	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
8	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
9	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
10	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
11	1	1	0	1	1	4	0.80	สอดคล้อง
12	-1	1	1	1	1	3	0.60	สอดคล้อง
13	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
14	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
15	1	0	1	1	1	4	0.80	สอดคล้อง
16	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
17	1	1	1	1	-1	3	0.60	สอดคล้อง
18	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
19	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
20	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
21	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
22	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
23	1	1	1	1	-1	3	0.60	สอดคล้อง

(ต่อ)

ตารางที่ ค.2 (ต่อ)

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					ค่าความ ΣR	แปล สอดคล้อง	ความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
24	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
25	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
26	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
27	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
28	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
29	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
30	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง

จากตารางสรุปได้ว่า เมื่อนำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาโดยวิธีการหาค่า IOC ผลการประเมินได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 จากการคัดเลือกแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งหมด 50 ข้อ ให้เหลือเพียง 30 ข้อ ในการที่จะนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ ค.3

ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 30 ข้อ

ข้อที่	ค่าความยาก (P)	ค่าอำนาจจำแนก (B)	ข้อที่	ค่าความยาก (P)	ค่าอำนาจจำแนก (B)
1	0.60	0.44	16	0.64	0.40
2	0.57	0.46	17	0.67	0.53
3	0.43	0.62	18	0.50	0.46
4	0.55	0.49	19	0.50	0.33
5	0.57	0.46	20	0.68	0.73
6	0.55	0.49	21	0.45	0.40
7	0.43	0.62	22	0.55	0.40
8	0.55	0.49	23	0.68	0.46
9	0.40	0.28	24	0.50	0.40
10	0.60	0.44	25	0.48	0.56
11	0.55	0.49	26	0.68	0.40
12	0.55	0.49	27	0.54	0.27
13	0.55	0.49	28	0.54	0.40
14	0.67	0.54	29	0.50	0.78
15	0.50	0.46	30	0.60	0.44

ค่าความยาก (P) มีค่าระหว่าง 0.43 – 0.68

ค่าอำนาจจำแนก (B) มีค่าระหว่าง 0.27 – 0.78

ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.76

จากตารางสรุปได้ว่า การประเมินของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน มีค่าความยากง่าย (P) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ระหว่าง 0.43-0.68 ค่าอำนาจจำแนก (B) อยู่ระหว่าง 0.27-0.78 และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้วิธีการของโลเวท (Lovett) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.76

ตารางที่ ค.4

คะเผล็ยในระหว่างกระบวนการเรียนรู็โดยใช้รูปแบบโครงการเป็นฐาน (E_1) เรื่อง ฎุมิปัญญาท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 6 แผนการจัดการเรียนรู็

เลขที่	แผนที่ 1	แผนที่ 2	แผนที่ 3	แผนที่ 4	แผนที่ 5	แผนที่ 6	รวม
	(30)	(30)	(30)	(30)	(30)	(30)	(180)
1	20	20	27	25	16	28	136
2	20	20	27	28	27	28	150
3	25	25	26	20	28	30	154
4	24	15	27	28	27	29	150
5	25	23	28	27	28	29	160
6	19	25	28	25	25	28	150
7	14	26	27	24	28	28	147
8	18	20	27	25	26	28	144
9	25	26	27	25	23	30	156
10	25	22	27	28	26	27	155
11	29	24	28	25	26	30	162
12	20	23	27	28	29	28	155
13	23	28	24	21	29	28	153
14	24	29	28	27	26	28	162
15	25	23	24	24	29	30	155
16	25	21	24	28	24	25	147
17	24	28	24	17	26	28	147
18	16	25	24	28	28	28	149
19	25	25	28	25	19	30	152
20	15	20	24	25	25	28	137
21	22	24	28	25	28	30	157
22	10	20	15	25	28	28	126
23	27	24	25	25	25	30	156
24	24	28	24	28	25	28	157

(ต่อ)

ตารางที่ ค.4 (ต่อ)

เลขที่	แผนที่ 1 (30)	แผนที่ 2 (30)	แผนที่ 3 (30)	แผนที่ 4 (30)	แผนที่ 5 (30)	แผนที่ 6 (30)	รวม (180)
25	24	28	28	29	28	30	167
26	13	19	20	26	27	28	133
27	25	28	22	25	26	30	156
28	23	20	18	25	29	30	145
29	20	25	28	23	24	28	148
30	23	20	20	28	29	29	149
31	25	25	23	25	29	28	155
32	18	20	23	29	25	24	146
33	25	25	28	27	25	28	158
34	22	20	26	25	28	28	149
35	25	27	23	29	23	28	155
36	18	21	22	25	24	28	138
37	27	25	23	28	25	30	158
38	21	20	26	25	28	28	148
39	27	25	28	25	29	30	164
40	26	27	27	25	29	30	164
รวม	886	939	1008	1023	1049	1145	6050
ค่าเฉลี่ย	22.15	23.48	25.20	25.58	26.23	28.63	151.27
S.D.	4.26	3.28	3.09	2.42	2.75	1.12	16.9
ร้อยละ	73.83	78.26	84.00	85.26	87.43	95.43	84.03

จากตารางสรุปได้ว่า คะแนนแบบทดสอบย่อยรายบุคคลในระหว่างกระบวนการวิจัยที่ใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐาน (E_1) เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 6 แผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีนักเรียนทั้งหมด 40 คน ที่วัดจากแบบทดสอบตามกิจกรรมดังนี้

แผนที่ 1 เรื่อง ความหมาย และประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น วัดได้จากแบบทดสอบย่อยท้ายแผน คะแนนเต็ม 10 คะแนน ใบบงานภูมิปัญญาท้องถิ่น คะแนนเต็ม 10 คะแนน และแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม คะแนนเต็ม 10 คะแนน

แผนที่ 2 เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่นภาคเหนือ วัดได้จากแบบทดสอบย่อยท้ายแผน
คะแนนเต็ม 10 คะแนน ใบงานภูมิปัญญาท้องถิ่น คะแนนเต็ม 10 คะแนน และแบบบันทึกการ
สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม คะแนนเต็ม 10 คะแนน

แผนที่ 3 เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่นภาคกลาง วัดได้จากแบบทดสอบย่อยท้ายแผน
คะแนนเต็ม 10 คะแนน ใบงานภูมิปัญญาท้องถิ่น คะแนนเต็ม 10 คะแนน และแบบบันทึกการ
สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม คะแนนเต็ม 10 คะแนน

แผนที่ 4 เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่นภาคอีสาน วัดได้จากแบบทดสอบย่อยท้ายแผน
คะแนนเต็ม 10 คะแนน ใบงานภูมิปัญญาท้องถิ่น คะแนนเต็ม 10 คะแนน และแบบบันทึกการ
สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม คะแนนเต็ม 10 คะแนน

แผนที่ 5 ภูมิปัญญาท้องถิ่นภาคใต้ วัดได้จากแบบทดสอบย่อยท้ายแผน คะแนนเต็ม
10 คะแนน ใบงานภูมิปัญญาท้องถิ่น คะแนนเต็ม 10 คะแนน และแบบบันทึกการสังเกต
พฤติกรรมการทำงานกลุ่ม คะแนนเต็ม 10 คะแนน

แผนที่ 6 การอนุรักษ์ และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัดได้จาก
แบบทดสอบย่อยท้ายแผน คะแนนเต็ม 10 คะแนน ใบงานภูมิปัญญาท้องถิ่น คะแนนเต็ม 10
คะแนน และแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม คะแนนเต็ม 10 คะแนน

รวมคะแนนทั้งหมดจากระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน
เท่ากับ 180 คะแนน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 151.27 คิดเป็นร้อยละ 84.03 จากนักเรียนทั้งหมด
40 คน

ตารางที่ ค.5

คะแนนแบบทดสอบหลังเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงการเป็นฐาน (E₁)
เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

เลขที่	คะแนนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (คะแนนเต็ม 30 คะแนน)
1	25
2	27
3	25
4	19
5	27
6	21
7	24
8	27
9	27
10	25
11	24
12	27
13	26
14	27
15	21
16	25
17	23
18	26
19	24
20	27
21	27
22	27
23	27

(ต่อ)

ตารางที่ ค.5 (ต่อ)

เลขที่	คะแนนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (คะแนนเต็ม 30 คะแนน)
24	25
25	26
26	27
27	23
28	23
29	27
30	22
31	27
32	26
33	23
34	23
35	21
36	25
37	26
38	25
39	23
40	26
รวม	991
ค่าเฉลี่ย	24.77
S.D.	2.15
ร้อยละ	82.56

คะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐาน (E_2) เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 24.77 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน คิดเป็นร้อยละเท่ากับ 82.56

ตารางที่ ค.6

ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					ΣR	ค่าความแปล	
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		สอดคล้อง	ความหมาย
1	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
2	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
3	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
3	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
4	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
5	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
6	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
7	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
8	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
9	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
10	1	0	1	0	1	3	0.60	สอดคล้อง
11	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
12	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
13	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
14	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
15	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
16	1	-1	1	1	-1	3	1.00	สอดคล้อง
17	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
18	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
19	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
20	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง

จากตารางสรุปว่า เมื่อนำแบบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาโดยวิธีการหาค่า IOC ผลการประเมินได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 จากการคัดเลือกแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ทั้งหมด 40 ข้อ ให้เหลือเพียง 20 ข้อ ในการที่จะนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ ค.7

ค่าความยาก (p) ค่าอำนาจจำแนก (B) และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดทักษะคิดวิเคราะห์
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 20 ข้อ

ข้อที่	ค่าความยาก (p)	ค่าอำนาจจำแนก (r)	ข้อที่	ค่าความยาก (p)	ค่าอำนาจจำแนก (r)
1	0.60	0.44	11	0.60	0.44
2	0.57	0.46	12	0.60	0.44
3	0.60	0.44	13	0.60	0.44
4	0.60	0.44	14	0.60	0.44
5	0.57	0.46	15	0.60	0.44
6	0.60	0.44	16	0.60	0.44
7	0.57	0.46	17	0.60	0.44
8	0.60	0.44	18	0.55	0.46
9	0.60	0.44	19	0.50	0.60
10	0.55	0.49	20	0.65	0.20

ค่าความยาก (p) มีค่าระหว่าง 0.50 – 0.65

ค่าอำนาจจำแนก (B) มีค่าระหว่าง 0.20 – 0.60

ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.75

จากตารางสรุปได้ว่า การประเมินของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน มีค่าความยากง่าย (p) ของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ระหว่าง 0.50-0.65 และค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.20-0.60 ในการคัดเลือกแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ทั้งหมด 40 ข้อ ให้เหลือเพียง 20 ข้อ เพื่อที่จะนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คน

ตารางที่ ค.8

คะแนนแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์หลังได้รับกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ
 โครงการเป็นฐาน เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

เลขที่	คะแนนแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ (คะแนนเต็ม 20 คะแนน)
1	16
2	15
3	14
4	18
5	16
6	17
7	19
8	14
9	18
10	17
11	16
12	19
13	17
14	17
15	19
16	18
17	15
18	15
19	18
20	17
21	15
22	17
23	19
24	17

(ต่อ)

ตารางที่ ค.8 (ต่อ)

เลขที่	คะแนนแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ (คะแนนเต็ม 20 คะแนน)
25	19
26	16
27	18
28	16
29	15
30	18
31	16
32	17
33	16
34	17
35	16
36	18
37	17
38	16
39	18
40	16
รวม	672
ค่าเฉลี่ย	16.80
ร้อยละ	84.00

จากตารางสรุปได้ว่า นักเรียนทั้งหมด 40 คน ได้คะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์หลังได้รับกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐาน เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 16.80 จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน คิดเป็นร้อยละเท่ากับ 84.00

ตารางที่ ค.9

ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามความพึงพอใจโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					ΣR	ค่าความ สอดคล้อง	แปล ความหมาย
	1	2	3	4	5			
1	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
2	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
3	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
4	1	-1	1	1	1	4	0.80	สอดคล้อง
5	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
6	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
7	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
8	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
9	1	0	1	0	1	3	0.60	สอดคล้อง
10	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
11	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
12	1	1	0	1	1	4	0.80	สอดคล้อง
13	1	1	1	1	-1	4	0.80	สอดคล้อง
14	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
15	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
16	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
17	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
18	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
19	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
20	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง

จากตารางสรุปได้ว่า เมื่อนำแบบสอบถามความพึงพอใจเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาโดยวิธีการหาค่า IOC ผลการประเมินได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60-1.00

ภาคผนวก ง

หนังสือเรียนเชิญผู้เชี่ยวชาญประเมินเครื่องมือวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว.๘๐๒๘

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน นายพงศ์เทพ ลำเนาแก้ว

ด้วยนางสาวกฤติยา นิพรรัมย์ รหัสประจำตัว ๖๐๘๐๑๐๕๗๐๑๐๒ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาสังคมศึกษา รูปแบบการศึกษาในเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ “การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐาน วิชาประวัติศาสตร์ไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
- ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
- ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
- อื่น ๆ ระบุ.....ด้านหลักสูตรและการสอน.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ว่าที่ร้อยโท

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภัทรชัย จันทขุม)

คณบดีคณะครุศาสตร์

ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดี

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว.๘๐๒๘

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๕๐๐๐

๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน นางพจนา สานุสัจย์

ด้วยนางสาวกฤติยา นิพรรัมย์ รหัสประจำตัว ๖๐๘๐๑๐๕๗๐๑๐๒ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชา
สังคมศึกษา รูปแบบการศึกษาในเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์
“การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบโครงการเป็นฐาน วิชาประวัติศาสตร์ไทย ของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ ๕” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ
ความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
- ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
- ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
- อื่น ๆ ระบุ.....ด้านหลักสูตรและการสอน.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ว่าที่ร้อยโท

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ณัฐชัย จันทชุม)

คณบดีคณะครุศาสตร์

ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดี

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว.๘๐๒๘

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย
เรียน นางพัชรินทร์ อาลัยลักษณ์

ด้วยนางสาวกฤติยา นิพธรมย์ รหัสประจำตัว ๖๐๘๐๑๐๕๗๐๑๐๒ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชา
สังคมศึกษา รูปแบบการศึกษาในเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์
“การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบโครงการเป็นฐาน วิชาประวัติศาสตร์ไทย ของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ ๕” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ
ความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
 ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
 ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
 อื่น ๆ ระบุ.....ด้านหลักสูตรและการสอน.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ว่าที่ร้อยโท

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ญัฐชัย จันทชุม)

คณบดีคณะครุศาสตร์

ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดี

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว.๘๐๒๘

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน นางอรวรรณ กองพิลา

ด้วยนางสาวกฤติยา นิพรัมย์ รหัสประจำตัว ๖๐๘๐๑๐๕๗๐๑๐๒ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชา
สังคมศึกษา รูปแบบการศึกษาในเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์
“การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐาน วิชาประวัติศาสตร์ไทย ของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ ๕” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ
ความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
 ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
 ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
 อื่น ๆ ระบุ.....ด้านหลักสูตรและการสอน.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ว่าที่ร้อยโท

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ณัฐชัย จันทร์ชุม)

คณบดีคณะครุศาสตร์

ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดี

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว.๘๐๒๘

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ดร.อพันธ์ พูลพุทธา

ด้วยนางสาวกฤติยา นิพรัมย์ รหัสประจำตัว ๖๐๘๐๑๐๕๗๐๑๐๒ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชา
สังคมศึกษา รูปแบบการศึกษาในเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์
“การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐาน วิชาประวัติศาสตร์ไทย ของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ ๕” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ
ความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
- ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
- ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
- อื่น ๆ ระบุ.....ด้านหลักสูตรและการสอน.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ว่าที่ร้อยโท

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภัทรชัย จันทร์ชุม)

คณบดีคณะครุศาสตร์

ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดี

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ สกุล นางสาวกฤติยา นิพรรัมย์
วัน เดือน ปี เกิด 25 กรกฎาคม 2536
ที่อยู่ปัจจุบัน 36 หมู่ 17 ตำบล บ้านด่าน อำเภอ บ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์
รหัสไปรษณีย์ 31000
อีเมลล์ : krittiyanipronram.1955@gmail.com

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2558 ศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.)
สาขาวิชาภาษาอังกฤษ
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
พ.ศ. 2562 ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.)
สาขาวิชาสังคมศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY